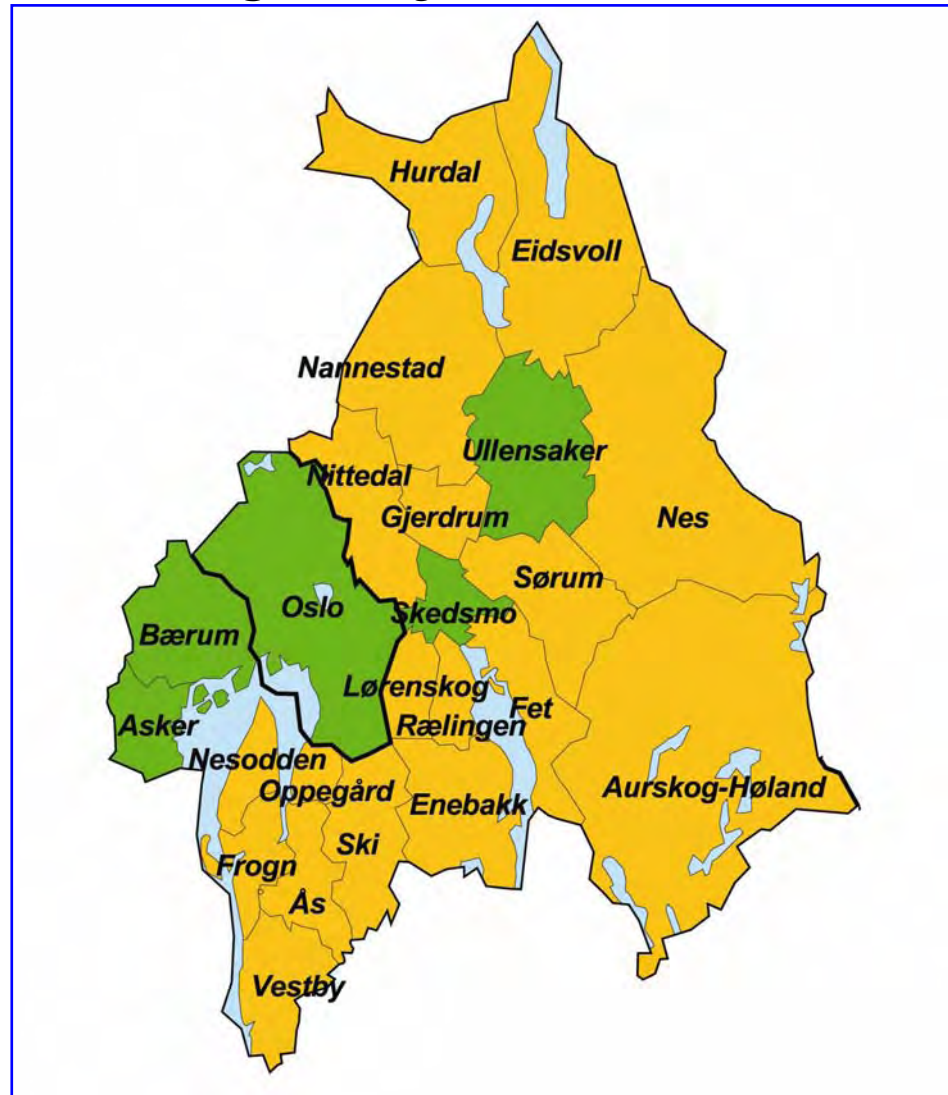

AKERSHUS
FYLKESKOMMUNE

Næringsanalyse for Akershus

Av

Knut Vareide og Veneranda Mwenda

Telemarkforskning-Bø
Arbeidsrapport 8/2005

Forord

Denne rapporten er utarbeidet på oppdrag fra Akershus fylkeskommune og er den syvende rapporten i en serie årlige næringsanalyser, som tidligere ble utarbeidet for Østlandssamarbeidet. De enkelte fylkeskommunene er nå oppdragsgivere hver for seg, men samarbeider fremdeles om de årlige næringsanalysene. I 2005 ble det utarbeidet næringsanalyser for Akershus, Østfold, Innlandet (Hedmark og Oppland), BTV (Buskerud, Telemark og Vestfold) og Nord-Trøndelag samtidig.

Data er hentet inn fra bedrifts- og foretaksregisteret i Statistisk Sentralbyrå, Foretaksregisteret og fra Credit Informs base over regnskapsdata fra regnskapspliktige foretak. En del statistikk over befolkning, pendling og sysselsetting er i tillegg hentet fra statistikkbanken i SSB.

Disse basene er koblet og bearbeidet for å få fram analysene i denne rapporten. Forhåpentligvis vil analysene belyse utviklingstrekkene og variasjonene i den regionale næringsutviklingen, og sammenhengene mellom befolkning, næringsstruktur, sysselsetting og næringsutvikling.

Det ble satt ned en prosjektgruppe, som har definert de problemstillinger som er tatt med i denne rapporten, bestående av:

Enok Bye	Akershus fylkeskommune
Amarjit Singh	BTV (Buskerud, Telemark og Vestfold)
Magne Kjelstad	Innlandet (Hedmark og Oppland)
Hans Erik Fosby	Østfold fylkeskommune
Ivar Skjerve	Innovasjon Norge, Nord-Trøndelag

Denne gruppen har diskutert tema, presentasjonsform og resultater underveis i arbeidet.

Rapportene er utarbeidet i tidsrommet august 2005 til november 2005, og tar for seg utviklingen i næringsliv, arbeidsliv og befolkning i Norge i perioden 1999 til 2004.

Knut Vareide og Veneranda Mwenda fra Telemarksforskning-Bø har gjennomført arbeidet, førstnevnte som prosjektleder, med å gjennomføre analysene og skrive rapporten. Resultater og tolkninger i denne rapporten er prosjektlederens ansvar.

Bø 20. november 2004

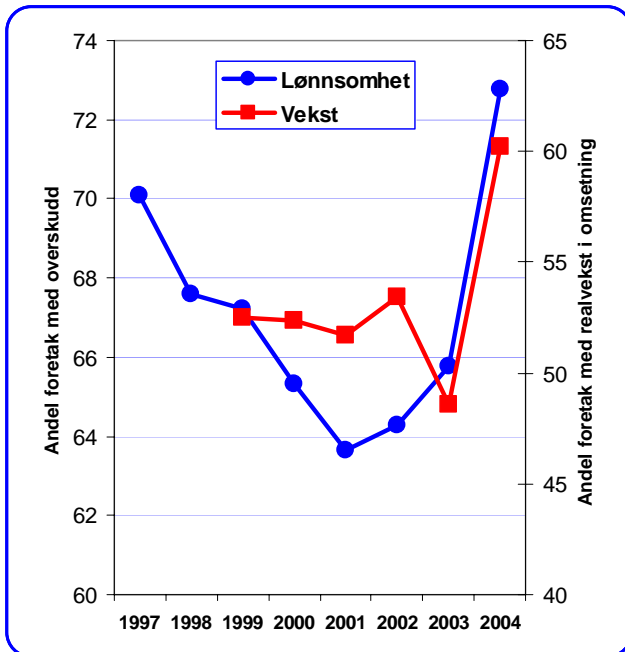
Knut Vareide

© Telemarksforskning-Bø 2005
Arbeidsrapport nr. 8/2005
ISSN 0802-3662

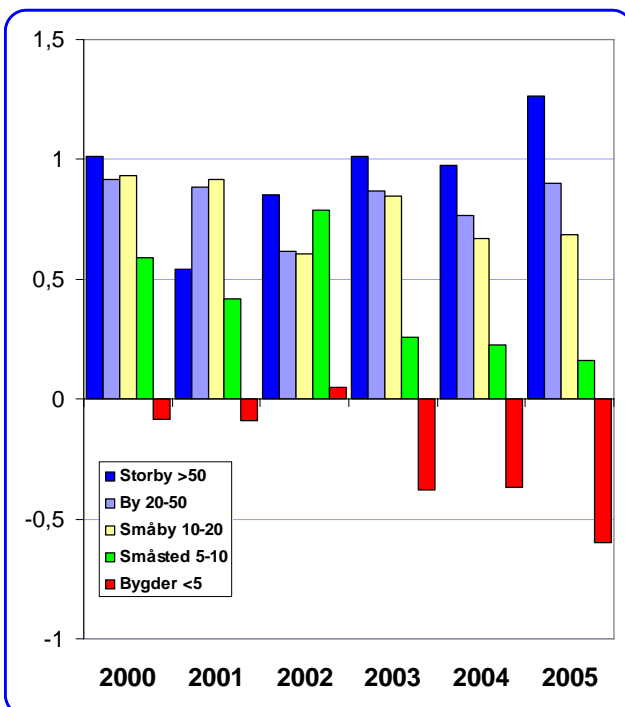
Telemarksforskning-Bø
Postboks 4
3833 Bø i Telemark
Tlf: 35 06 15 00
Fax: 35 06 15 01
www.telemarksforskning.no

Innhold

Rapportens hovedsignaler	4
Befolkningsutvikling	6
Sysselsetting	10
Pendling og arbeidsmarked	17
Næringsstruktur	21
Nyetableringer	24
Lønnsomhet	28
Vekst	32
Næringstetthet	36
NM i næringsliv - regioner	38
NM i næringsliv - kommuner	40
Sammenhengen mellom befolknings- og næringsutvikling	43
Strategiske typer	45

Figur 1: Andel foretak i Norge med positivt resultat, og andel foretak med omsetningsvekst større enn konsumprisindeksen. Data: Regnskap.

Figur 2: Årlig vekst i befolkning for kommuner i ulike størrelseskategorier i Norge. Data: SSB.

Rapportens hovedsignaler

Næringslivet går godt

Andel foretak med vekst og lønnsomhet har økt kraftig i Norge i 2004.

Andelen foretak med overskudd har vært stigende siden 2001, og har økt kraftig fra 2003 til 2004. Andelen foretak med positivt resultat er nå høyere enn på mange år.

Andelen foretak med vekst i samlede driftsinntekter har også økt kraftig i 2004.

Antall nyetablerte foretak økte også i 2004.

Rapporter fra børsnoterte selskap og økt etableringstakt tyder på at de gode resultatene i næringslivet vil fortsette inn i 2005.

Denne rapporten viser at alle landsdeler har forbedring av lønnsomhet og vekst i 2004. De gode resultatene har kommet i foretak i både skjermet og konkurranseutsatt sektor.

Sentraliseringen forsterkes

Sentraliseringen av befolkningen har blitt forsterket de siste årene. Det dominerende flyttemønstret er fra små kommuner i distriktene til store og sentrale bykommuner.

Dette er ikke et nytt fenomen, men bevegelsene har blitt sterkere i de siste årene. I 2004 sank folketallet i kommuner med under 5000 innbyggere med over 1/2 prosent i gjennomsnitt, mens kommuner med over 50 000 innbyggere hadde en vekst på nesten 1,3 prosent i gjennomsnitt.

Denne rapporten viser at resultatene i næringslivet og veksten i sysselsettingen har vært ganske godt spredt geografisk, og dette kan derfor ikke være årsaken til den økende tilflyttingen til byene.

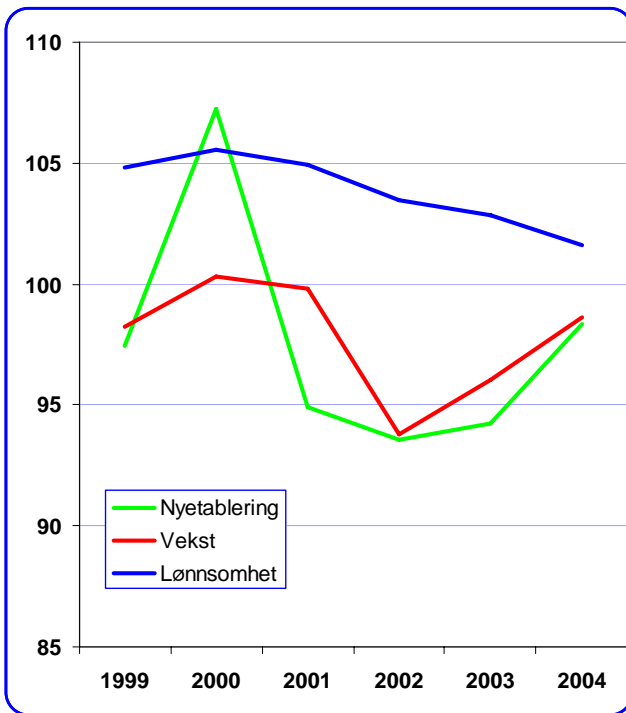
Utviklingen i Akershus

Næringslivet i Akershus har hatt høyere andel foretak med positivt resultat enn landsgjennomsnittet i de siste årene. Lønnsomheten i imidlertid i ferd med å nærme seg landsgjennomsnittet.

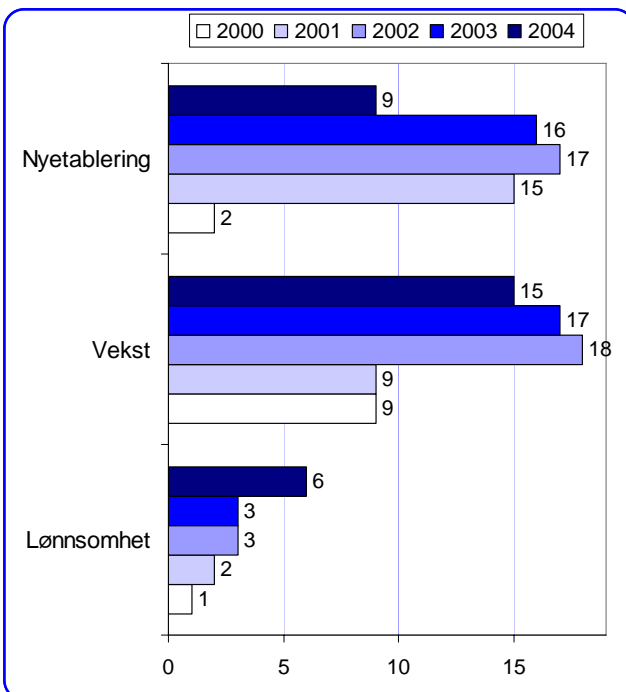
Andelen av foretakene med realvekst i omsetning har vært økende de to siste årene, og er i 2004 nesten oppe på landsgjennomsnittet.

Etableringsfrekvensen, antall nyetablerte foretak i prosent av eksisterende foretak, har også vært stigende i Akershus de to siste årene. Etableringsfrekvensen var imidlertid fremdeles litt under landsgjennomsnittet i 2004.

Antall sysselsatte i næringslivet i Akershus har økt sterkt i de siste årene. Akershus har den sterkeste veksten i sysselsetting i privat næringsliv av alle fylkene fra 2000 til 2004. Dette viser at de største private foretakene har vokst i perioden. Alle bransjer unntatt landbruk og industri har økende sysselsetting i Akershus etter 2000.

Figur 3: Utvikling i lønnsomhet (andel foretak med positivt resultat), vekst (andel foretak med over 10 prosent vekst i omsetning) og etableringsfrekvens. De tre indikatorene er målt som prosent av landsgjennomsnitt. Data: Regnskap.

Figur 4: Rangering av næringslivet i Akershus i forhold til de andre fylkene i Norge, med hensyn til etableringsfrekvens, andel vekstforetak og andel foretak med positivt resultat. Data: Regnskap.

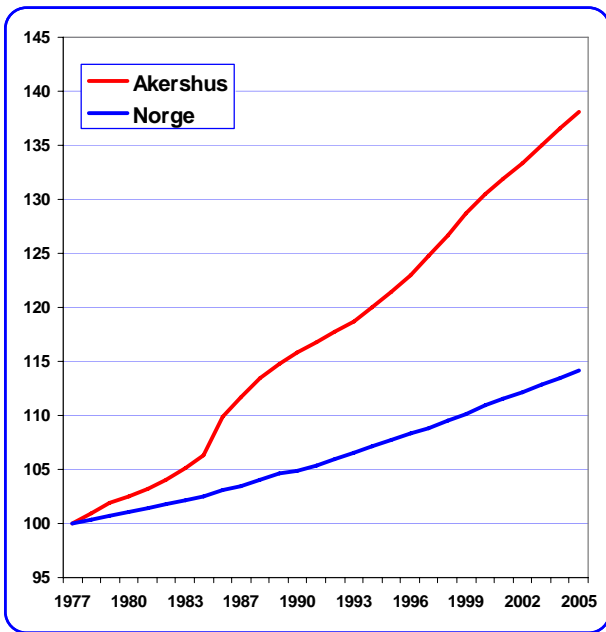
Akershus i forhold til andre fylker

Akershus hadde den høyeste andelen foretak med positivt resultat av alle fylkene i 2000. I 2004 er Akershus nummer seks.

Akershus var nest dårligst med hensyn til andel foretak med realvekst i omsetning i 2001. Etter dette har veksten tatt seg opp i Akershus, men fylket er likevel bare nr 15 av 19 fylker i 2004.

Antall nyetableringer i Akershus var relativt høyt i 2000, da bare Oslo hadde høyere etableringsfrekvens. Etter dette har Akershus vært blant fylkene med lavest etableringsfrekvens. I 2004 økte antall nyetableringer ganske sterkt i Akershus, og fylket er nå nummer ni.

Akershus har sterk økning i befolkningen. Næringsutviklingen er imidlertid mer på det jevne.

Figur 5: Utvikling i folketallet i Akershus og Norge i perioden 1977-2005. Indeksert slik at nivået i 1977=100. Kilde: SSB.

Befolkningsutvikling

Befolkningsutviklingen og næringsutviklingen påvirker hverandre. De viktigste trekkene i befolkningsutviklingen vil bli presentert i dette kapitlet, og sammenhengen mellom befolknings- og næringsutvikling vil bli analysert i et senere kapittel.

Befolkningsutvikling i Akershus

I figuren er befolkningsutviklingen i Akershus og Norge indeksert slik at nivået i 1977= 100.

Befolkningen i Norge har økt jevnt i perioden, med i underkant av 0,5 prosent årlig. Folketallet 1. januar 2005 var 14,2 prosent høyere enn 1. januar 1977.

Befolkningen i Akershus har økt sterkere enn landsgjennomsnittet i hele perioden etter 1977.

Samlet økning i Akershus i hele perioden er 38,1 prosent.

Befolkningsutvikling i fylkene

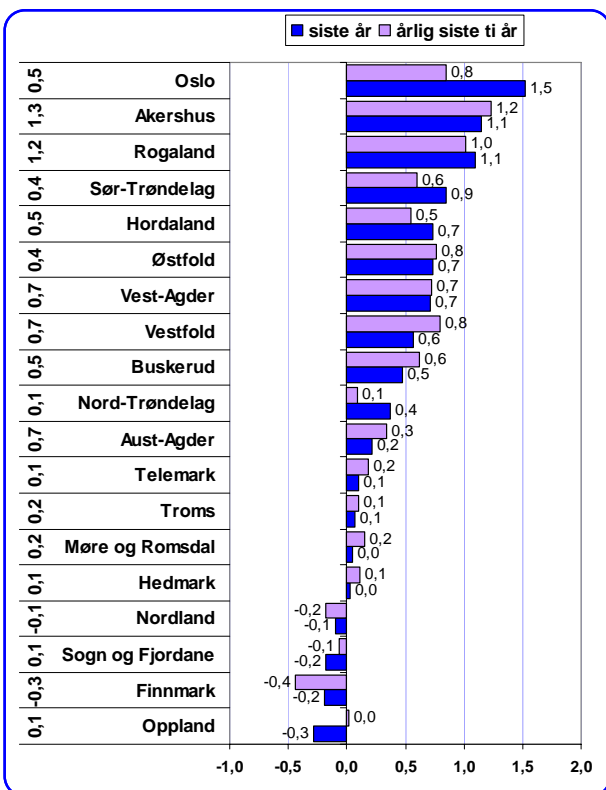
Figuren viser befolkningsendring i 2004 for hvert fylke, samt årlig vekst i de siste ti årene. På landbasis var veksten 0,6 prosent i 2004, mens årlig vekstrate de siste ti årene var 0,5 prosent.

Sentraliseringen av befolkningen har skutt fart i de siste årene. I 2004 er det de største byene Oslo, Stavanger, Trondheim og Bergen og deres omland som har størst vekst.

På lengre sikt er det Akershus og Rogaland som har hatt den sterkeste befolkningsveksten.

Fylker som Østfold, Vest-Agder, Vestfold og Buskerud har avtakende vekst.

Oppland, Finnmark, Sogn og Fjordane og Nordland har nedgang i befolkningen i 2004.

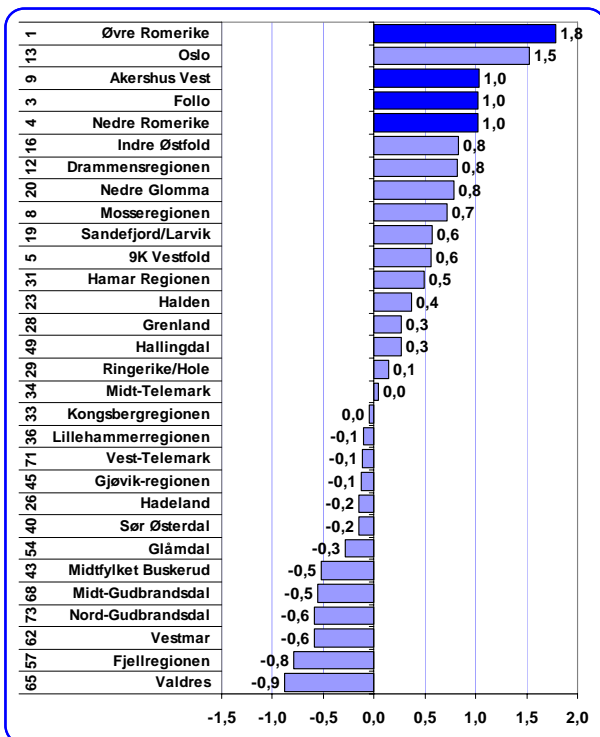
Figur 6: Prosentvis vekst i folketall i 2004, og gjennomsnittlig årlig vekstrate siste ti år. Tallene til venstre viser årlig vekstrate i perioden 1977-2005. Kilde: SSB.

Befolkningsendring i regionene

Figuren viser årlig vekstrate de siste ti årene i regionene¹ på Østlandet i 2000.

Oslo og regionene i Akershus har klart sterkest vekst i befolkningen i 2004. Øvre Romerike har den sterkeste befolkningsveksten av alle regionene i landet i de ti siste årene.

Det er lett å se et klart sentrum/periferi-mønster i befolkningsutviklingen. De ytre distriktsregionene på Østlandet har synkende folketall.

Figur 7: Prosentvis befolkningsendring i 2004. Tallene til venstre angir regionens rangering blant 81 regioner mht befolkningsendring siste ti år. Kilde SSB.

Befolkningsendring i kommunene

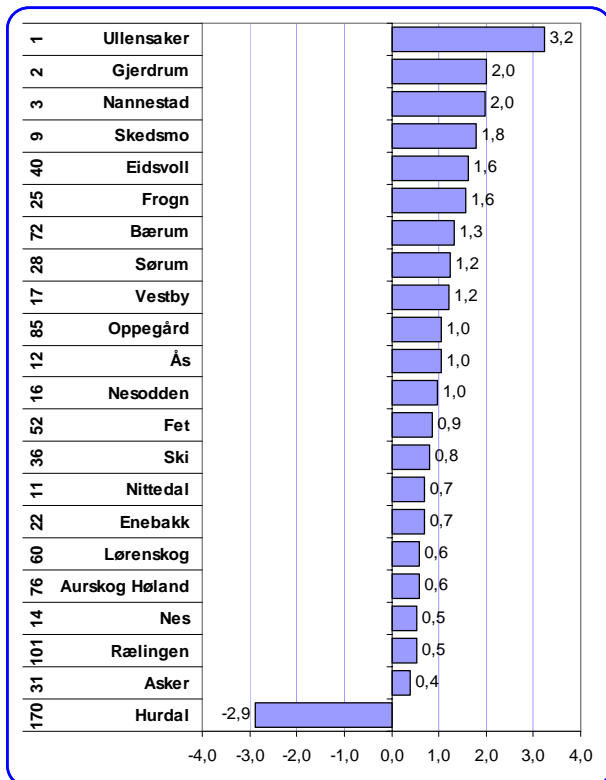
Figuren viser befolkningsendring i kommunene i Akershus i 2004.

Ullensaker troner på toppen med sterkest befolkningsvekst av alle kommunene i Akershus i 2004, og i hele landet i siste ti år.

Gjerdrum og Nannestad er på andre og tredjeplass i Akershus og Norge når det gjelder befolkningsvekst siste ti år.

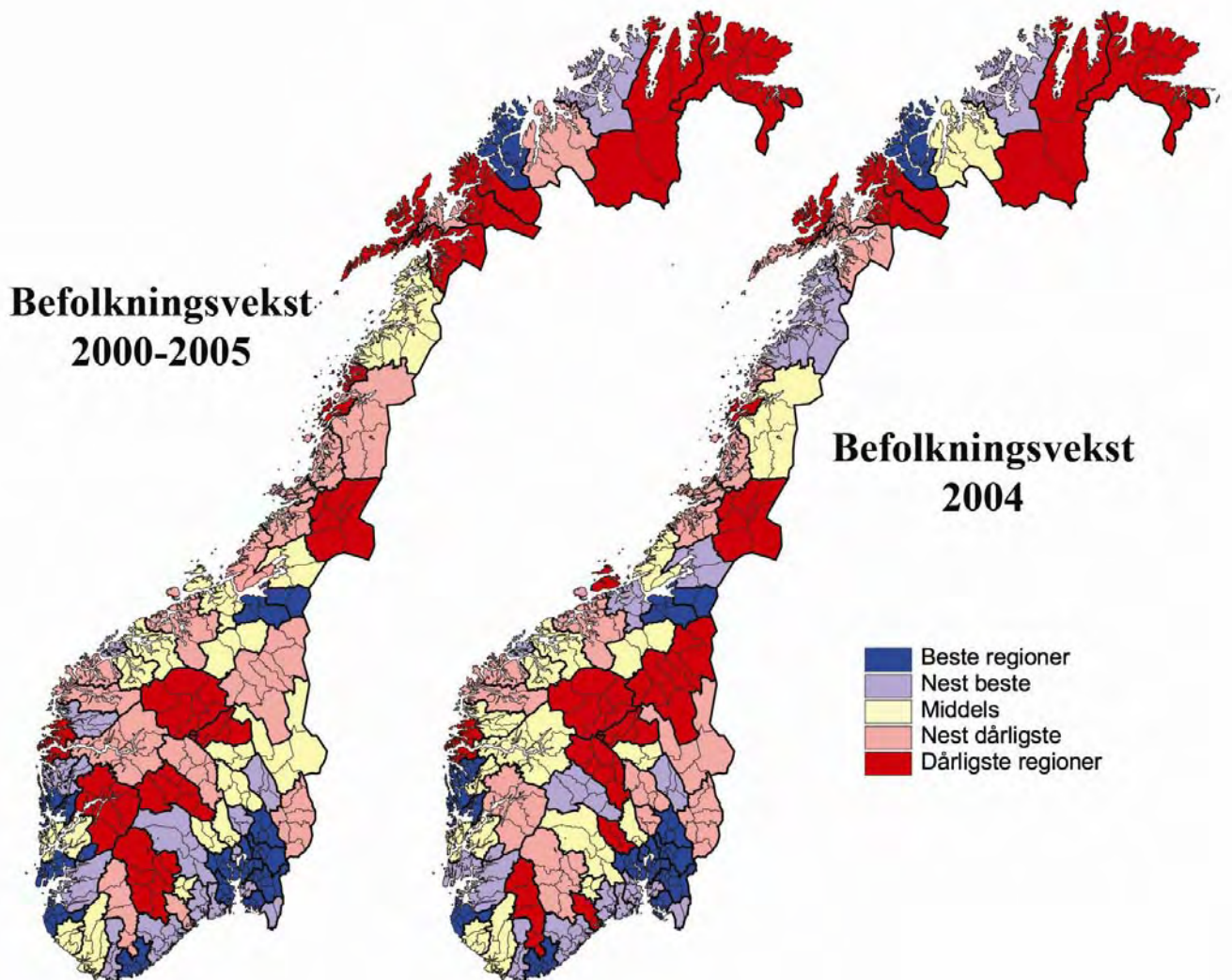
Området Bærum/Oslo-Gardemoen er et sammenhengende vekstområde.

Bare Hurdal kommune har synkende folketall i 2004, men også her har det vært vekst i siste tiårsperiode. Hurdal har få innbyggere (2602 pr 1. januar 2005) og det blir derfor lett store prosentvise utslag i enkelt år.

Figur 8: Befolkningsendring i prosent i 2004. Tallene til venstre angir kommunens rangering blant 433 kommuner mht befolkningsendring siste ti år. Kilde: SSB.

Kart med befolkningsvekst i regionene

Befolkningsendringen i regionene i Norge er vist i kartene over. Til venstre vises befolkningsendringen fra 1 jan 2000 til 1 jan 2005, og til høyre vises befolkningsendringen i 2004. De fleste kartene i denne rapporten bruker samme fargeinndeling. Regionene er delt opp i fem grupper² med like mange regioner i hver. Samme systematikk er brukt i kartene som viser variasjoner i kommunene.

De mørke blå regionene har den sterkeste befolkningsveksten. En kan se at dette er regioner rundt de største byene: Oslo, Kristiansand, Stavanger, Bergen, Haugesund, Trondheim og Tromsø. Regioner langt fra disse byene har den sterkeste nedgangen i befolkningen.

Tendensen i 2004 er ganske lik tendensen fra de siste fem årene, men noen regioner

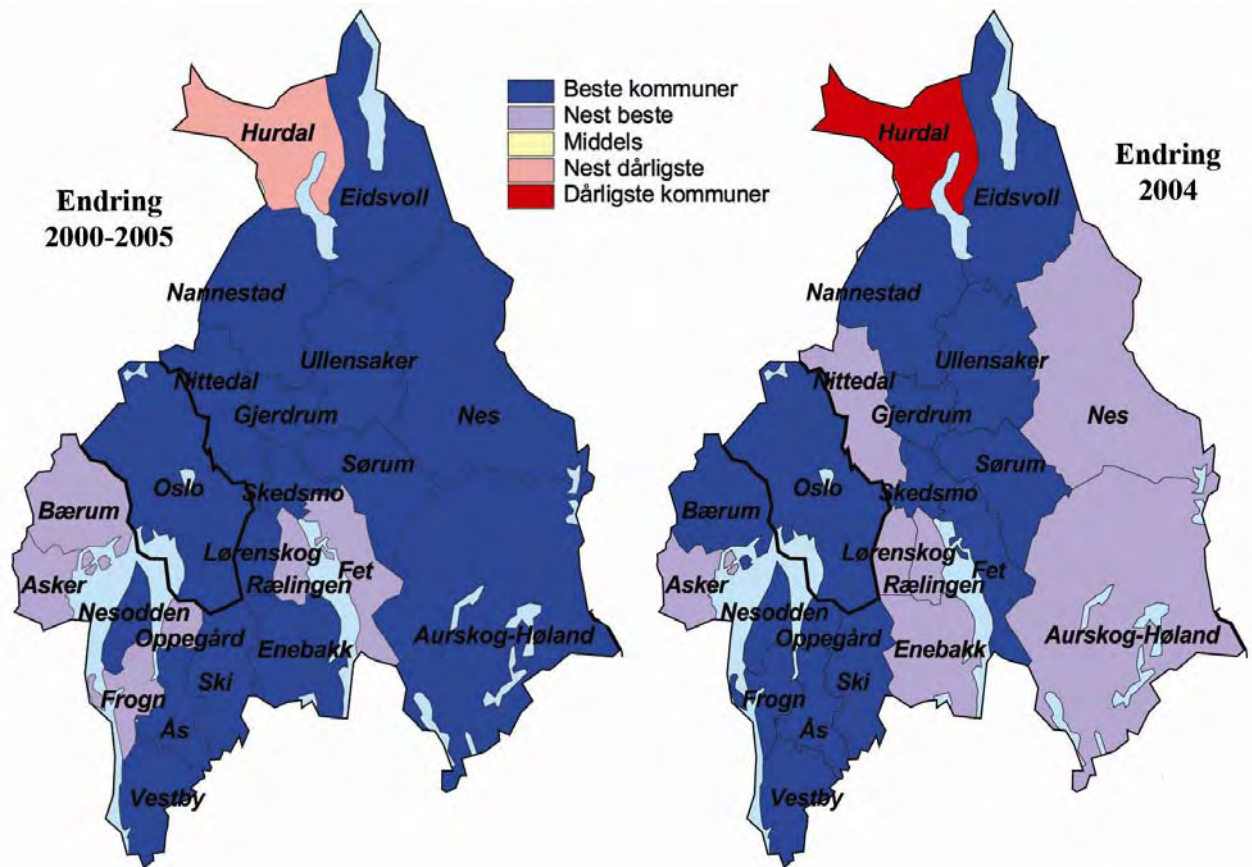
har en bedre utvikling siste år, som Salten, Innherred, Orkdal og Hallingdal. Hallingdal er den eneste utpregede distriktsregionen som har en klart positiv befolkningsutvikling det siste året.

I siste fem år er det Øvre Romerike som har sterkest vekst i befolkningen, med 12,7 prosent, mens Ytre Helgeland har den sterkeste nedgangen med -5,5 prosent.

I 2004 er det Øygarden utenfor Bergen (kommunene Øygarden, Fjell og Sund) som har sterkest vekst med 2,0 prosent, mens befolkningen i Indre Namdal sank med 1,5 prosent.

Kart med befolkningsvekst i kommunene

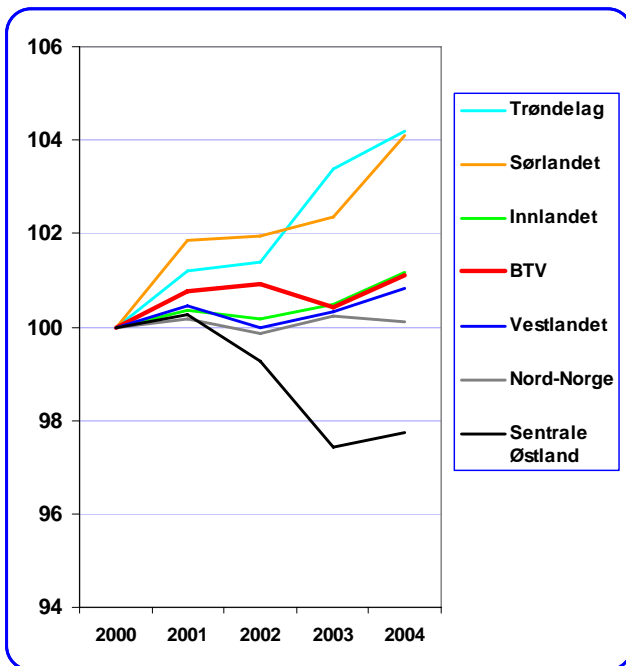

Befolkningsendringen i kommunene i Akershus er vist i kartene over. Til venstre vises befolkningsendringen fra 1 jan 2000 til 1 jan 2005, og til høyre vises befolkningsendringen i 2004³.

Hurdal er den kommunen som skiller seg ut i Akershus, ettersom kommunen har hatt synkende befolkningstall. I 2004 sank befolkningen ganske sterkt (2,9 prosent), slik at kommunen var blant de 20 prosent av kommunene med sterkest befolkningsnedgang.

De andre kommunene i Akershus er enten blant de 20 prosent hurtigst voksende i landet, eller i nest beste gruppe.

Fra 2000 til 2005 var Ullensaker den kommunen i landet hvor befolkningen hadde raskest vekst, mens Nannestad var nr 2.

Figur 9: Utvikling av samlet antall sysselsatte, privat og offentlig sektor. Indeksert slik at nivået i 2000=100. Data: SSB.

Syssetting

I dette kapitlet presenteres tall for utvikling av syssetting⁴. Datagrunnlaget er registerbasert syssettingsstatistikk fra SSB.

Utvikling av syssetting i landsdelene

Figuren viser hvordan syssettingen har utviklet seg i de forskjellige landsdelene. Her er både privat og offentlig syssetting tatt med.

Trøndelag og Sørlandet har hatt den sterkeste veksten i syssettingen i perioden. I disse landsdelene har antall syssette totalt økt med over fire prosent fra 2000-2004.

I landsdelene Innlandet, BTV, Vestlandet og Nord-Norge har det vært en svak økning. Disse landsdelene har hatt en samlet vekst i syssetting på mellom 0 og 0,5 prosent.

Det sentrale Østlandet, med Oslo, Akershus og Østfold har hatt nedgang i samlet syssetting i perioden.

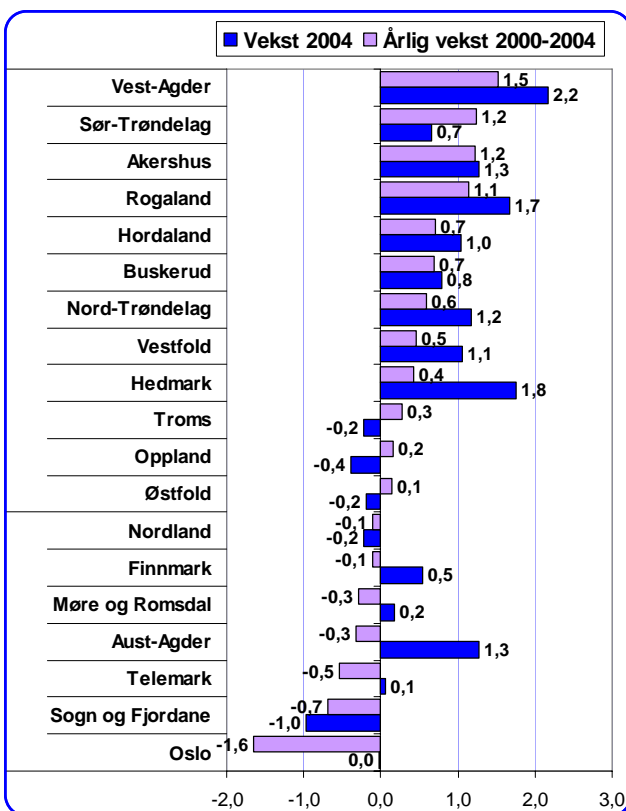
Utvikling av syssetting i fylkene

Figuren viser utviklingen av samlet syssetting i fylkene.

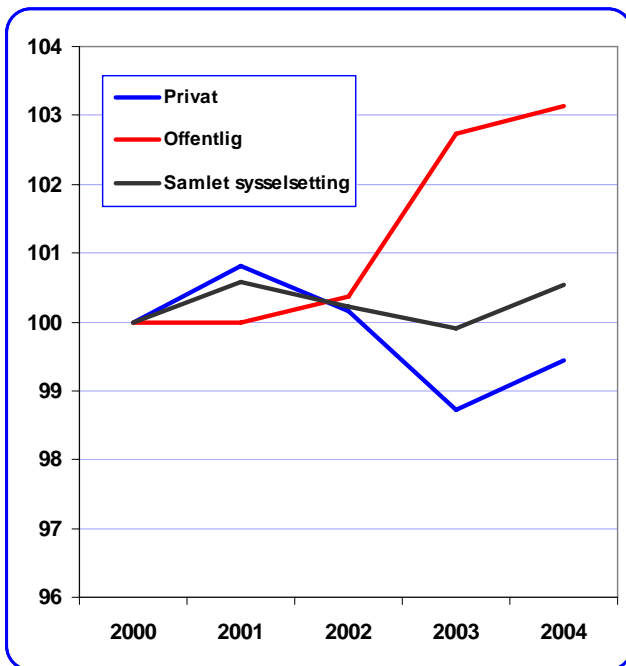
Vest-Agder, Sør-Trøndelag, Akershus og Rogaland har alle hatt en årlig vekstrate på over en prosent fra 2000 til 2004.

Akershus hadde en økning i antall syssette på 1,3 prosent i 2004, og på 1,2 prosent årlig i perioden 2000-2004. Nedgangen i det sentrale Østlandet skyldes derfor den sterke nedgangen i Oslo.

Syv fylker har hatt nedgang i den samlede syssettingen i denne perioden. Sterkest nedgang har Oslo, som har hatt en årlig nedgang på 1,6 prosent i antall syssette. Også Sogn og Fjordane og Telemark har hatt sterk reduksjon i syssettingen.

Figur 10: Prosentvis vekst i syssetting i 2004, og årlig vekstrate i perioden 2000-2004. På landsbasis var veksten 0,5 prosent i 2004, og 0,1 prosent i perioden 2000-2004. Data: SSB.

Figur 11: Utvikling av antall sysselsatte i privat næringsliv og offentlig sektor i Norge. Indeksert slik at nivået i 2000=100. Data: SSB.

Privat og offentlig sysselsetting

I figuren vises utviklingen i antall sysselsatte i privat og offentlig sektor på landsbasis.

Fra 2000 til 2004 sank antall sysselsatte i privat sektor, selv om det var en viss økning i 2001 og 2004. Nedgangen i perioden tilsvarte 8967 arbeidsplasser, eller 0,6 prosent.

Offentlig sysselsetting har økt hvert år i hele perioden. Fra 2000 til 2004 var økningen på nesten 21 000 sysselsatte. Denne økningen tilsvarer 3,1 prosent.

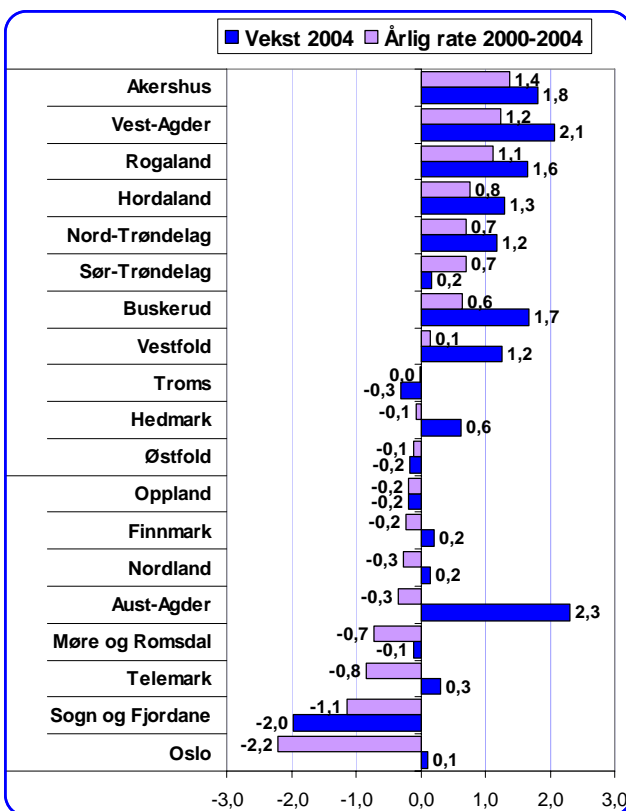
Utvikling i privat sysselsetting

I figuren er utviklingen i privat sysselsetting i 2004, og for perioden 2000-2004 vist for alle fylkene.

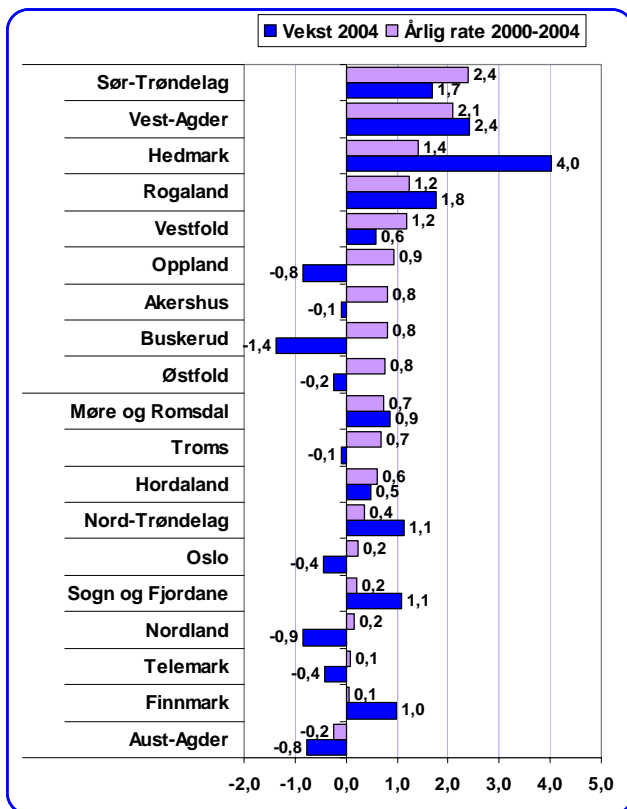
Akershus, Vest-Agder og Rogaland har sterkest vekst i sysselsettingen i privat næringsliv med over en prosent årlig vekstrate. Aust-Agder har den sterkeste veksten i 2004, men har nedgang i de foregående årene.

Flertallet av fylkene har nedgang i den private sysselsettingen fra 2000 til 2004. Sterkest nedgang har Oslo, som har mistet 27 894 private arbeidsplasser i disse årene.

Industrifylker som Sogn og Fjordane, Telemark og Møre og Romsdal har også hatt nedgang i den private sysselsettingen i denne perioden.

Figur 12: Prosentvis vekst i antall sysselsatte i privat sektor i 2004, og årlig vekstrate i perioden 2000-2004. Data: SSB.

Figur 13: Prosentvis vekst i antall sysselsatte i offentlig sektor i 2004, og årlig vekstrate i perioden 2000-2004. Data: SSB.

Utvikling i offentlig sysselsetting

I figuren er utviklingen i offentlig sysselsetting i 2004, og for perioden 2000-2004 vist for alle fylkene.

Sør-Trøndelag, Vest-Agder og Hedmark har sterkest vekst i denne perioden, Hedmark mye på grunn av svært sterk vekst i 2004.

Aust-Agder er alene om å ha nedgang i antall offentlig ansatte i denne perioden.

Akershus hadde en liten nedgang på 0,1 prosent i offentlig sysselsetting i 2004. For hele perioden 2000-2004 var veksten i offentlig sysselsetting i Akershus på 0,8 prosent.

Utvikling i sysselsetting i ulike bransjer

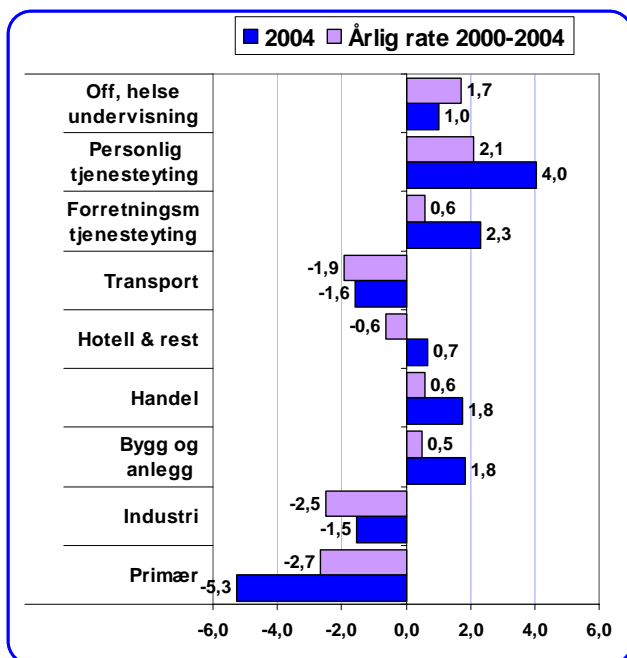
Figuren viser vekstrater i sysselsettingen i ulike bransjer, for 2004 og hele perioden 2000-2004. Både privat og offentlig sysselsetting er med.

Personlig tjenesteyting har den sterkeste veksten, både i 2004 og i hele perioden under ett. Offentlig administrasjon, helse og undervisning har også høy vekst i antall sysselsatte.

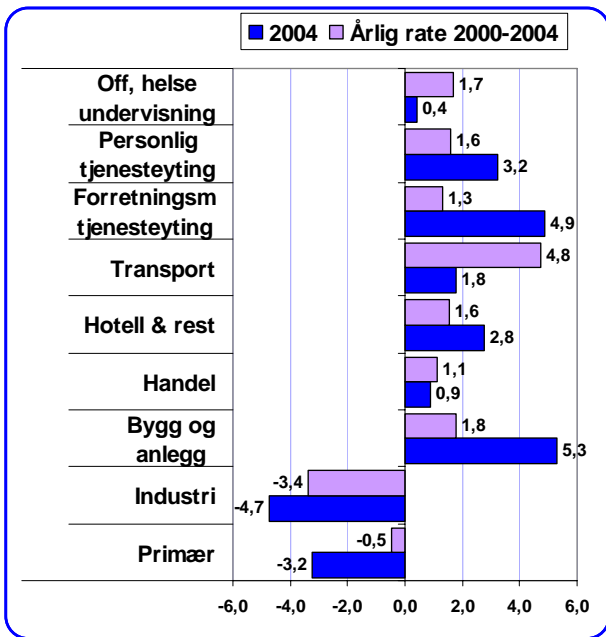
Andre bransjer i vekst er forretningsmessig tjenesteyting, handel og bygg og anlegg.

Hotell og restaurant har vekst i 2004, men nedgang i de foregående årene.

Transport, industri og primærnæringene (landbruk og fisk) har hatt kraftig nedgang i denne perioden.

Figur 14: Prosentvis vekst i antall sysselsatte i hele landet i ulike hovedbransjer i 2004, og årlig vekstrate i perioden 2000-2004. Data: SSB.

Figur 15: Prosentvis vekst i antall sysselsatte i Akershus i ulike hovedbransjer i 2004, og årlig vekstrate i perioden 2000-2004. Data: SSB.

Utvikling i ulike bransjer i Akershus

Utviklingen av sysselsettingen i de ulike bransjene i Akershus er vist i figuren.

Transportbransjen har hatt størst økning i antall sysselsatte i Akershus i perioden 2000-2004. Ellers i landet har denne bransjen hatt tilbakegang. Dette skyldes en sterk økning i bransjen "post og telekommunikasjon". Samme bransje har sterk nedgang i antall sysselsatte i Oslo. Økningen skjedde hovedsakelig i Bærum.

Akershus har også en bedre utvikling av sysselsettingen i hotell- og restaurantbransjen enn ellers i landet.

Akershus har en sterk økning i antall sysselsatte i bygg og anlegg i 2004 på hele 5,3 prosent.

Industri- og sysselsettingen synker i Akershus, og nedgangen er sterkere enn landsgjennomsnittet.

Utvikling i privat sysselsetting i kommunene

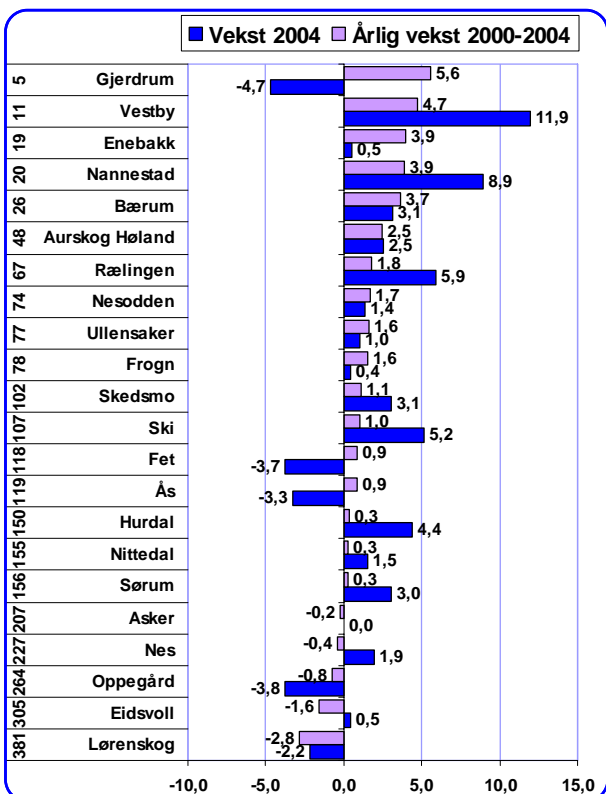
Figuren viser utviklingen i antall sysselsatte i privat næringsliv i kommunene i Akershus i 2004 og for perioden 2000-2004.

Gjerdrum, Vestby og Enebakk har den sterkeste økningen i antall private arbeidsplasser i perioden. Økningen i Gjerdrum er den femte sterkeste blant alle kommunene i Norge.

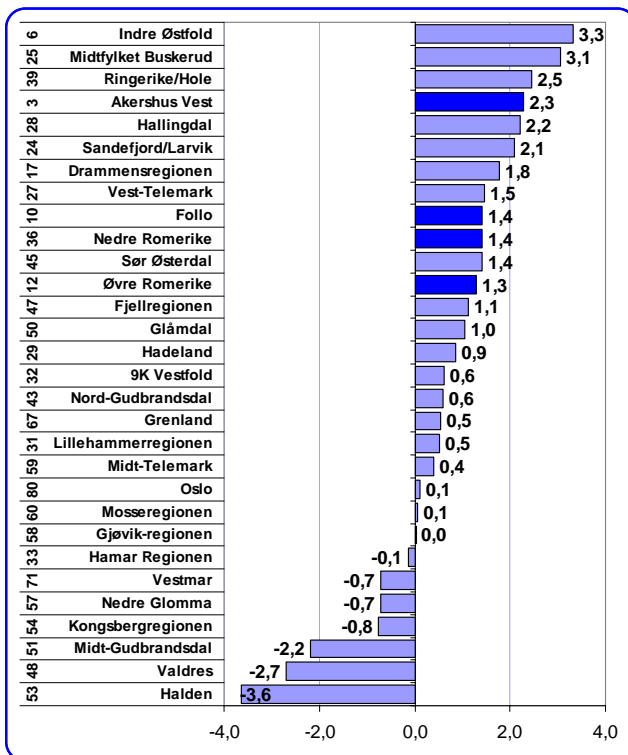
Lørenskog og Eidsvoll har hatt størst nedgang i private arbeidsplasser.

Bærum har sterk vekst i perioden, og ettersom dette er den største kommunen i Akershus, har dette bidratt til å øke gjennomsnittet for fylket.

Akershus har bare fem kommuner med nedgang i privat sysselsetting fra 2000 til 2004. Dette til tross for at flertallet av kommunene i Norge (245 av 433) har nedgang i perioden.

Figur 16: Prosentvis vekst i antall sysselsatte i privat sektor i 2004, og årlig vekstrate i perioden 2000-2004. Tallene til venstre angir kommunens rangering mht vekst siste fem år. Data: SSB.

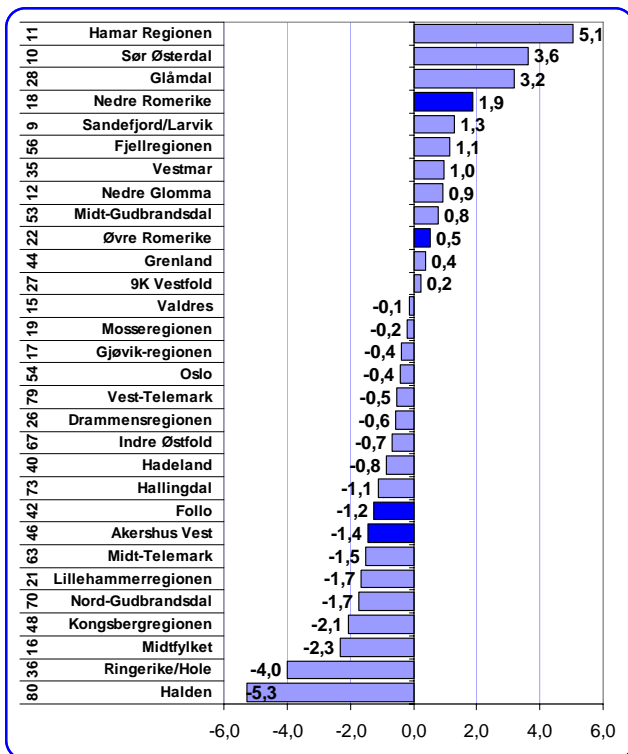
Figur 17: Vekst i privat sysselsetting i 2004. Regionens rangering mht årlig vekst i 2000-2004 er angitt med tallet til venstre. Data: SSB.

Utvikling i privat sysselsetting i regionene

Figuren viser prosentvis vekst i privat sysselsetting i regionene på Østlandet for 2004, og årlig vekst i perioden 2000-2004.

Indre Østfold og Midtfylket Buskerud har sterkest vekst blant regionene på Østlandet. Akershus Vest har også sterk vekst i privat sysselsetting i 2004. Hvis vi ser på hele perioden fra 2000 til 2004 har Akershus Vest den tredje sterkeste veksten av alle regionene i landet.

De andre tre regionene i Akershus, Follo, Nedre og øvre Romerike har alle ganske bra vekst i privat sysselsetting i 2004. Aller ligger også over gjennomsnittet for hele perioden 2000 til 2004.

Figur 18: Vekst i offentlig sysselsetting i 2004.. Regionens rangering mht årlig vekst i 2000-2004 er angitt med tallet til venstre. Data: SSB.

Utvikling i offentlig sysselsetting i regionene

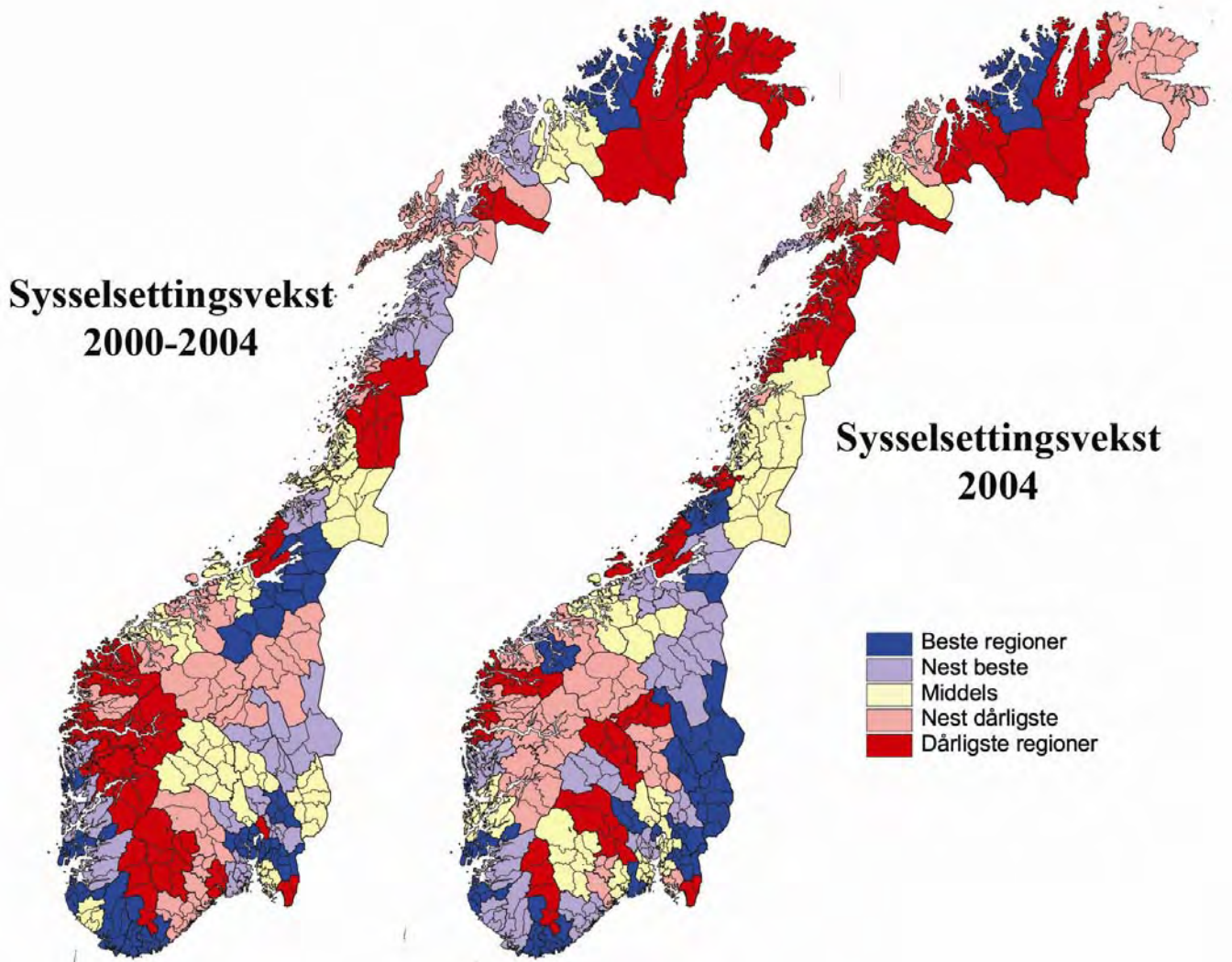
Figuren viser prosentvis vekst i offentlig sysselsetting på Østlandet for 2004, og årlig vekst i perioden 2000-2004.

Hamarregionen, Sør Østerdal og Glåmdal har alle sterk vekst i offentlig sysselsetting i 2004.

I Akershus hadde Nedre og Øvre Romerike vekst i offentlig sysselsetting i 2004, på henholdsvis 1,9 og 0,5 prosent. Nedre Romerike har også sterkest vekst i offentlig sysselsetting blant regionene i Akershus siden 2000, med over 5 prosent økning.

Follo og Akershus Vest hadde nedgang i offentlig sysselsetting i 2004.

Kart med sysselsetningsvekst i regioner

Veksten i den samlede sysselsettingen i regionene i Norge er vist i kartene over. Til venstre vises veksten fra 2000 til 2004, og til høyre vises sysselsetningsveksten i 2004.

I kartet til venstre ser vi at Oslo er markert med rødt. Oslo var den regionen i landet med størst prosentvis nedgang i sysselsettingen i perioden 2000-2004. Regionene rundt Oslo har imidlertid hatt vekst i antall sysselsatte.

Mange regioner i Agder, Rogaland og rundt Bergen har hatt vekst i sysselsettingen i de siste fem årene.

De sentrale trøndelagsregionene har også hatt god vekst i den samlede sysselsettingen og enkelte regioner i Nord-Norge

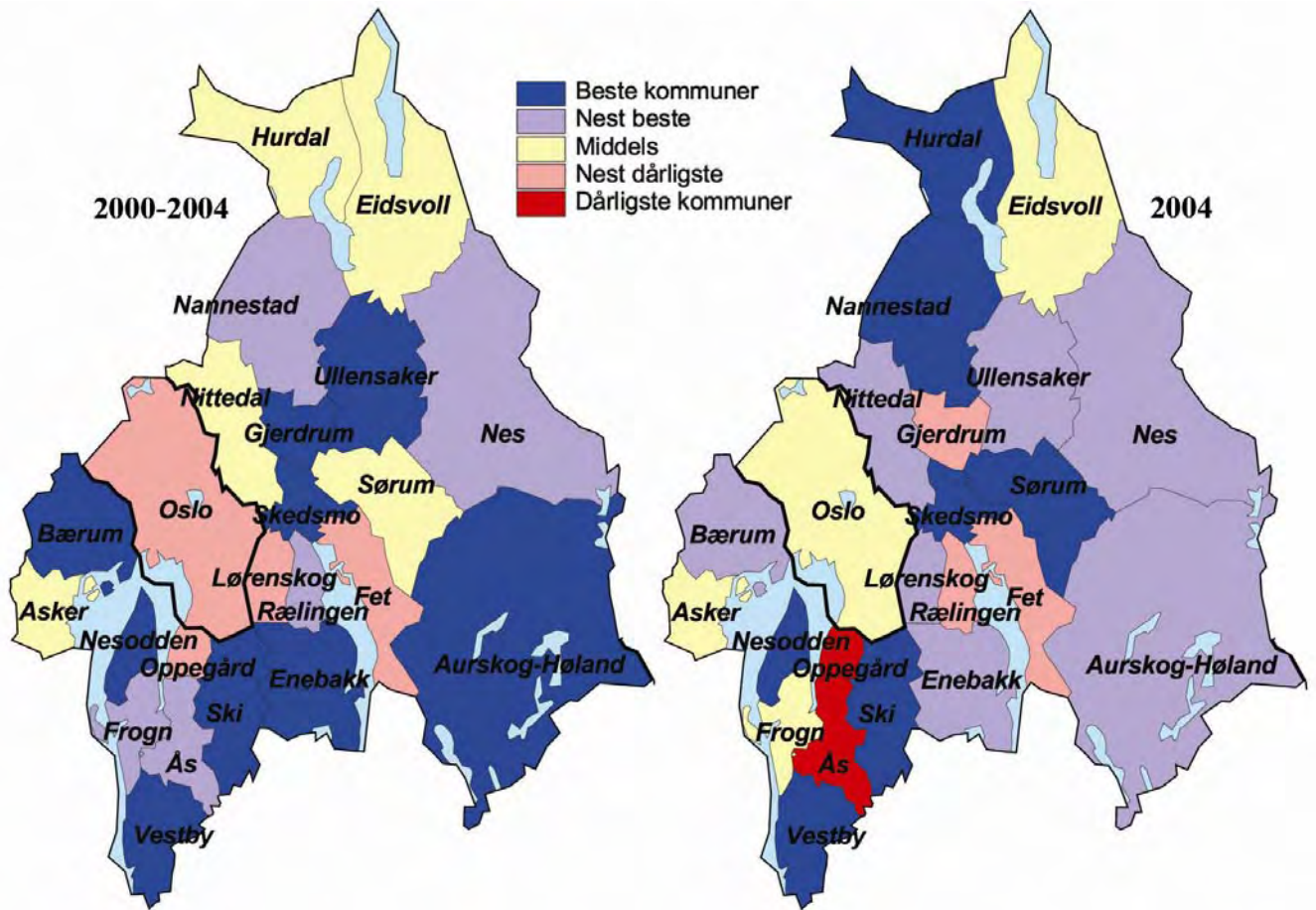
som Salten, Ofoten, Tromsø og Vest-Finnmark.

Alle regionene i Hedmark hadde vekst i sysselsettingen i 2004.

Fjellområdene i Sør-Norge har mange regioner med nedgang i sysselsettingen, sammen med mange i Nord-Norge

For mange regioner har vekst i sysselsetting og vekst i befolkning likt fortegn. Klare unntak er Oslo, Halden, Grenland og deler av Hedmark.

Kart med sysselsettingsvekst i kommuner

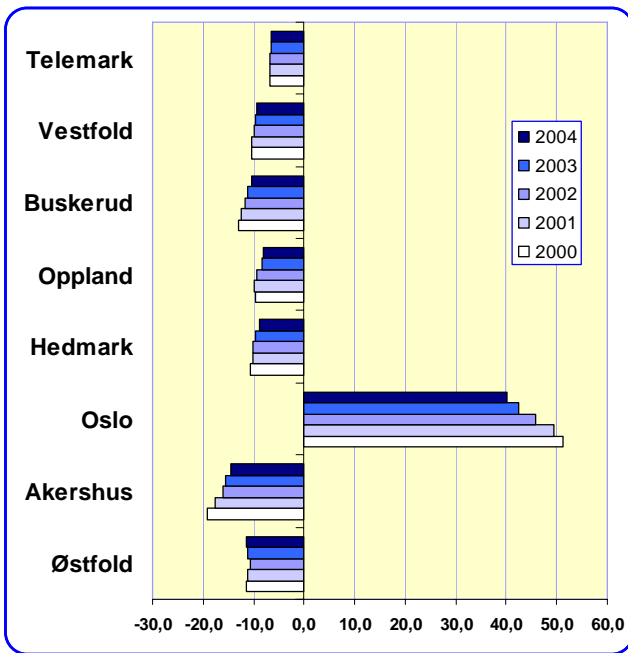

Veksten i den samlede sysselsettingen i kommunene i Akershus er vist i kartene over. Til venstre vises veksten fra 2000 til 2004, og til høyre vises sysselsettingsveksten i 2004.

I kartet til venstre ser vi at Oslo er markert med lyse rødt, sammen med Oppegård, Lørenskog og Fet. Oslo var den *regionen* med størst nedgang, men når alle norske *kommuner* rangeres er Oslo i nest dårligste gruppe. I 2004 er Oslo med i "middels"-gruppen.

Vestby, Ski, Nesodden og Skedsmo er kommuner som er med i beste gruppe både i 2004 og siste fem år.

Figur 19: Nettopendling, antall som pendler inn til området minus antall som pendler ut, i prosent av antall arbeidstakere. Data: SSB.

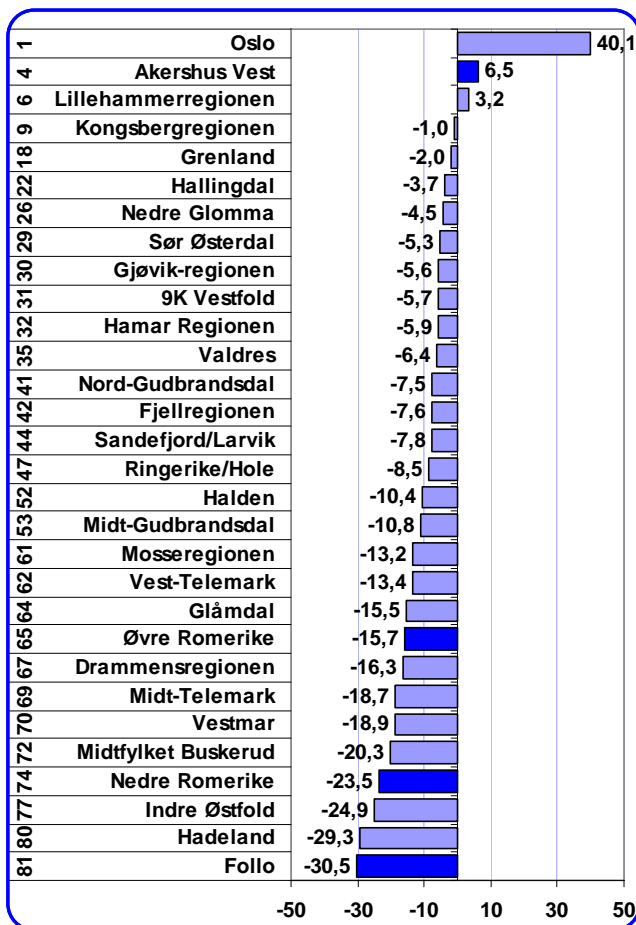
Pendling og arbeidsmarked

Pendling på Østlandet

Pendlingsmønsteret på Østlandet består i at folk trekker inn mot sentrum fra utkantene. Oslo har et overskudd på arbeidsplasser på nesten 110 000 i 2004 (fjerde kvartal). De nærmeste områdene, spesielt i Akershus, har størst netto utpendling til Oslo.

De siste to årene har netto innpendling til Oslo blitt sterkt redusert. I 2000 var netto innpendling til Oslo på nesten 140 000. Dette tallet har blitt redusert med nesten 30.000 på tre år. Dette henger naturligvis sammen med at antall arbeidsplasser i Oslo har gått ned i samme periode.

De andre fylkene har netto utpendling. Netto utpendling har imidlertid blitt redusert i perioden. Akershus hadde den største reduksjonen fra 19,2 i 2000 til 14,7 prosent i 2004.

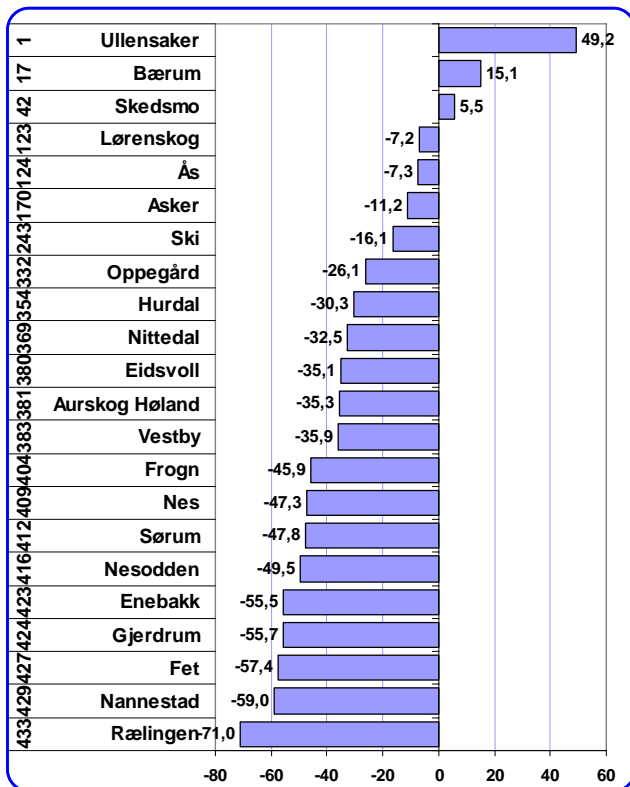
Figur 20: Nettopendling i regionene på Østlandet i 2004. Tallene til venstre angir regionens rangering mht nettopendling. Data: SSB.

Nettopendling i regionene

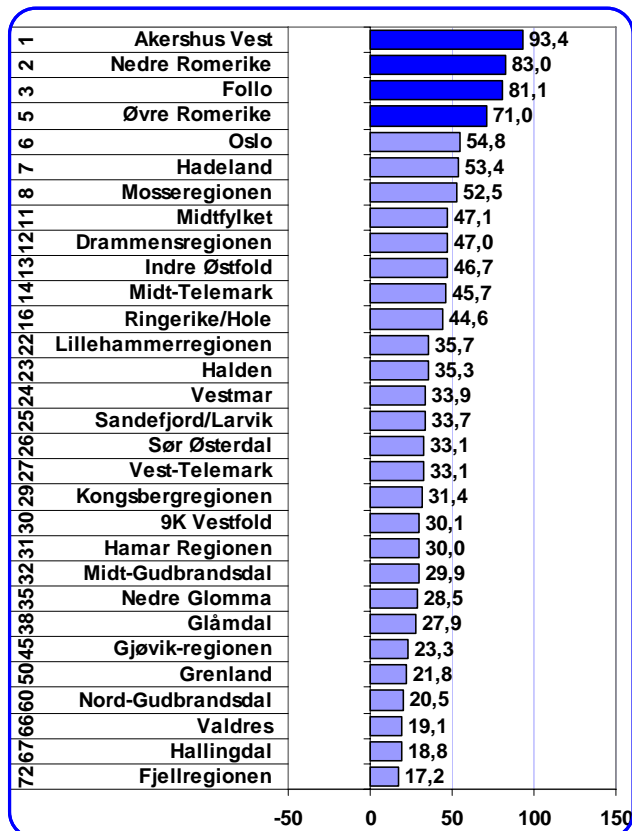
I figuren er regionene på Østlandet rangert etter netto pendling, det vil si antall som pendler inn til regionen minus de som pendler ut av regionen i prosent av antall arbeidstakere i regionen.

Oslo har klart størst netto innpendling av alle regionene i Norge. På Østlandet er det bare to regioner til som har netto innpendling: Akershus Vest og Lillehammerregionen. På landsbasis er det bare syv regioner som har netto innpendling.

De andre regionene i Akershus har stor netto utpendling, og en stor del av arbeidstakerne i disse kommunene er avhengige av å pendle til Oslo. Follo har i 2004 det største underskuddet på arbeidsplasser av alle regionene i landet.

Figur 21: Nettopendling i kommunene i Akershus i 2004. Tallene til venstre angir kommunens rangering mht nettopendling. Data: SSB.

Figur 22: Prosentvis andel utpendling pluss prosentvis andel innpendling. Tallene til venstre er regionens rangering blant 81 regioner. Data: SSB.

Nettopendling i kommunene

I figuren er kommunene i Akershus rangert etter netto pendling, det vil si antall som pendler inn til regionen minus de som pendler ut av regionen i prosent av antall arbeidstakere i regionen.

Det er tre kommuner i Akershus som har flere arbeidsplasser enn arbeidstakere: Ullensaker, Bærum og Skedsmo. Ullensaker har det største overskuddet på arbeidsplasser av alle kommunene i Akershus.

Akershus har også den kommunen med det største underskuddet på arbeidsplasser; Rælingen. Også kommuner som Nannestad, Fet, Gjerdrum og Enebakk har et antall arbeidsplasser som tilsvarer mindre enn halvparten av arbeidsstyrken.

Arbeidsmarkedsintegrasjon

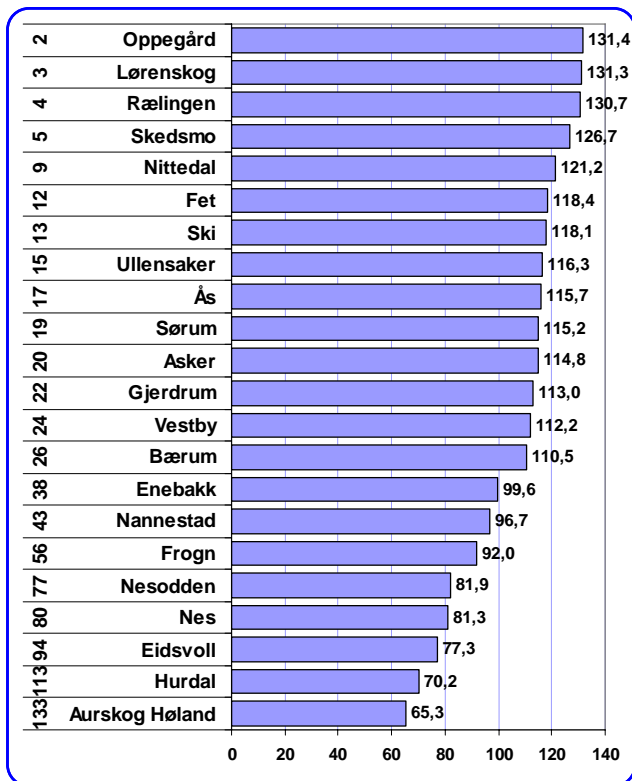
Vi kan gi et mål på graden av integrasjon mellom arbeidsmarkedet i en region med arbeidsmarkedet i omkringliggende områder ved å se på den relative størrelsen på inn- og utpendling.

I figuren er den relative størrelsen på inn- og utpendling summert, og regionene på Østlandet rangert etter graden av integrasjon i arbeidsmarkedet.

De fire regionene i Akershus har den sterkeste integrasjonen med omkringliggende arbeidsmarked av alle regioner på Østlandet.

Akershus Vest, Nedre Romerike og Follo er de regionene i landet hvor arbeidsmarkedet er sterkest integrert med omkringliggende regioner.

Akershus Vest har en verdi på 93,4 prosent. En verdi på f eks 100, tilsvarer at halvparten av de yrkesaktive pendler ut av regionene, samtidig som at personer utenfor regionene har halvparten av arbeidsplassene.

Figur 23: Prosentvis andel utpendling pluss prosentvis andel innpendling i 2004. Tallene til venstre angir kommunens rangering mht arbeidsmarkedsintegrasjon i 2004. Data: SSB.

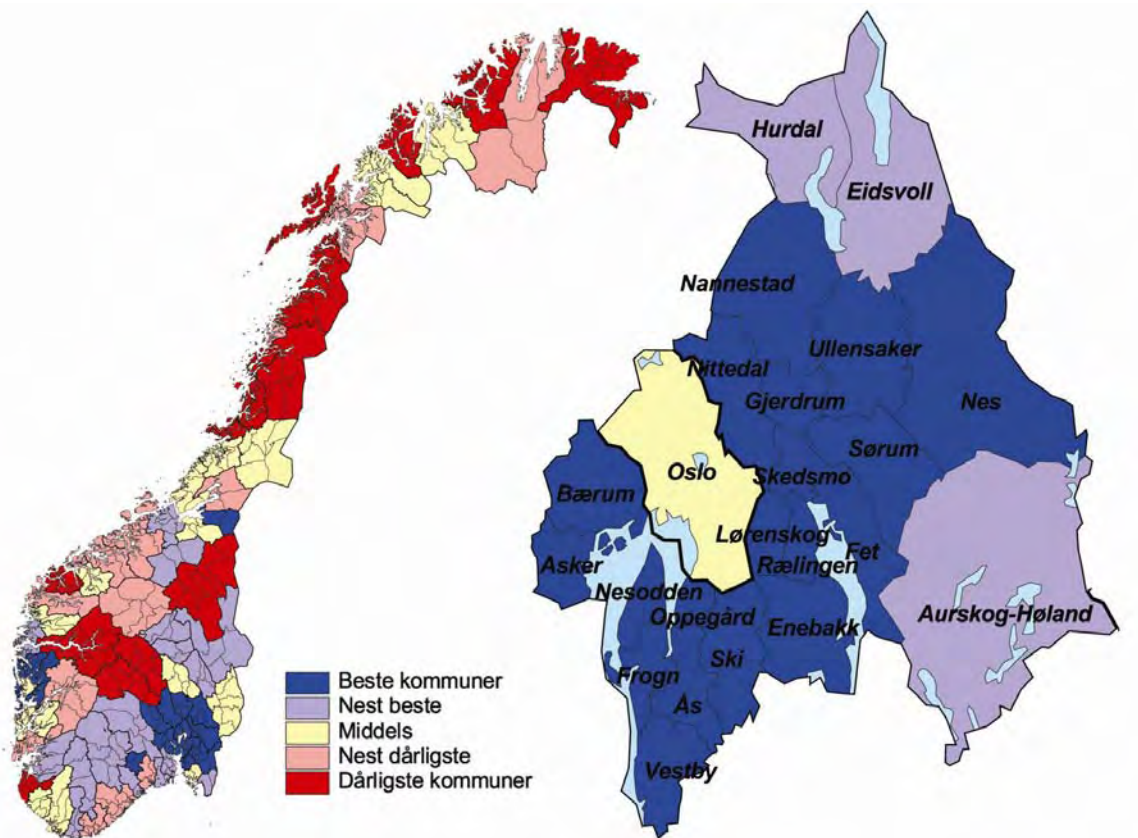
Arbeidsmarkedsintegrasjon kommunene

Graden av arbeidsmarkedsintegrasjon henger sammen med områdets størrelse, og hvor mange arbeidsplasser og arbeidstakere som er lokalisert i nærheten.

I Akershus er de fleste kommunene i svært stor grad integrert i større arbeidsmarked. Kommuner som Oppegård, Lørenskog, Rælingen og Skedsmo er blant kommunene i landet med høyest integrasjon.

Selv de kommunene med minst grad av integrasjon av arbeidsmarkedet i Akershus er svært integrerte sammenliknet med de fleste kommunene i landet.

Kart arbeidsmarkedsintegrasjon

Kartene viser hvordan de ulike regionene i landet og kommunene i Akershus varierer med hensyn til grad av integrasjon med arbeidsmarkeder utenfor regionen eller kommunen i 2004.

Regioner som har et arbeidsmarked som er sterkt integrert i omlandet finner vi på Østlandet og rundt Bergen og Trondheim.

Regionene i Nord-Norge har liten integrasjon med hverandres arbeidsmarkeder.

Jæren med Stavanger er en region med liten inn- og utpendling i forhold til arbeidsstyrken i regionen, og er blant de minst integrerte i landet. Dette kommer av at regionene omkring Jæren har lave folketall, i forhold til Jæren.

I Akershus har alle kommunene mye inn- og utpendling. Alle kommunene, unntatt tre, er blant de 20 prosent mest integrerte kommunene i landet.

Som kommune har Oslo en middels grad av integrasjon med arbeidsmarkedene i

andre områder. Som region var Oslo blant de mest integrerte i landet.

Dette kommer av at antall inn- og utpendlere blir målt i forhold til arbeidsstyrken i regionen eller kommunen. Ettersom Oslo er en svært stor kommune, blir det prosentvise antallet som pendler ikke så stort. En stor kommune eller region omkranset av mindre regioner og kommuner vil dermed vanskelig kunne få høy arbeidsmarkedsintegrasjon.

Næringsstruktur

Strukturendringer i Norge

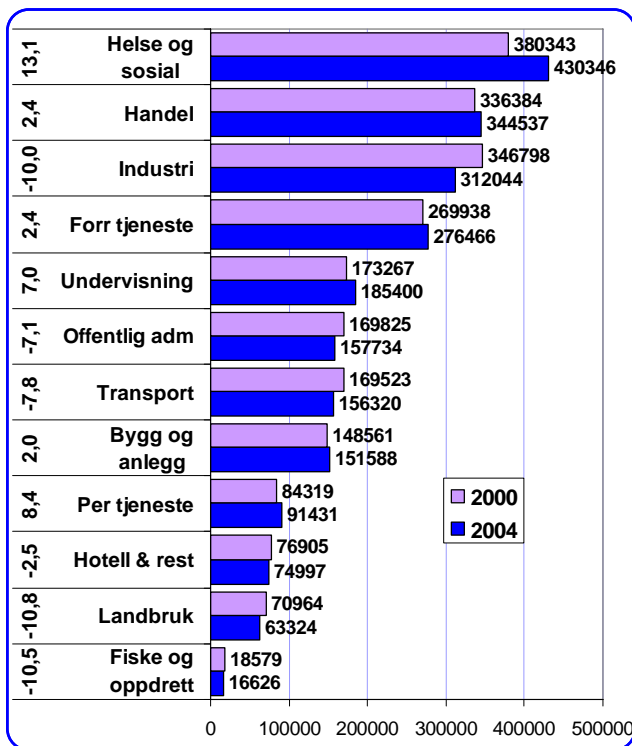
Antall sysselsatte i hovednæringene i Norge i 2000 og 2004 er vist i figuren til venstre.

Helse og sosialtjenester er den største bransjen i Norge målt i antall sysselsatte. I 2004 var det over 430 000 ansatte i denne bransjen. Helse og sosialtjenester er også den raskest økende bransjen. Siden 2000 har antall sysselsatte økt med over 13 prosent, eller over 50 000 arbeidsplasser.

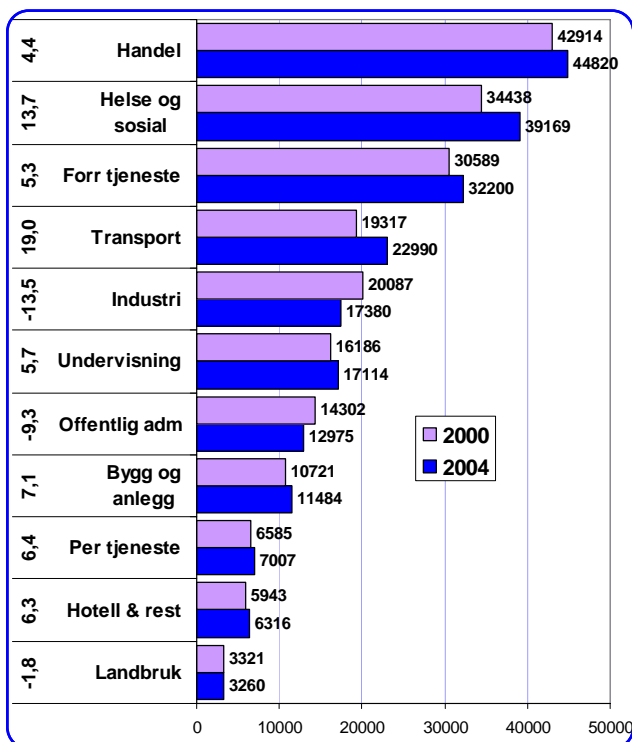
Andre bransjer som øker er handel, forretningsmessig og personlig tjenesteyting, undervisning og bygg og anlegg.

Landbruk, fiske og oppdrett og industri er de bransjene som synker raskest. Disse bransjene har redusert antall sysselsatte med over ti prosent i perioden. For industrien betyr dette over 30 000 ansatte.

Andre bransjer som har synkende sysselsetting, er offentlig administrasjon, transport og hotell og restaurant.

Figur 24: Antall sysselsatte i hovednæringene i Norge i 2000 og 2004. Prosentvis endring er angitt til venstre. Data: SSB.

Figur 25: Antall sysselsatte i hovednæringene i Akershus i 2000 og 2004. Prosentvis endring er angitt til venstre. Data: SSB.

Strukturendringer i Akershus

Antall sysselsatte i hovednæringene i Akershus i 2000 og 2004 er vist i figuren til venstre.

Handel er største bransje i Akershus. Forretningsmessig tjenesteyting og transport er også bransjer med mange ansatte i dette fylket. Alle disse bransjene øker markant. Transportbransjen har hatt spesielt sterk økning i Akershus, men det har vært nedgang i denne bransjen ellers i landet.

Industrien betyr mindre i Akershus enn i de fleste andre fylker. Nedgangen i industrien er også større i Akershus enn ellers i landet.

Konkurransetsatte næringer

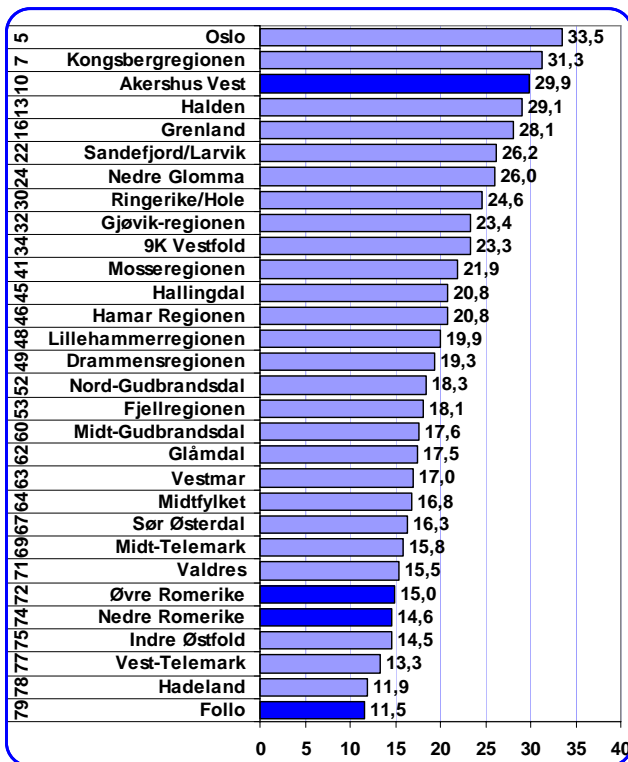
De mest konkurransetsatte⁵ bransjene er definert som fiske og oppdrett, bergverk, industri (unntatt aviser og forlag), sjøtransport, forretningsmessig tjenesteyting og hotell og restaurant.

I figuren har vi målt størrelsen på konkurransetsatt sektor i antall sysselsatte i prosent av antall arbeidstakere i regionen.

På Østlandet er det Oslo som har relativt størst konkurransetsatt sektor, fulgt av Kongsbergregionen og Akershus Vest. Deretter følger industriregioner som Halden, Grenland, Sandefjord/Larvik og Nedre Glomma.

Follo, Hadeland og Vest-Telemark har relativt sett minst konkurransetsatt næringsliv av regionene på Østlandet.

Akershus har en region med mye konkurransetsatt næringsliv i Akershus Vest, mens de tre andre regionene har forholdsvis lite konkurransetsatt næringsliv.

Figur 26: Antall sysselsatte i konkurransetsatte næringer i prosent av antall sysselsatte i 2004. Rangering blant regionene i landet er angitt til venstre. Data: SSB.

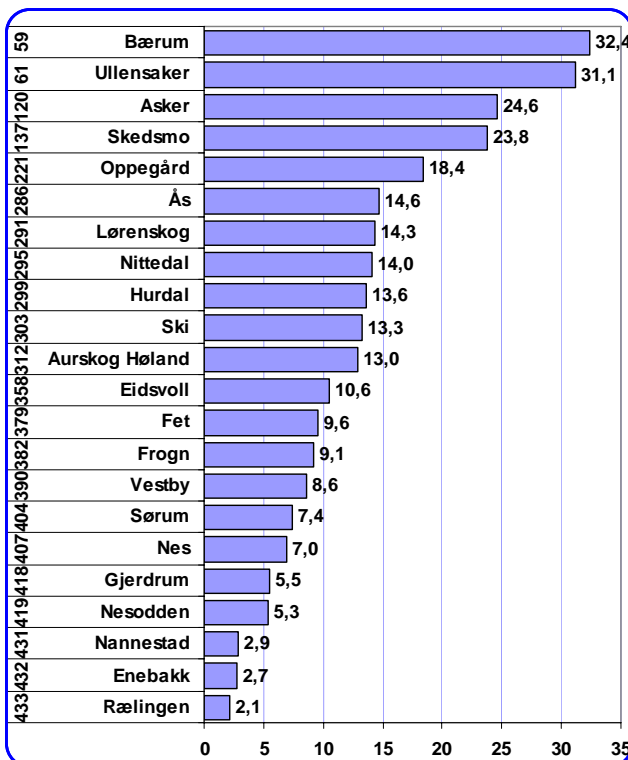
Konkurransetsatt næringsliv i kommunene

I figuren rangeres kommunene i Akershus etter den relative størrelsen på konkurransetsatt næringsliv.

Det er fire kommuner i Akershus med en stor konkurransetsatt sektor: Bærum, Ullensaker, Asker og Skedsmo.

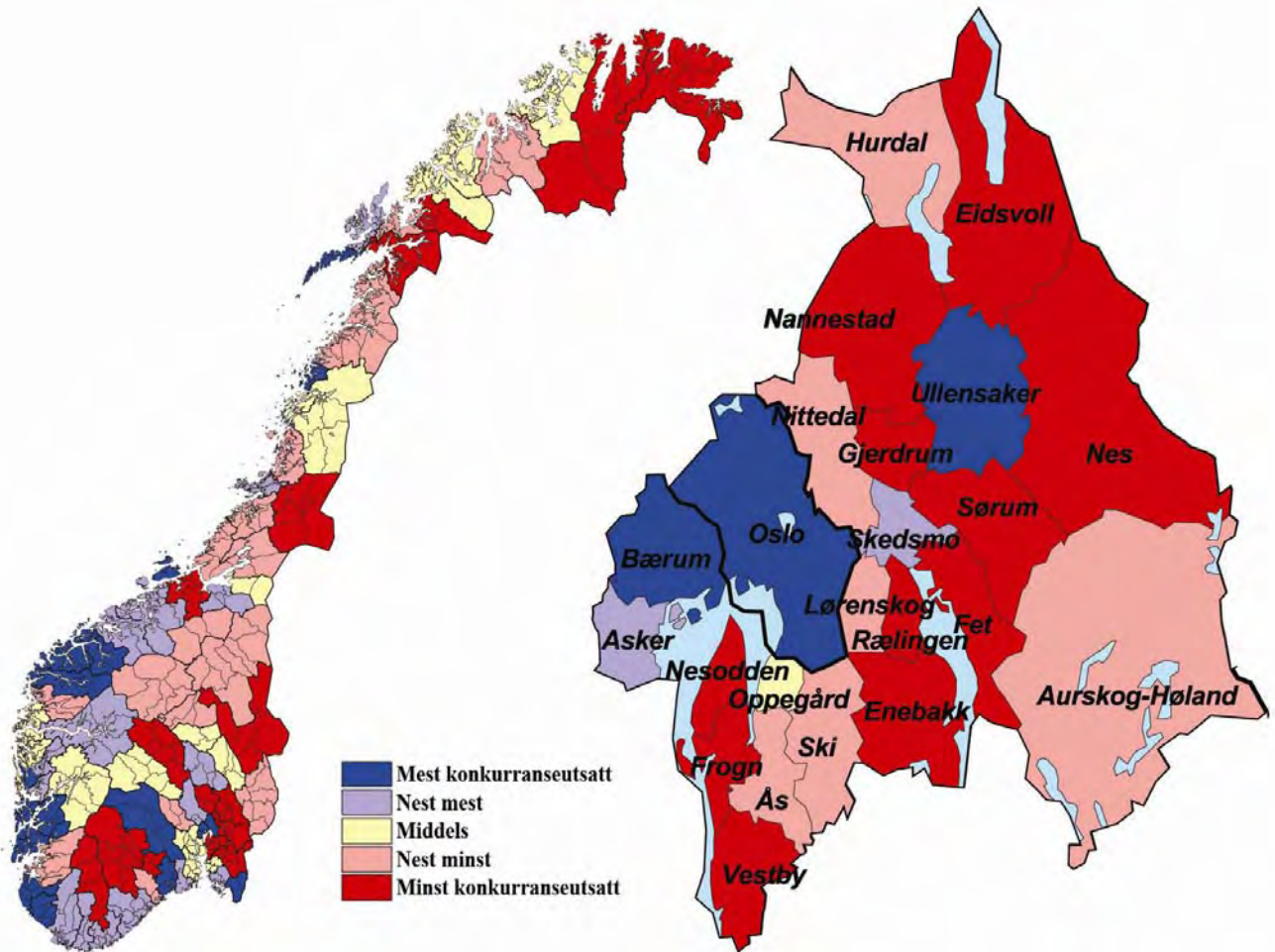
Alle de andre kommunene i Akershus har mindre konkurransetsatt næringsliv enn gjennomsnittet blant kommunene i landet.

Akershus har også de tre kommunene i landet med relativt minst konkurransetsatt næringsliv: Rælingen, Enebakk og Nannestad.

Figur 27: Antall sysselsatte i konkurransetsatte næringer i prosent av antall sysselsatte i 2004. Rangering blant kommunene i landet er angitt til venstre. Data: SSB.

Kart konkurranseutsatte regioner og kommuner

Kartet til venstre viser hvordan de ulike regionene i landet varierer med hensyn til den relative størrelsen på konkurranseutsatt sektor.

Kartet til høyre viser det samme for kommunene i Akershus.

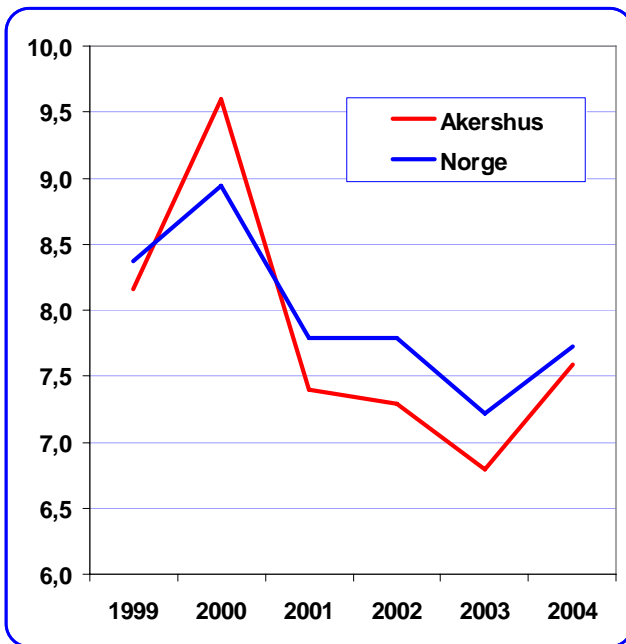
De fleste regioner med mye konkurranseutsatt næringsliv finner vi langs kysten fra Stavanger til Hitra.

Nord-Norge har Lofoten og Ytre Helgeland i kategorien mest konkurranseutsatt.

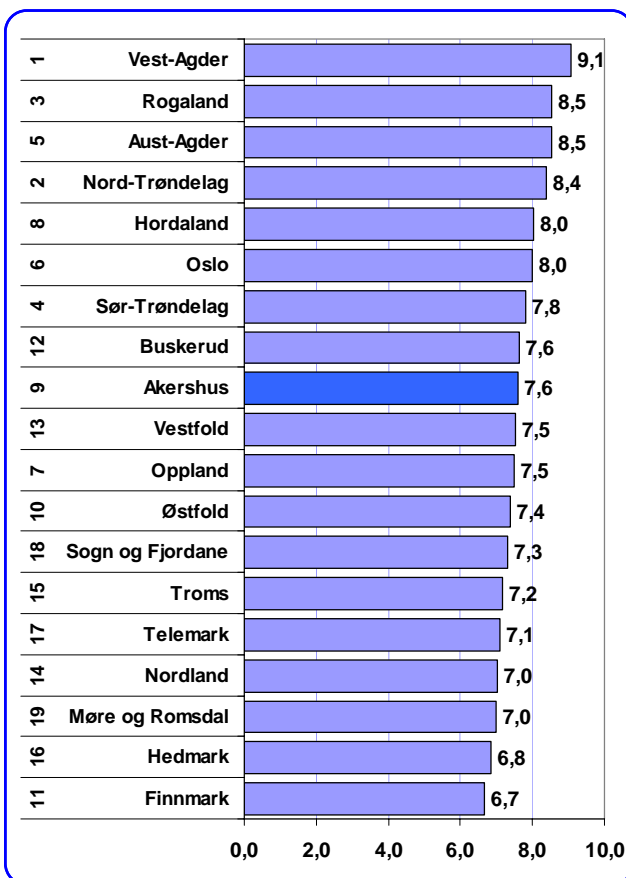
På Østlandet er regionene Oslo, Akershus Vest, Grenland, Halden- og Kongsberg-regionen blant de med størst konkurranseutsatt sektor.

Dersom vi ser på kommunene i Akershus, er det bare fire kommuner med over middels stor konkurranseutsatt sektor. Bærum og Ullensaker er med i kategorien

av kommuner med størst konkurranseutsatt sektor, mens Asker og Skedsmo er med i nest høyeste kategori. Oppegård har en middels stor konkurranseutsatt sektor. Aller de andre kommunene har relativt lite konkurranseutsatt næringsliv.

Figur 28: Etableringsfrekvens i Akershus og Norge. Datakilde: Foretaksregisteret.

Figur 29: Etableringsfrekvenser i fylkene i Norge i 2004. Tallene til venstre angir fylkets rangering de siste fem år. Datakilde: Foretaksregisteret.

Nyetableringer

I denne rapporten har vi brukt innregistreringer av nye foretak i Foretaksregisteret i prosent av eksisterende foretak, *etableringsfrekvensen*, som indikator for etableringsvirksomhet.

Nyetableringer i Akershus

I figuren til venstre har vi vist hvordan etableringsfrekvensen i Akershus har utviklet seg i årene 1999-2004, sammenliknet med landsgjennomsnittet.

Etableringsfrekvensen i Akershus lå over landsgjennomsnittet i 2000, men etter dette har Akershus hatt relativt færre nyetableringer enn landet ellers.

I 2004 hadde Akershus en etableringsfrekvens på 7,6 prosent mens landsgjennomsnittet var 7,7 prosent.

Nyetableringer i fylkene

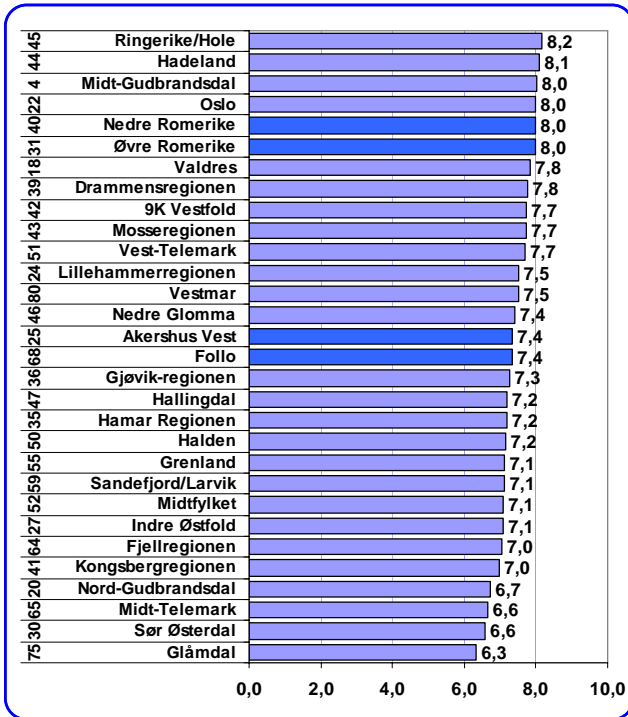
Figuren viser etableringsfrekvens for hvert enkelt fylke i Norge i 2004.

Agderfylkene og Rogaland har høyest etableringsfrekvens i 2004. Disse fylkene har hatt høy etableringsfrekvens i en årrekke.

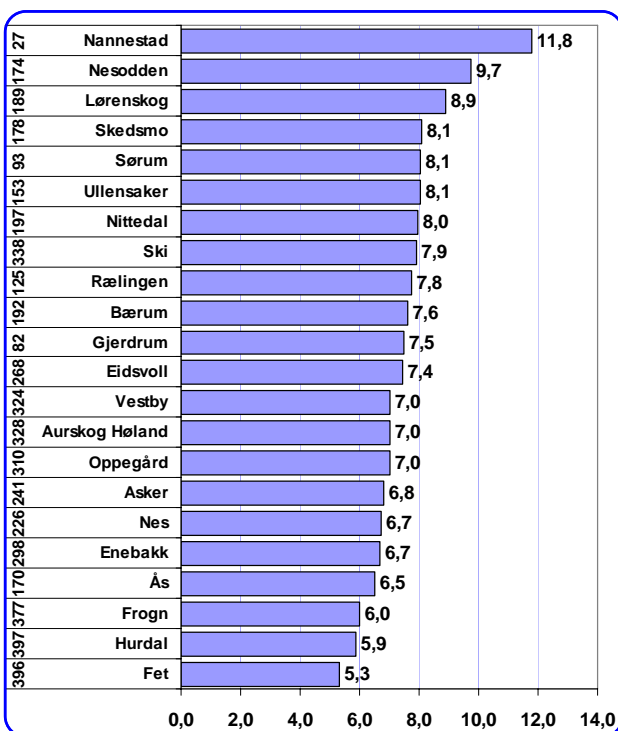
Akershus er nr åtte av fylkene i 2004.

Dersom vi ser på gjennomsnittlig etableringsfrekvens de siste fem årene, er Akershus rangert som nr ni.

Figur 30: Etableringsfrekvens i regioner på Østlandet 2004. Tallene til venstre angir regionenes rangering blant de 81 regionene i Norge i de siste fem årene. Data: Foretaksregisteret.

Figur 31: Etableringsfrekvens i kommunene i Akershus i 2004. Tallene til venstre angir kommunens rangering blant alle kommuner i Norge siste fem år. Data: Foretaksregisteret.

Nyetableringer regionvis

Akershus er delt opp i fire regioner. I figuren til venstre er etableringsfrekvensen i disse regionene vist sammen med de andre 30 regionene på Østlandet.

I 2004 hadde Nedre og Øvre Romerike høyest etableringsfrekvens av regionene i Akershus. I disse regionene var etableringsfrekvensen over landsgjennomsnittet på 7,7 prosent.

Akershus Vest og Follo lå litt under landsgjennomsnittet for etableringsfrekvens.

Dersom vi ser på litt lengre sikt er det Akershus Vest som har hatt høyest etableringsfrekvens. Går vi tilbake til 2000, hadde Akershus Vest høyest etableringsfrekvens av alle regionene i landet.

Etableringsfrekvens i kommunene

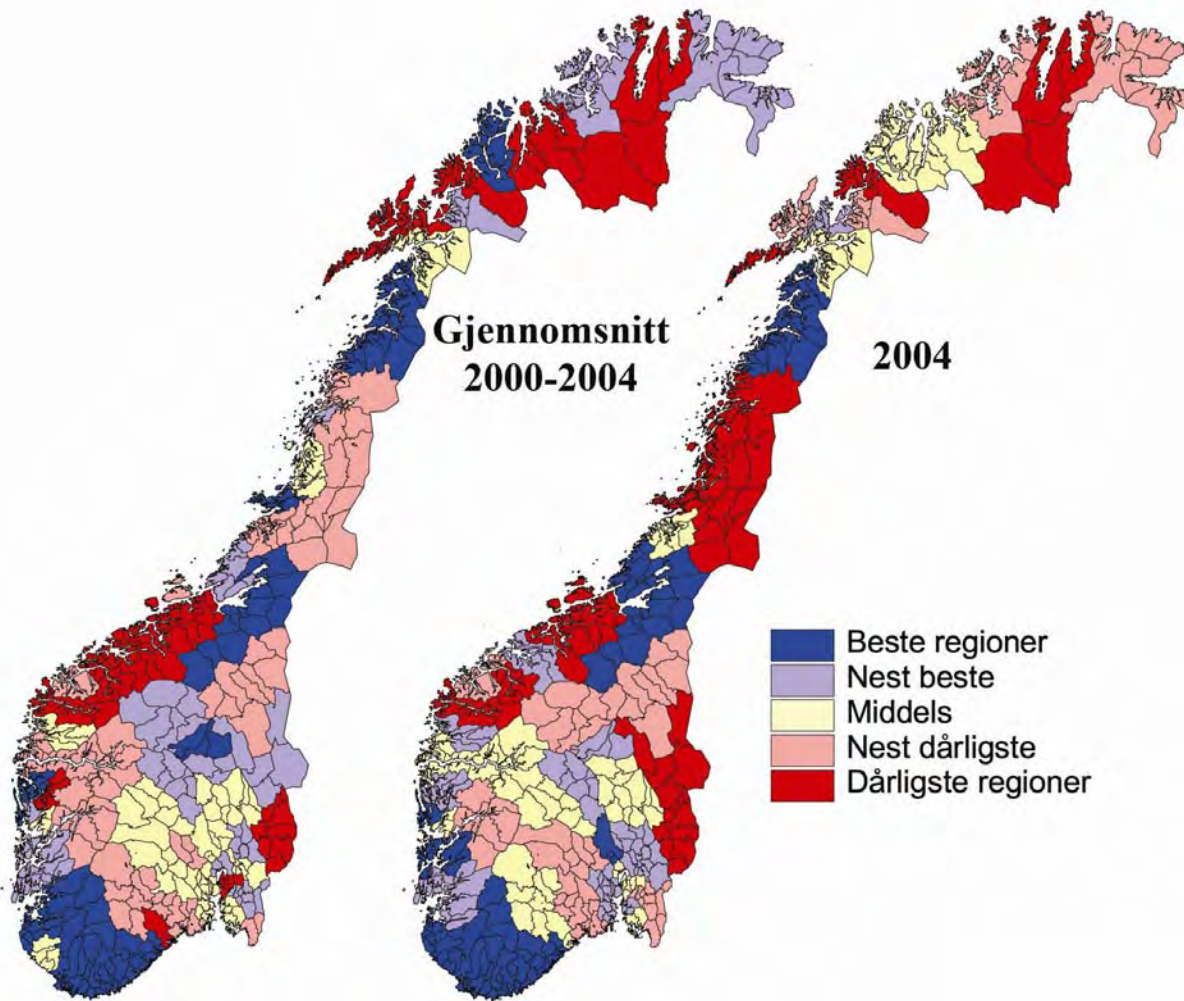
Figuren viser etableringsfrekvensen i den enkelte kommune i Akershus.

Nannestad har høyest etableringsfrekvens i 2004, fulgt av Nesodden og Lørenskog.

Lavest etableringsfrekvens finner vi i Fet, Hurdal og Frogn kommuner.

I diagrammet er kommunens rangering med hensyn til gjennomsnittlig etableringsfrekvens de siste fem årene vist helt til venstre. Nannestad er her rangert som nr 27 av 433 kommuner i landet. Sørum og Gjerdrum er også rangert høyt når det gjelder gjennomsnittlig etableringsfrekvens i perioden 2000-2004.

Nyetableringer i regioner i Norge

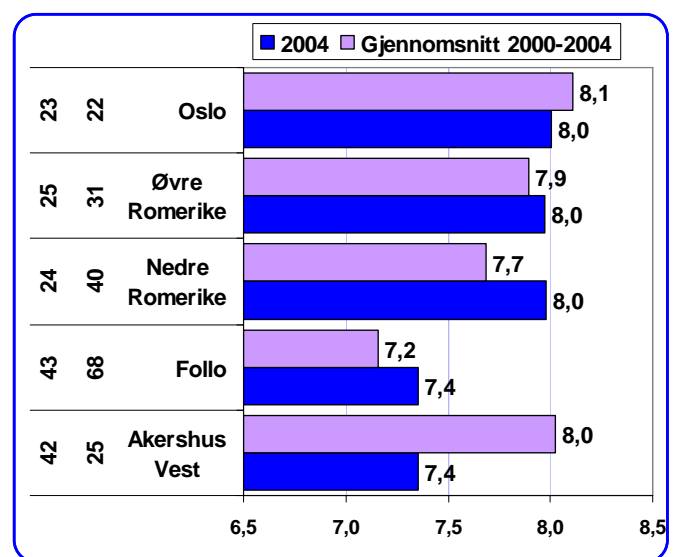

Kartene viser variasjoner i etableringsfrekvens blant regionene i Norge.

De fleste regioner med høy etableringsfrekvens ligger på Sørvestlandet eller i Trøndelag. Dette bildet har forsterket seg i 2004.

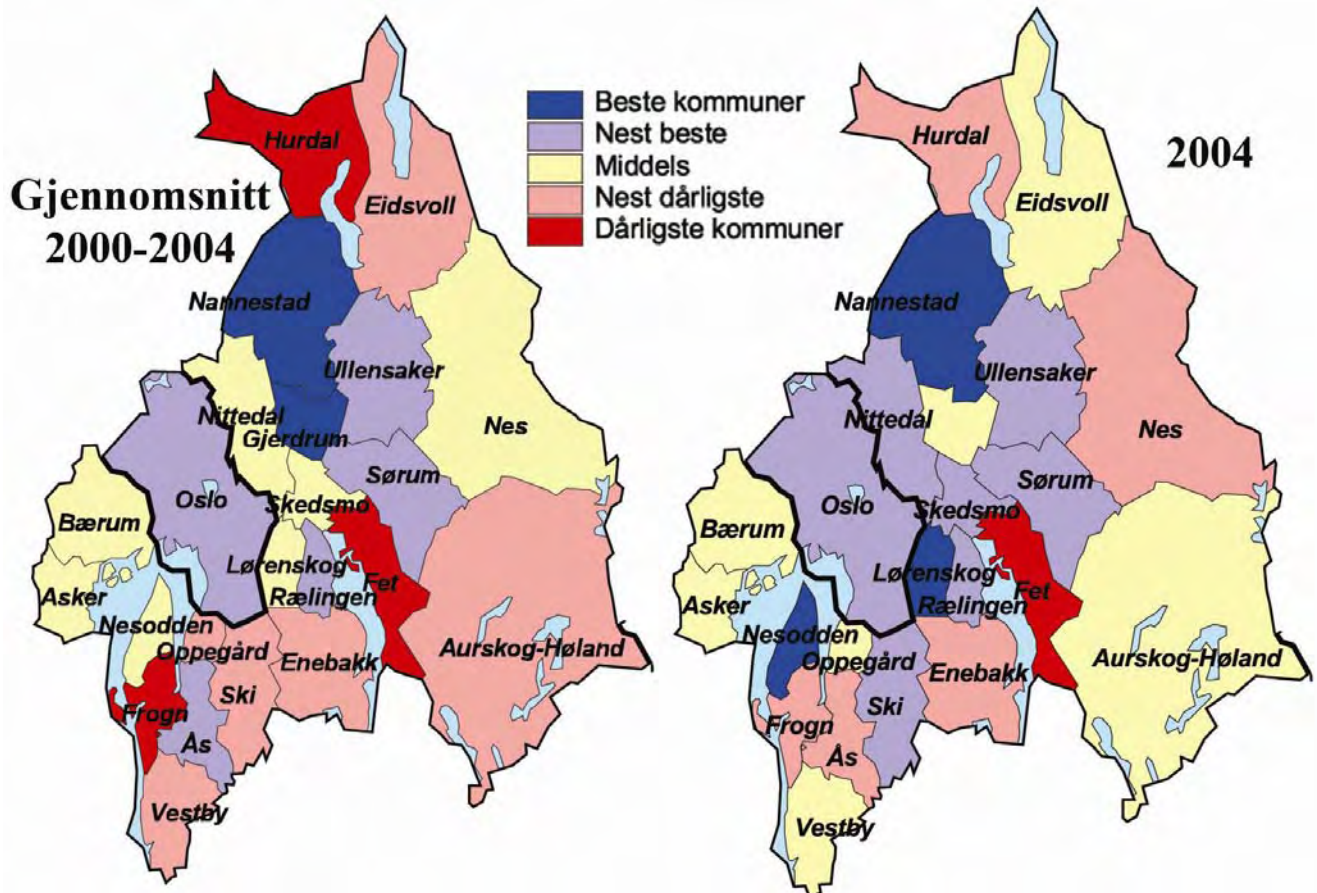
Av figuren ser vi at Øvre og Nedre Romerike og Follo har høyere etableringsfrekvens i 2004 enn gjennomsnittet de siste fem årene.

For Akershus Vest er forholdet motsatt, her er etableringsfrekvensen i 2004 under gjennomsnittet for de siste årene.

Figur 32: Etableringsfrekvens i regionene i Akershus. Tallene til venstre angir rangering i 2004 og snitt 2000-2004.

Nyetableringer i kommunene i Akershus

Kartene over viser etableringsfrekvens i kommunene i Akershus, til venstre gjennomsnittstall for 2000-2004, og til høyre for 2004.

Et raskt blikk på kartene viser at kommunene i Akershus gjør det bedre i 2004, enn i foregående femårs periode. Det er mer blått i 2004, og mindre rødt.

Akershus har tre kommuner i beste kategori i 2004; Nannestad, Lørenskog og Nesodden. I siste fem år er det to kommuner, Nannestad og Gjerdrum, som er i beste kategori.

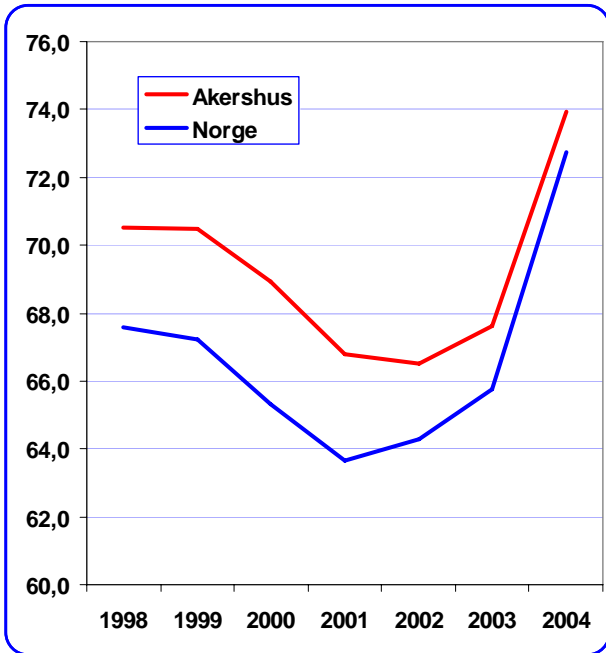
Det er seks kommuner i nest beste kategori i 2004, mens det er fire kommuner i denne gruppen siste fem år.

I den dårligste kategorien, som er mørke rødt på kartene, er det bare Fet som er medlem i 2004, mens i de siste fem årene er også Hurdal og Frogn med.

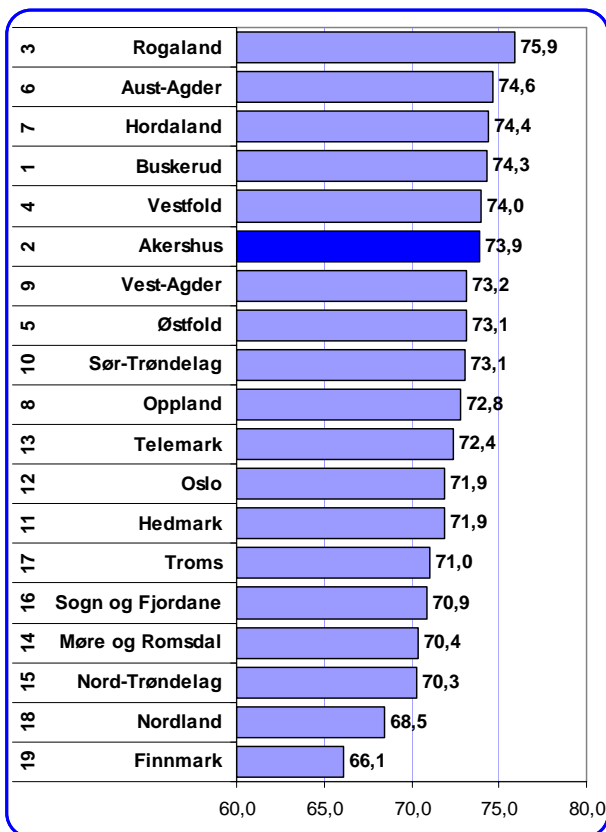
Når kommunene rangeres, vil den midterst rangerte kommunen (medianen) ha en etableringsfrekvens på 7,3 prosent. Gjennomsnittlig etableringsfrekvens i Norge er imidlertid 7,7 prosent.

Dette skyldes at de fleste store kommuner med mange bedrifter har relativt høy etableringsfrekvens. Disse veier tungt når den gjennomsnittlige etableringsfrekvensen regnes ut.

Kommunen som ligger nærmest gjennomsnittet er Sør-Aurdal, som er rangert som nr 171 av 433 kommuner.

Figur 33: Prosentvis andel foretak med positivt resultat. Data: Regnskap.

Figur 34: Prosentvis andel foretak med positivt resultat i 2004. Tallene til venstre angir fylkets rangering for perioden 2000-2004. Data: Regnskap.

Lønnsomhet

For å få fram regionale forskjeller, er lønnsomhet målt som andel av foretakene med positivt resultat før skatt. Med denne metoden vil store og små foretak telle likt.

Lønnsomhet i Akershus

I figuren til venstre har vi vist hvordan andelen lønnsomme foretak i Akershus har utviklet seg i årene 1998-2004, sammenliknet med landsgjennomsnittet.

Næringslivet i Akershus har hatt bedre lønnsomhet enn landsgjennomsnittet i alle årene fra 1998.

Forskjellen mellom andel lønnsomme foretak i Akershus og landsgjennomsnittet har imidlertid minket de siste årene. I 2000 lå andelen i Akershus 3,6 prosent over snittet, mens i 2004 er forskjellen bare 1,2 prosent.

Lønnsomhet i fylkene

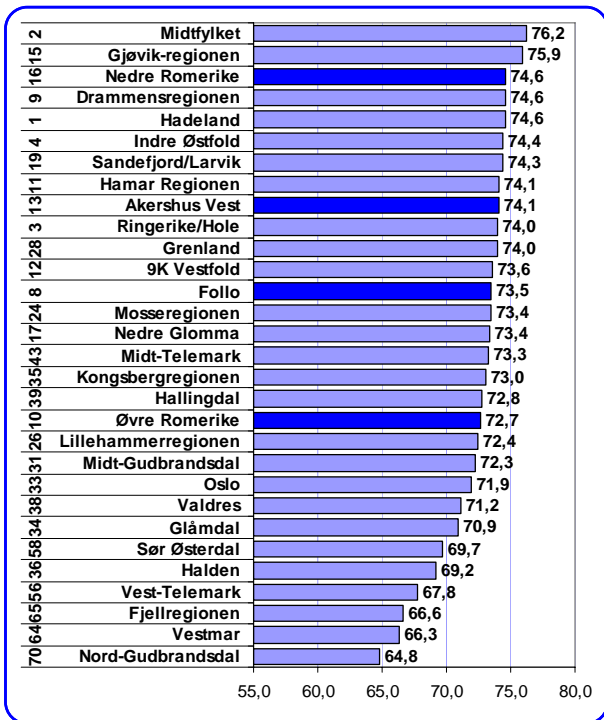
Figuren viser andelen lønnsomme foretak i 2004 for hvert enkelt fylke.

Rogaland har det mest lønnsomme næringslivet blant fylkene i Norge, fulgt av Aust-Agder og Hordaland.

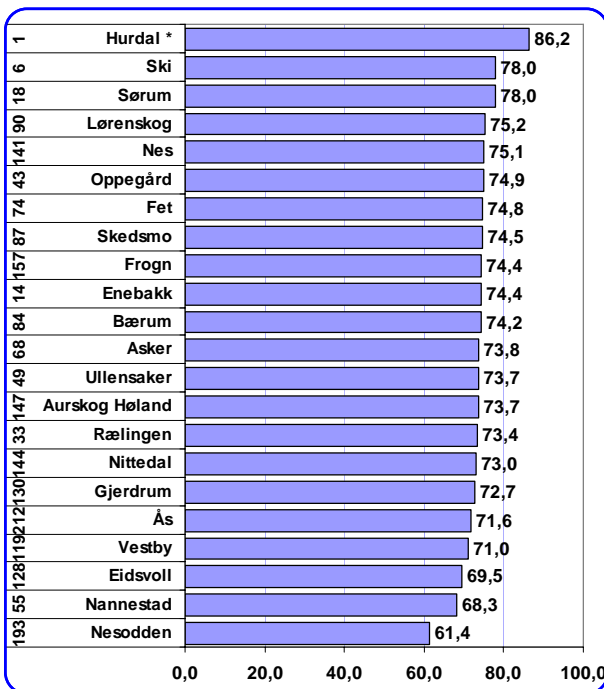
Akershus er nummer seks av nitten fylker i 2004.

Ser vi på gjennomsnitt over siste fem år, har Buskerud høyest andel lønnsomme foretak, mens Akershus er nummer to.

Finnmark og Nordland har flest underskuddsforetak, både i 2004 og i de siste fem årene.

Figur 35: Andel foretak med positivt resultat i regioner på Østlandet 2004. Tallene til venstre angir regionenes rangering blant de 81 regionene i Norge i de siste fem årene. Data: Regnskap..

Figur 36: Andel foretak med positivt resultat i kommunene i Akershus i 2004. Tallene til venstre angir kommunenes rangering i Norge i de siste fem årene. Kommuner med * har færre enn 50 regnskapspliktige foretak. Data: Regnskap..

Lønnsomhet regionvis

I figuren til venstre er regionene på Østlandet rangert etter andel lønnsomme foretak.

Midtfylket (Buskerud) har størst andel lønnsomme foretak på Østlandet, fulgt av Gjøvik-regionen og Nedre Romerike. På landsbasis er det Jæren som har best lønnsomhet.

Lavest andel lønnsomme foretak er det i Nord-Gudbrandsdalen, Vestmar og Fjellregionen.

Dersom vi måler gjennomsnittet for de siste fem årene, er det Hadeland som har størst andel lønnsomme foretak i landet, fulgt av Midtfylket og Ringerike/Hole.

I Akershus er det Nedre Romerike som har høyest andel lønnsomme foretak i 2004, mens Øvre Romerike har lavest andel. I siste fem år er alle regionene i Akershus rangert høyt. Alle regionene i Akershus er blant de 16 beste av 81 regioner.

Lønnsomhet kommunevis

Kommunene i Akershus er rangert med hensyn til andel lønnsomme foretak i figuren til venstre.

Hurdal har høyest andel lønnsomme foretak i Akershus, fulgt av Ski og Sørums.

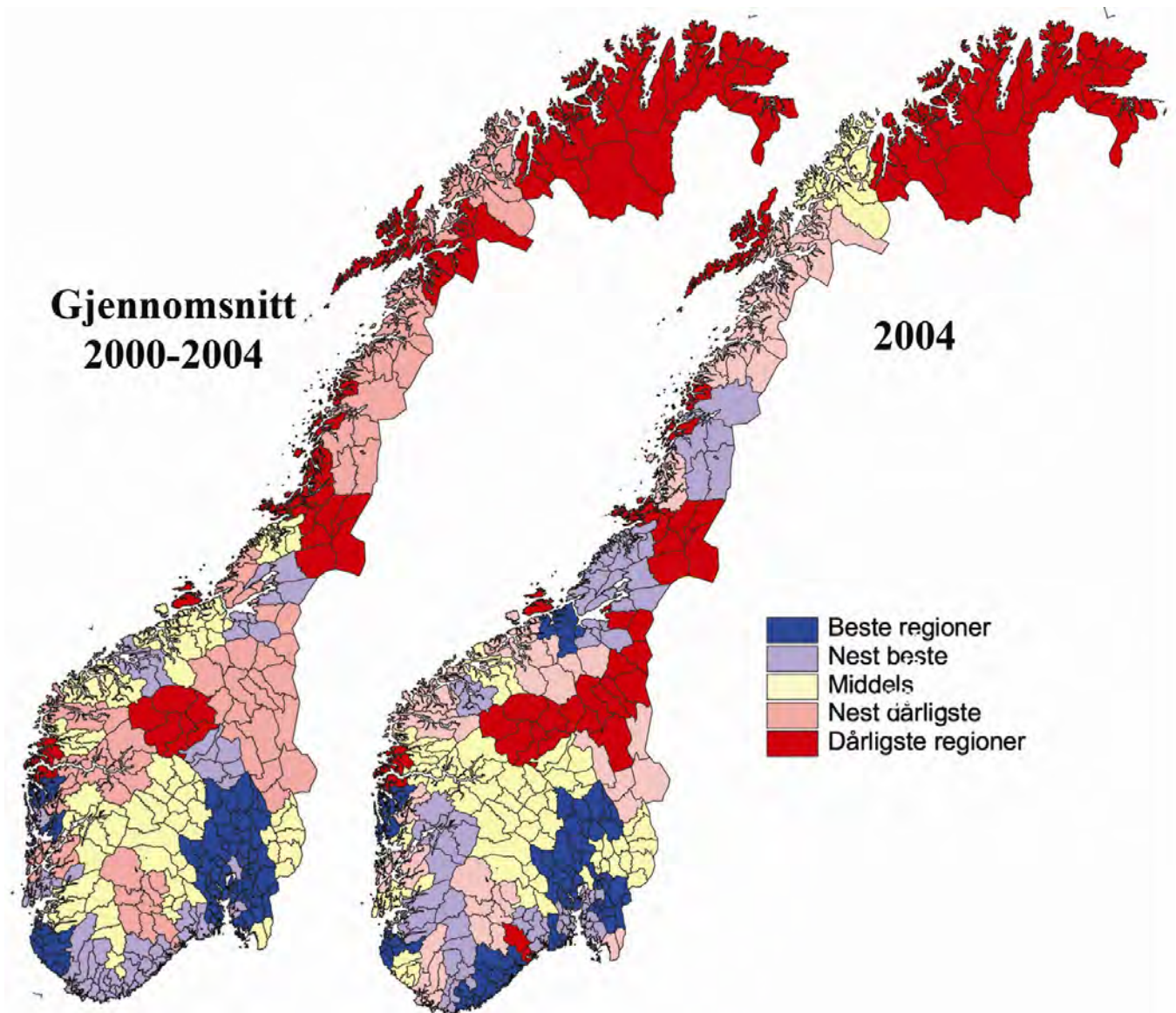
Nesodden ligger på bunn med bare 61,4 prosent foretak med positivt resultat.

Dersom vi ser på gjennomsnitt de siste fem årene, er det også Hurdal som gjør det best. Hurdal er til og med beste kommune i landet når det gjelder lønnsomhet siste fem år. Hurdal har imidlertid ganske få regnskapspliktige foretak, slik at resultatene kan være noe tilfeldige.

Andre kommuner med god lønnsomhet siste fem år i Akershus er Ski, Enebakk, Sørums og Ullensaker.

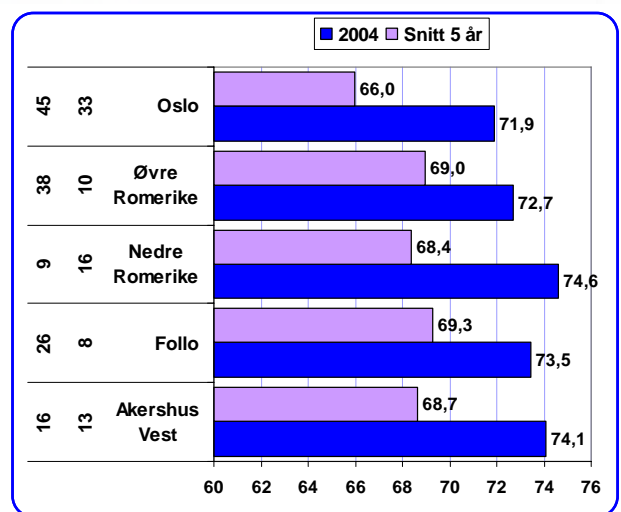
Alle kommunene i Akershus er i øvre halvdel blant kommunene i Norge, dersom vi ser på siste fem år.

Kart lønnsomhet i regioner i Norge

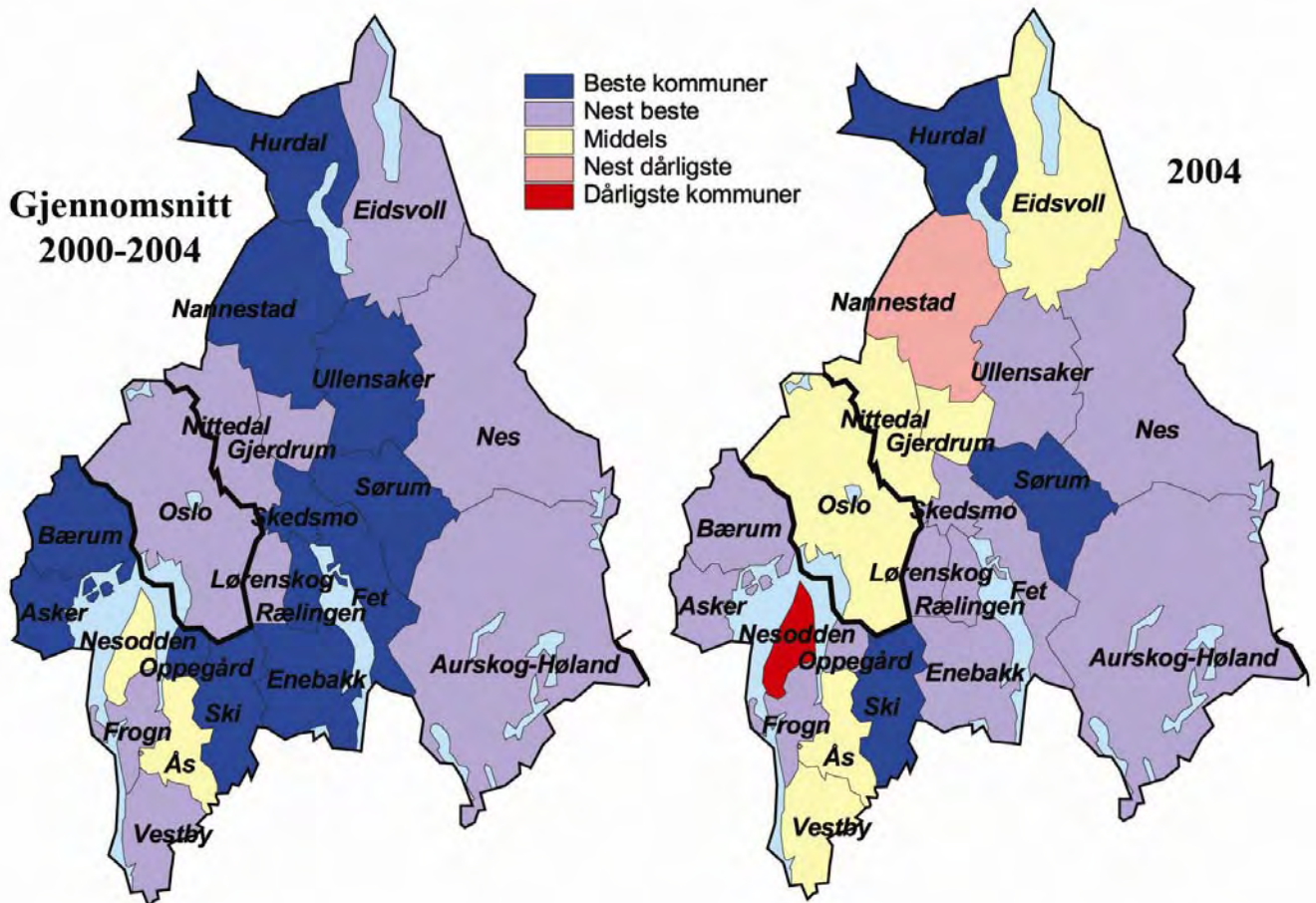
Det er en sterk konsentrasjon av regioner med mange lønnsomme foretak på det sentrale Østlandet. Videre er det også mange regioner med god lønnsomhet langs kysten fra Oslo til Haugesund. Nord-Norge har lavere lønnsomhet enn Sør-Norge.

De fire regionene i Akershus er alle i beste kategori når vi ser på gjennomsnitt for de fem siste årene. I 2004 er Øvre Romerike kategorisert som middels lønnsomt, mens Follo er i nest beste kategori.

Figur 37: Andel lønnsomme foretak. Tallene til venstre angir rangering i 2004 og snitt 2000-2004 blant 81 regioner i Norge.

Kart lønnsomhet i kommunene i Akershus

Kartene over viser andel lønnsomme foretak i kommunene i Akershus. Til venstre er gjennomsnittstall for 2000-2004 vist, og til høyre tallene for 2004.

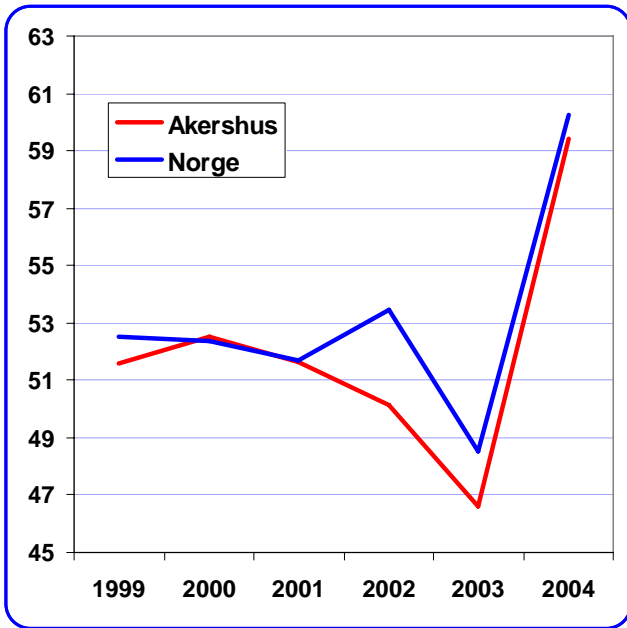
Når vi ser på gjennomsnittstallene, ser vi at nesten alle kommunene er med blant den beste eller nest beste kategorien (mørk blå og lys blå). Bare to kommuner, Nesodden og Ås, er med i kategorien middels.

I 2004 er bildet mer variert. Nesodden er med i dårligste kategori, mens Nannestad er i nest dårligste kategori.

Kartet avspeiler at lønnsomheten i Akershus har nærmet seg gjennomsnittet i de siste to årene. Tidligere var lønnsomheten i Akershus høyere i forhold til landsgjennomsnittet.

De største kommunene har gjennomgående bedre lønnsomhet enn de små. Dette gjør at medianen, det vil si midterst rangerte kommune har 71,2 prosent lønnsomme foretak, mot landsgjennomsnittet på 72,8 prosent.

En kommune som har andel lønnsomme foretak på landsgjennomsnittet vil bli rangert på plass nr 180 av 433 kommuner.

Figur 38: Prosentvis andel vekstforetak i Akershus og Norge. Datakilde: Foretaksregisteret.

Vekst

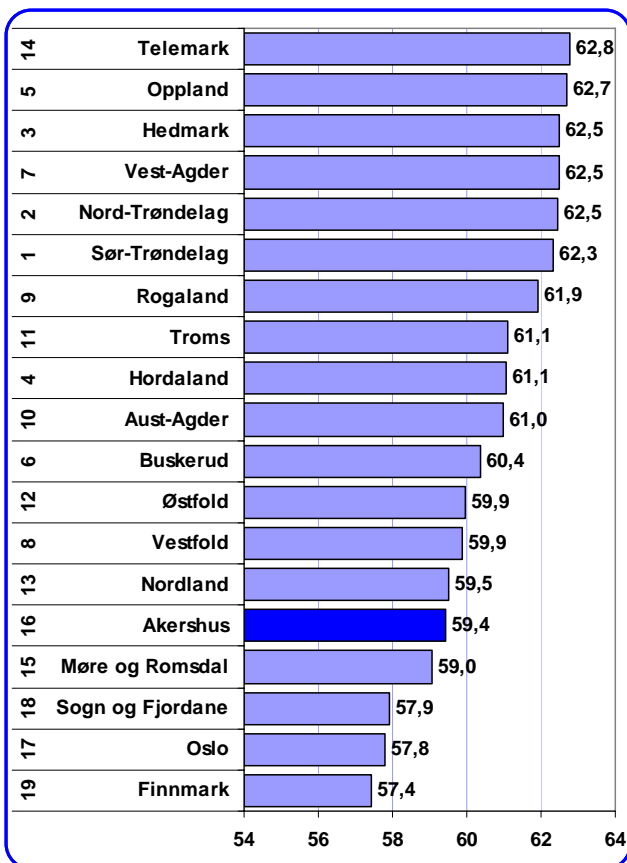
I denne rapporten har vi brukt andel foretak med omsetningsvekst høyere enn konsumprisindeksen som indikator for vekst. Med denne metoden vil store og små foretak telle likt.

Vekst i Akershus

I figuren til venstre har vi vist hvordan andel vekstforetak i Akershus har utviklet seg i årene 1999-2004, sammenliknet med landsgjennomsnittet.

Andel vekstforetak i Akershus lå omtrent på landsgjennomsnittet i 2000 og 2001, men etter dette har Akershus hatt en mindre andel vekstforetak enn landet ellers.

I 2004 hadde Akershus en andel vekstforetak på 59,4 prosent mens landsgjennomsnittet var 60,2 prosent.

Figur 39: Prosentvis andel vekstforetak i fylkene i Norge 2004. Tallene til venstre angir fylkets rangering de siste fem år. Datakilde: Foretaksregisteret.

Vekst i fylkene

Figuren viser andel vekstforetak for hvert enkelt fylke i Norge i 2004.

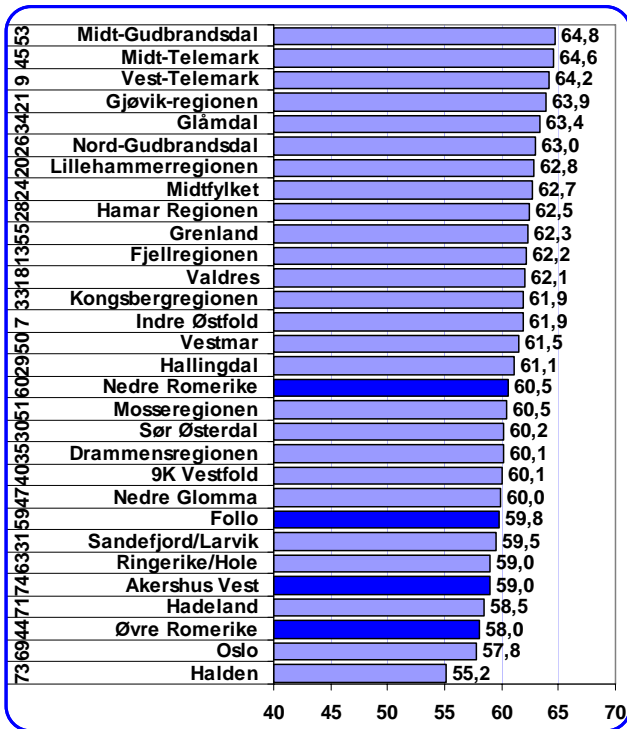
Telemark, Oppland og Hedmark har høyest andel vekstforetak i 2004. Telemark pleier generelt å ha en lav andel vekstforetak, men har tatt en noe overraskende førsteplass i 2004.

I de siste fem årene er det trøndelagsfylkene som har høyest andel foretak med vekst.

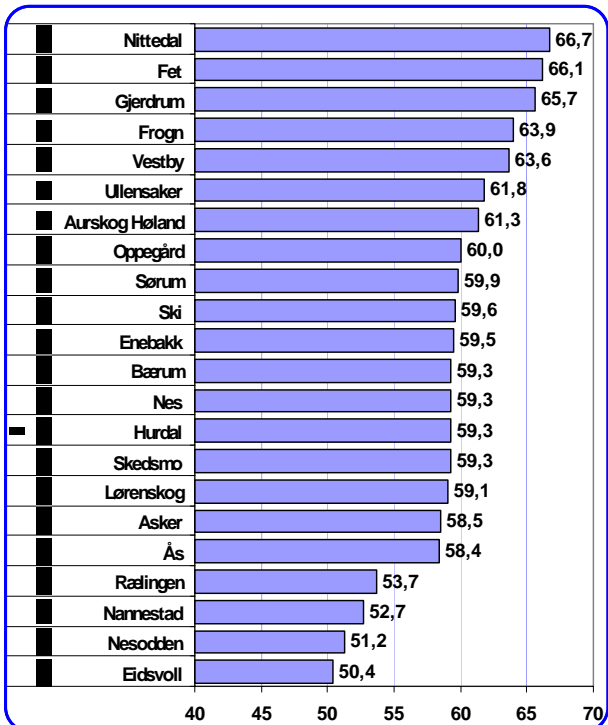
Akershus er nr 15 av fylkene i 2004.

Dersom vi ser på gjennomsnittlig andel vekstforetak de siste fem årene, er Akershus rangert som nr 16.

Figur 40: Prosentvis andel vekstforetak i regioner på Østlandet 2004. Tallene til venstre angir rangering blant de 81 regionene i Norge i de siste fem årene. Data: Foretaksregisteret.

Figur 41: Prosentvis andel vekstforetak i kommunene i Akershus i 2004. Tallene til venstre angir rangering blant alle kommuner i Norge siste fem år. Data: Foretaksregisteret.

Vekst regionvis

I figuren til venstre er andel vekstforetak i regionene i Akershus vist sammen med de andre 30 regionene på Østlandet.

I 2004 hadde Nedre Romerike høyest andel vekstforetak av regionene i Akershus. Andelen vekstforetak i Nedre Romerike var på 60,5 prosent, litt over landsgjennomsnittet på 60,2 prosent.

De andre regionene lå under landsgjennomsnittet, og er blant de svakeste regionene på Østlandet når det gjelder vekst.

Dersom vi ser på andel vekstforetak i de siste fem årene, er alle regionene i Akershus i nedre halvdel blant regionene i Norge. Øvre Romerike er rangert litt under middels, som nr 44, mens de andre regionene er lavere rangert.

Vekst i kommunene

Vi har også sett på andel vekstforetak i den enkelte kommune i Akershus.

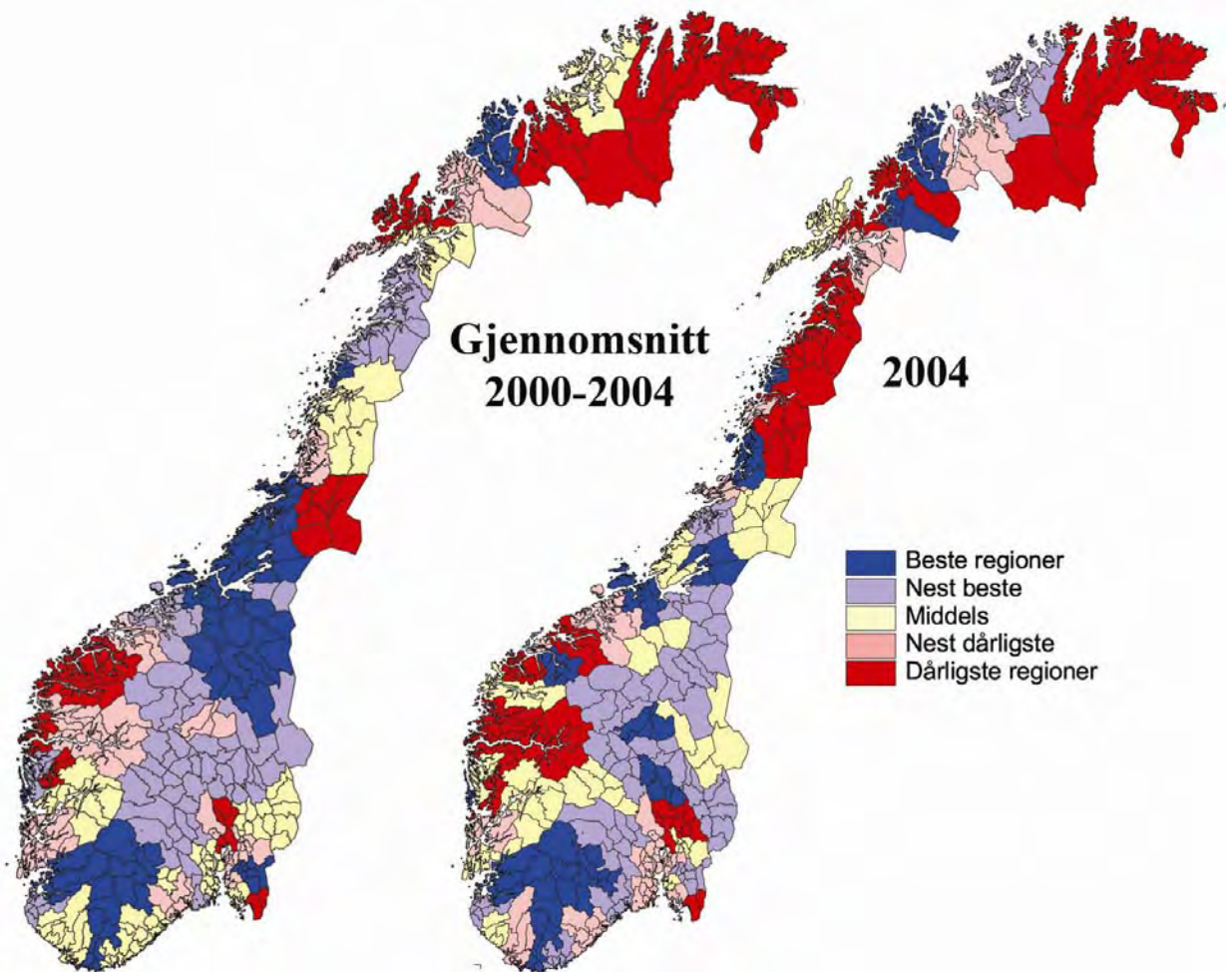
Nittedal har høyest andel vekstforetak i 2004, fulgt av Fet og Gjerdrum.

Lavest andel vekstforetak finner vi i Eidsvoll, Nesodden og Nannestad kommuner.

I diagrammet er kommunens rangering med hensyn til gjennomsnittlig andel vekstforetak i de siste fem årene vist helt til venstre. Aurskog Høland er rangert som nr 24 av 433 kommuner i landet, mens Ullensaker er rangert som nr 72. Vi ser at Nittedal, som hadde høyest andel vekstforetak i 2004, er rangert helt nede på plass nr 324 siste fem år.

Denne indikatoren kan variere mye fra år til år. En kommune som skårer høyt ett år, skårer ofte lavt året etter og vise versa.

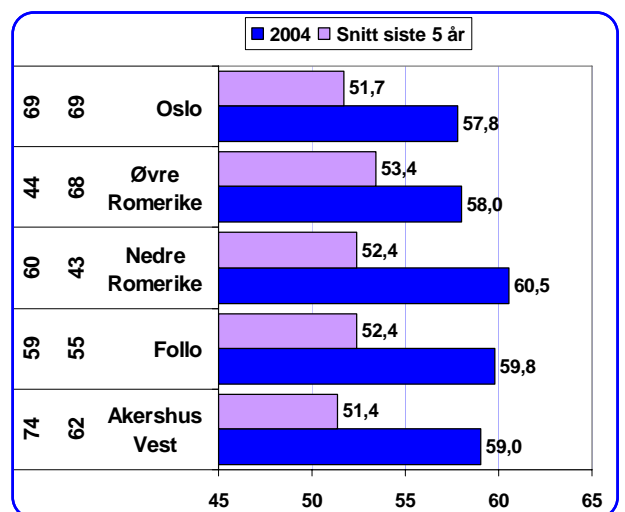
Kart - vekst i regioner i Norge

De fleste regioner med høy andel vekstforetak ligger i Trøndelag eller i sentrale deler av Sør-Norge. Det er imidlertid regioner i beste kategori i alle landsdeler.

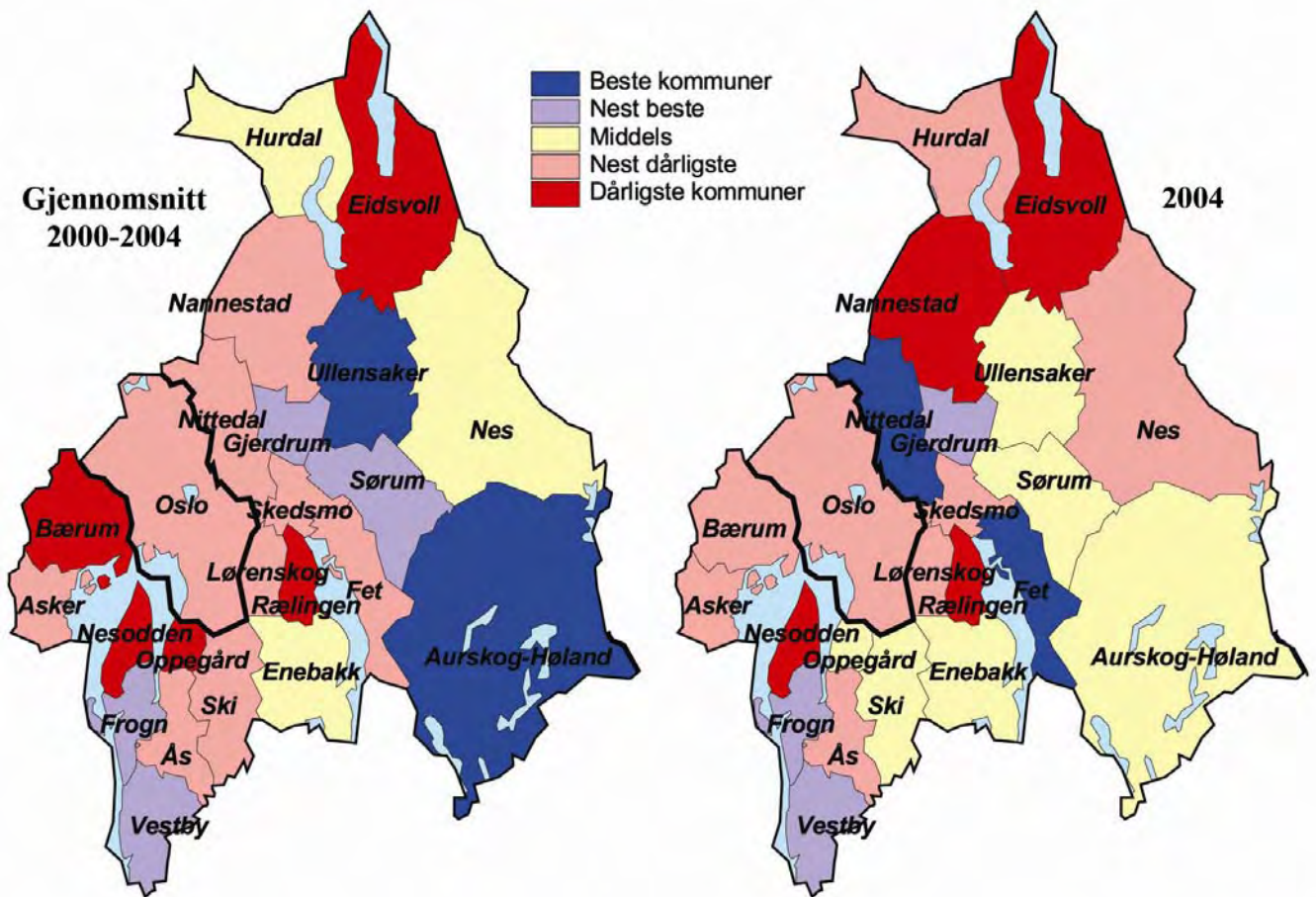
I Akershus er Akershus Vest i dårligste gruppe for femårs gjennomsnitt, mens Øvre Romerike er i dårligste gruppe i 2004.

Alle regionene i Akershus er blant nedre halvdel av regionene når det gjelder vekst, både i 2004 og når vi måler gjennomsnittet de siste fem årene.

Figur 42: Etableringsfrekvens i regionene i Akershus. Tallene til venstre angir rangering for gjennomsnitt 2000-2004 og 2004 blant 81 regioner i Norge.

Kart vekst i kommunene i Akershus

Kartene over viser andel vekstforetak i kommunene i Akershus, til venstre gjennomsnittstall for 2000-2004, og til høyre for 2004.

Det er to kommuner i beste kategori for gjennomsnitt siste fem år, Ullensaker og Aurskog-Høland. Fem kommuner er i dårligste kategori: Bærum, Nesodden, Oppegård, Rælingen og Eidsvoll.

I 2004 er Nittedal og Fet med i beste kategori, mens Nesodden, Rælingen, Nannestad og Eidsvoll er i dårligste kategori. Ullensaker kommune har den største endringen, her har det pleid å være mange vekstforetak, men resultatet i 2004 er bare middels.

Når kommunene rangeres, vil den midterst rangerte kommunen (medianen) ha en andel vekstforetak på 61,1 prosent. Gjennomsnittlig andel vekstforetak i Norge er imidlertid 60,2 prosent.

Dette skyldes at noen store kommuner med mange bedrifter har lav andel vekstforetak, blant annet Oslo, Asker og Bærum. Disse veier tungt når den gjennomsnittlige andelen vekstforetak regnes ut.

Næringstetthet

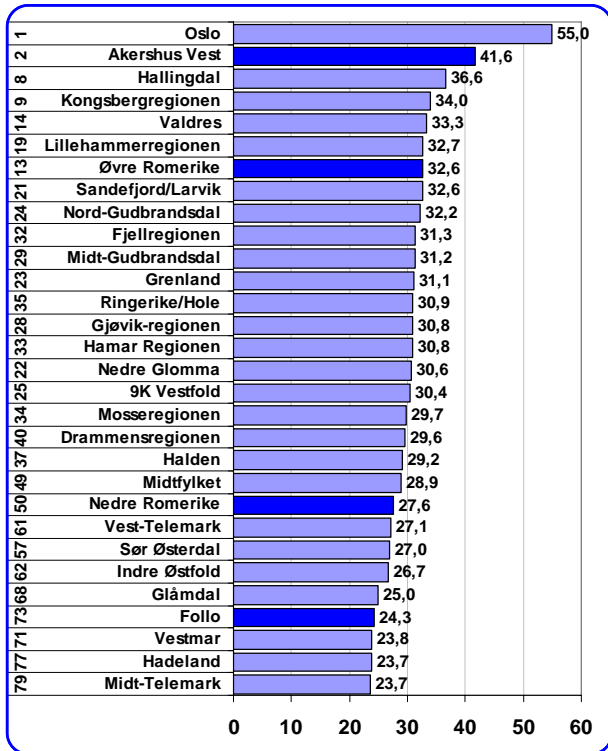
Begrepet næringstetthet skal uttrykke hvor mye privat næringsliv det er i et område. Her er dette målt med antall arbeidsplasser i privat næringsliv i forhold til folketallet.

Næringstetthet i regionene

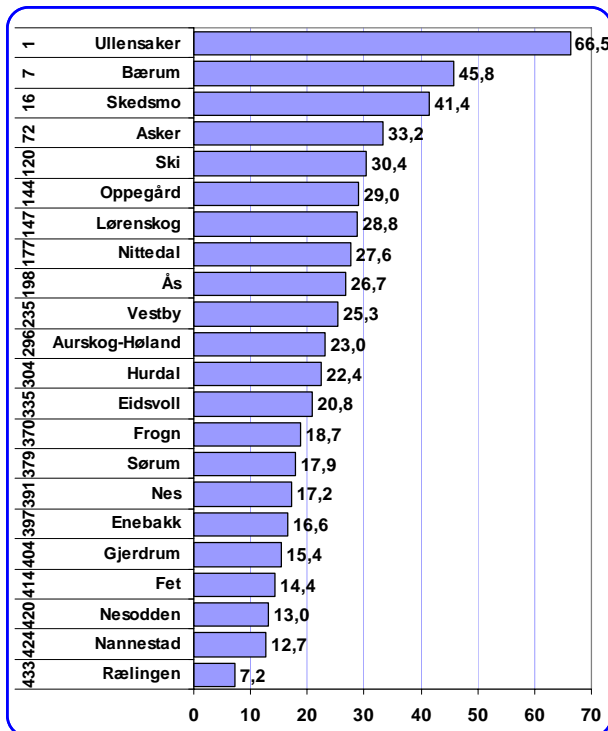
I figuren til venstre er regionene på Østlandet rangert etter næringstetthet. Oslo er den regionen i landet med klart høyest næringstetthet. I Oslo utgjør private arbeidsplasser 55 prosent av folketallet. I 2000 var tilsvarende andel 62,1 prosent. Oslo har hatt sterk nedgang i private arbeidsplasser de siste årene, mens folketallet har steget.

Akershus Vest (Asker og Bærum) har nest høyest næringstetthet i landet. Her steg antall private arbeidsplasser kraftig fra 2000 til 2002, men har stagnert etter dette.

Også Øvre Romerike har høy næringstetthet, mens Nedre Romerike og Follo har lav næringstetthet.

Figur 43: Næringstetthet målt ved antall private arbeidsplasser i prosent av folketallet. Tallene til venstre angir rangering i forhold til alle regioner i landet. Data: SSB.

Figur 44: Næringstetthet målt med antall private arbeidsplasser i prosent av folketallet. Tallene til venstre angir rangering i forhold til alle kommuner i landet. Data: SSB.

Næringstetthet i kommunene i Akershus

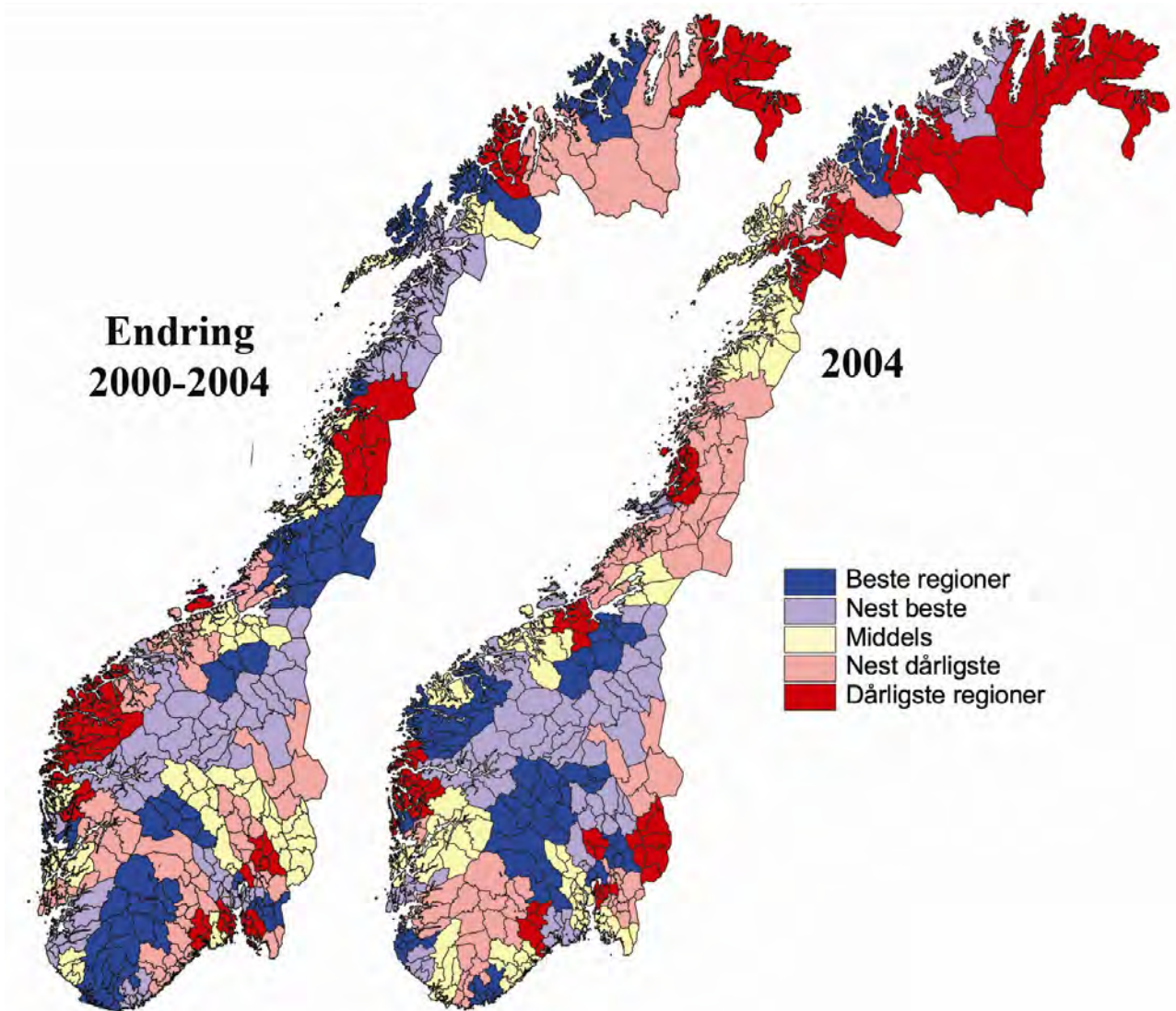
I figuren til venstre er kommunene i Akershus rangert etter næringstetthet i 2004.

Ullensaker har desidert høyest næringstetthet, både i Akershus og i Norge. Også Bærum, Skedsmo og Asker har mange private arbeidsplasser i forhold til folketallet.

På den andre enden av skalaen finner vi Rælingen, hvor antall private arbeidsplasser bare utgjør 7,2 prosent av folketallet. Dette er lavest i hele landet.

Det er stor spredning i Akershus. Fylket omfatter både kommuner med høyest og lavest næringstetthet i landet. Små geografiske avstander og grei topografi gjør dette mulig, slik at befolkningen kan pendle mellom kommunene.

Kart endring næringstetthet i regionene

Kartet til høyre viser næringstetthet i 2004, mens kartet til venstre viser endringer i næringstetthet fra 2000 til 2004.

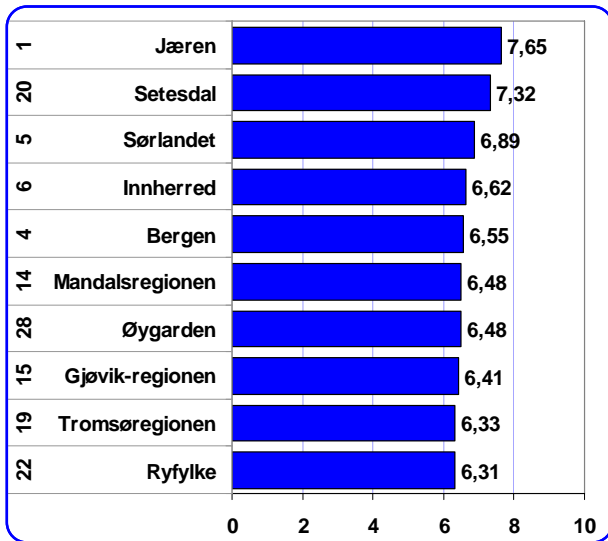
Regioner med høy næringstetthet er ofte storbyregioner, som Oslo, Kristiansand, Stavanger, Bergen, Trondheim og Tromsø, eller regioner som ligger langt unna alternative arbeidsmarkeder.

Av kartet til venstre ser vi at regioner som Oslo, Øvre Romerike, Nedre Glomma, Mossregionen, 9K-Vestfold og Grenland er blant de regioner som har størst nedgang i næringstetthet fra 2000 til 2004. Vi kan se at en del typiske industriregioner på nordvestlandet også har nedgang. Dette skyldes for en stor

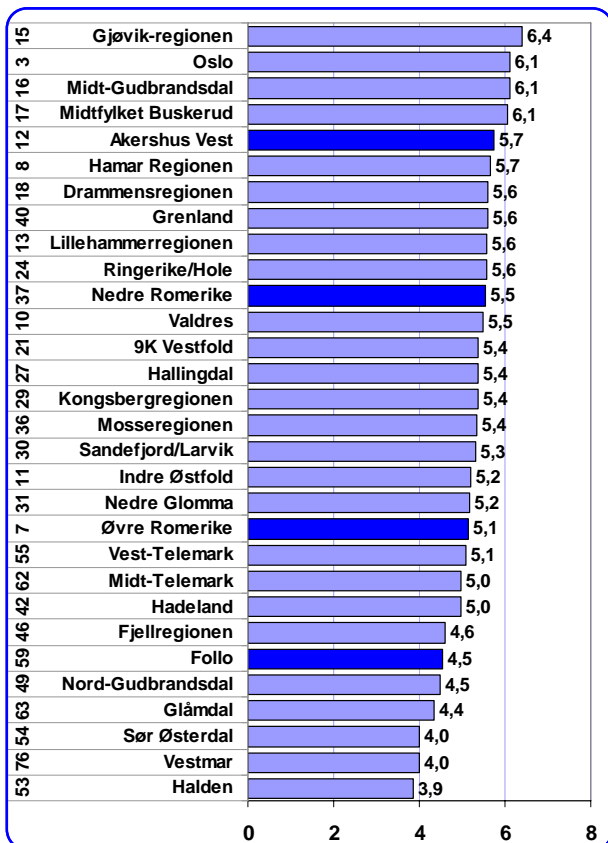
del at det har vært en skarp nedgang i antall industriarbeidsplasser i perioden. Mange regioner med nedgang i næringstetthet er industriregioner.

Enkelte distriktsregioner har fremgang i næringstetthet, men dette kan også skyldes at folketallet har sunket, mens antall private arbeidsplasser har blitt opprettholdt.

Akershus Vest er den regionen i landet som har størst vekst i næringstetthet, som følge at vekst i sysselsettingen i næringslivet. I Øvre og Nedre Romerike har det vært en sterk nedgang i næringstettheten, men dette skyldes hovedsakelig at folketallet har steget kraftig.

Figur 45: De ti beste regionene i Norge i henhold til næringslivsindeksen 2004. Tallene til venstre angir rangering for gjennomsnittet siste fem år for de 81 regionene i landet.

Figur 46: Regionene på Østlandet, rangert i henhold til næringslivsindeksen 2004. Tallene til venstre angir rangering for gjennomsnittet siste fem år.

NM i næringsliv - regioner

Næringslivsindeksen er et samlet mål for næringsutvikling i et område.

Næringslivsindeksen er sammensatt av fire delindikatorer:

- andel lønnsomme foretak
- andel foretak med vekst
- etableringsfrekvens
- næringstetthet.

De beste regionene

Jæren oppnådde høyest score⁶ på næringslivsindeksen i 2004, fulgt av Setesdal og Sørlandet.

Gjøvikregionen var eneste region fra Østlandet som nådde opp blant topp 10 i 2004.

Hvis vi måler næringslivsindeksen for perioden 2000-2004, er Oslo nr tre, Øvre Romerike nr syv, Hamar-regionen nr åtte og Valdres nr ti.

Regionene på Østlandet

På Østlandet er Gjøvikregionen best i 2004, fulgt av Oslo (nr 12 i Norge), Midt-Gudbrandsdal (nr 13) og Midtfylket (nr 14).

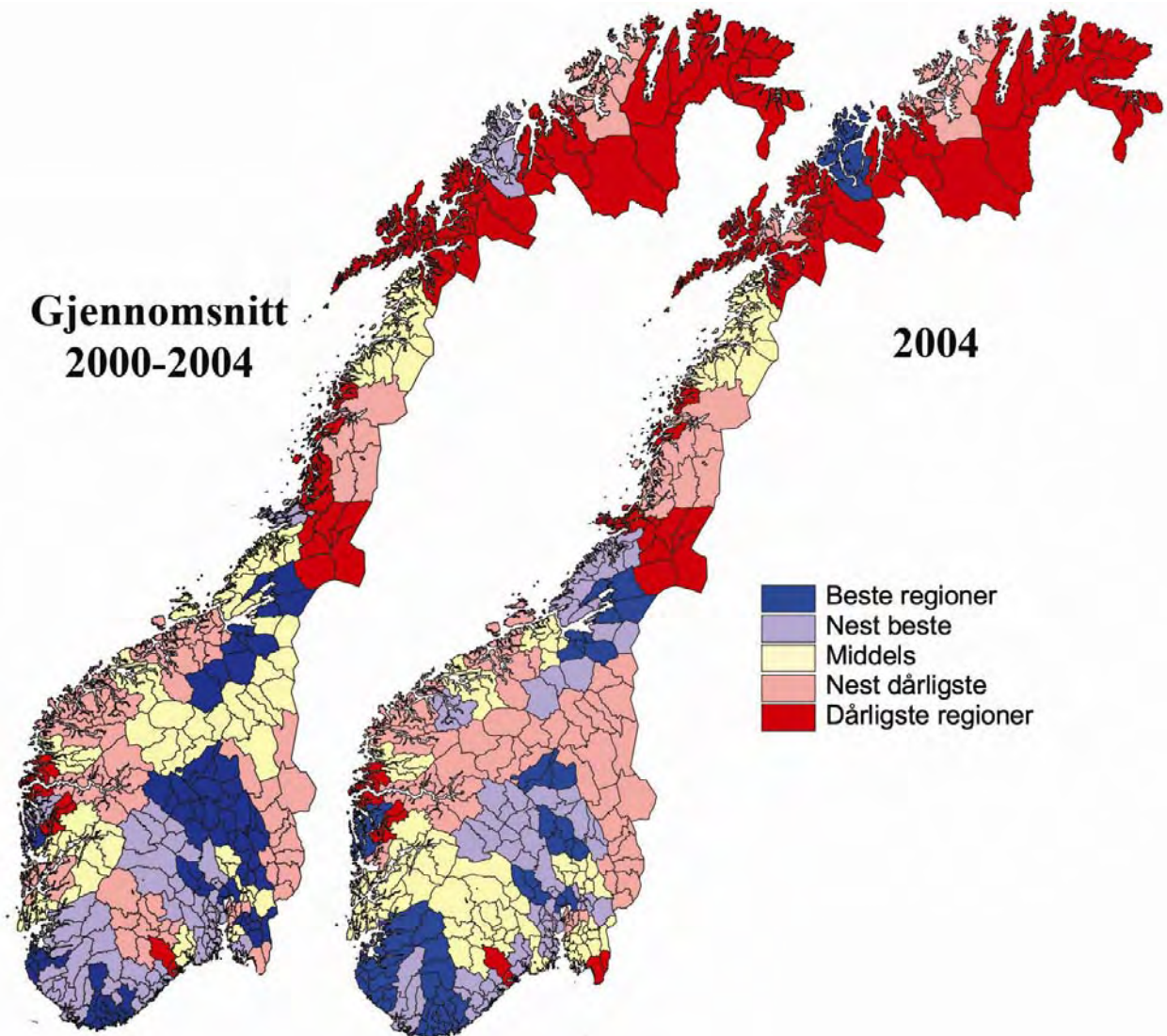
Lavest rangert på Østlandet er Halden (nr 70), Vestmar (nr 66) og Sør-Østerdal (nr 65).

Av regionene i Akershus er Akershus Vest høyest plassert i 2004. Nedre Romerike skårer også godt over gjennomsnittet.

Øvre Romerike har tidligere vært blant de beste regionene, men er nå falt ned på plass nr 42.

Follo har hatt den svakeste næringsutviklingen av regionene i Akershus, både i 2004 og på lengre sikt.

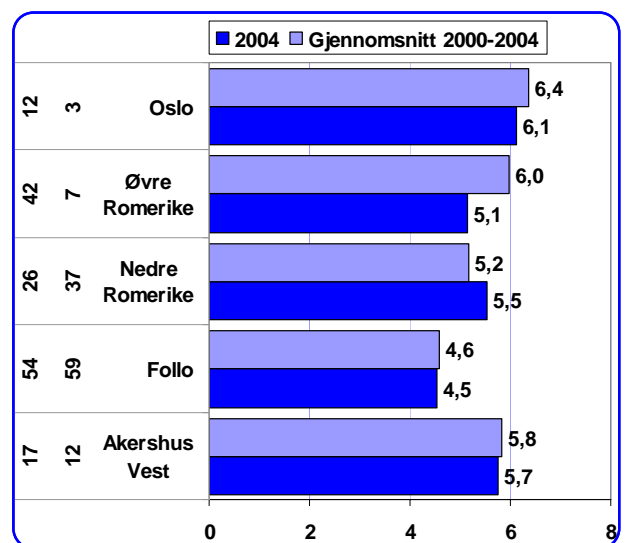
Kart næringslivsindeksen - regionene i Norge

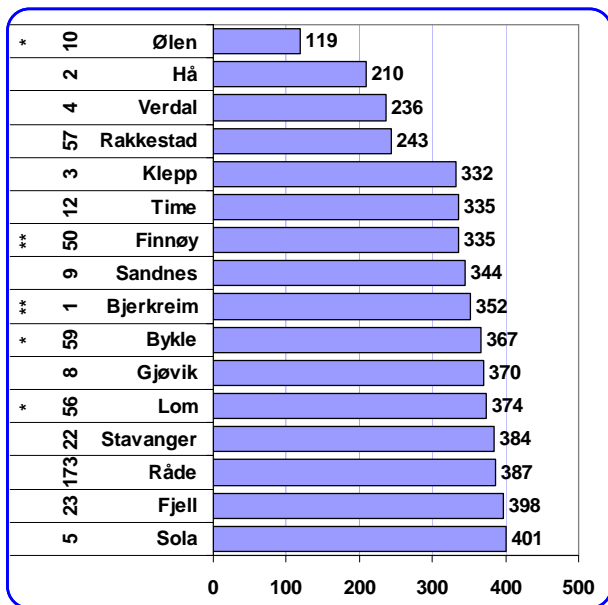
Kartene viser variasjoner i næringslivsindeksen i de 81 regionene i Norge. Kartet til venstre viser gjennomsnittstall for de siste fem årene – 2000 til og med 2004. Kartet til høyre viser næringslivsindeksen i 2004.

Kartene viser en konsentrasjon av regioner i de beste kategoriene på Østlandet, Agder og Rogaland samt Trøndelag. Dette gjelder både når vi måler for 2004 og for gjennomsnitt de siste fem årene.

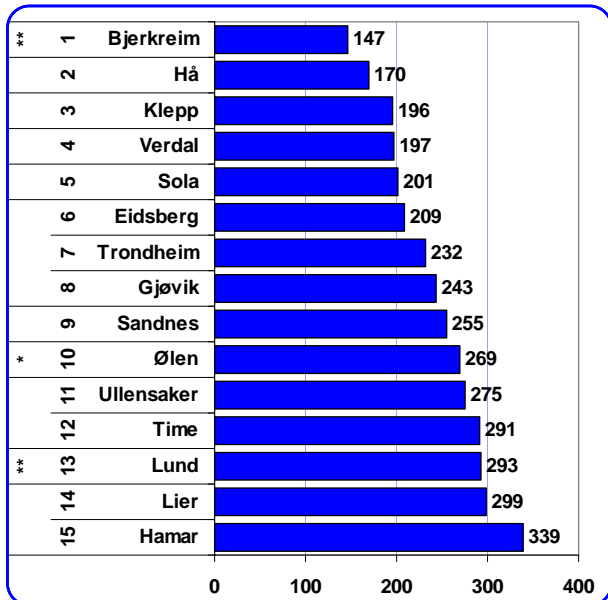
Nedre Romerike gjør det bedre i 2004 enn gjennomsnittet de siste fem årene. De andre regionene gjør det dårligere.

Figur 47: Næringslivsindeksen i regioner i Akershus og Oslo. Tallene til venstre angir rangering i 2004 og gjennomsnitt 2000-2004.

Figur 48: De 15 beste kommunene målt etter næringslivsindeksen for 2004. Tallene til venstre angir rangering for gjennomsnitt 2000-2004. ** betyr at kommunen har mindre enn 50 regnskapspliktige foretak. * betyr at kommunene har 50-100 foretak.

Figur 49: De 15 beste kommunene målt etter næringslivsindeksen for perioden 2000-2004. ** betyr at kommunen har mindre enn 50 regnskapspliktige foretak. * betyr at kommunene har 50-100 foretak.

NM i næringsliv - kommuner

Næringslivsindeksen for kommuner er sammensatt av de fire indikatorene

- andel lønnsomme foretak
- andel foretak med vekst
- etableringsfrekvens
- næringsstetthet.

Kommunenes rangering for de fire områdene blant landets 433 kommuner legges sammen, slik at laveste tall gir best resultat⁷.

Beste kommuner 2004

Ølen kommune i Rogaland hadde den beste næringsutviklingen i 2004, fulgt av Hå og Verdal i Nord-Trøndelag.

Hele 8 av de 15 kommunene på topp ligger i Rogaland.

Andre kommuner fra Østlandet som er med på topp 15 er Gjøvik, Lom og Råde.

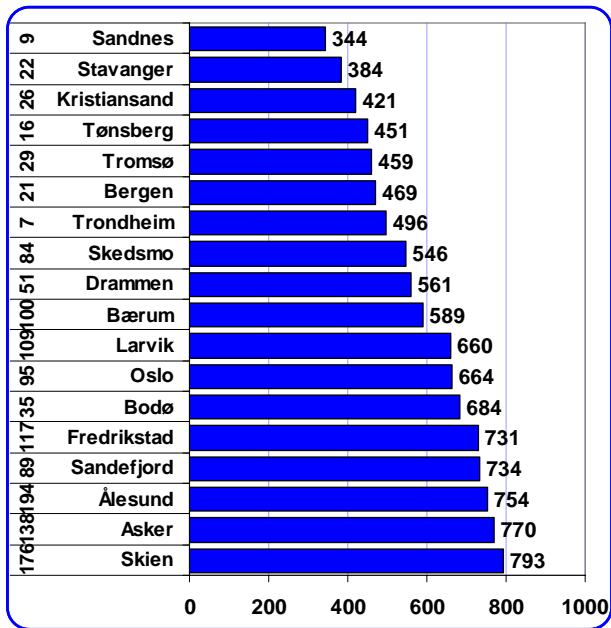
Beste kommuner perioden 2000-2004

Dersom vi måler næringsutviklingen i femårsperioden 2000-2004, er det Bjerkreim kommune i Rogaland som har de beste resultatene. Bjerkreim er en liten kommune med under 50 regnskapspliktige foretak.

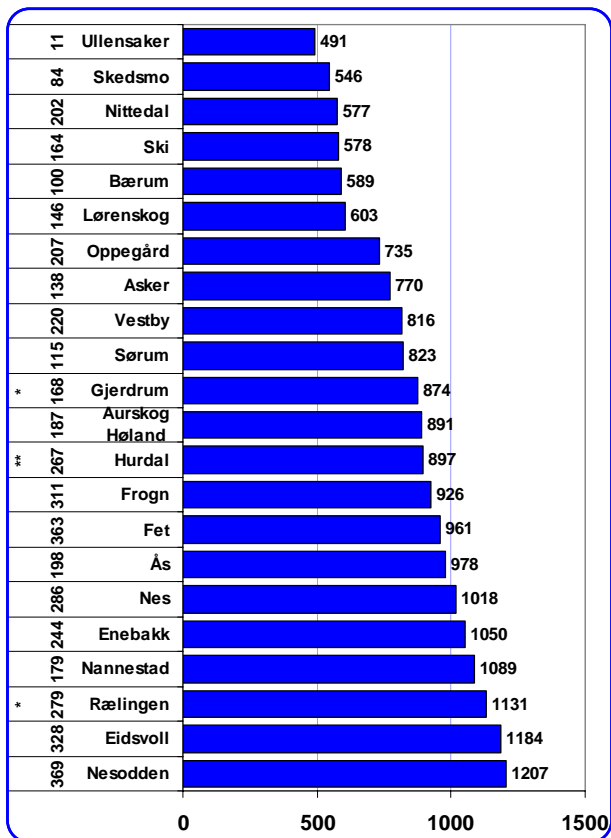
Hå og Klepp kommune kommer på de neste plassene. Også disse kommunene ligger i Rogaland.

Ullensaker kommune er nummer 11. Ullensaker har blitt kåret til beste næringskommune i flere år tidligere, men resultatene har blitt litt dårligere i 2004, i forhold til andre kommuner.

Figur 50: Rangering av byer med over 1000 regnskapspliktige foretak med hensyn til næringslivsindeksen 2004. Tallene til venstre angir rangeringen for siste fem år i forhold til alle kommuner i landet.

Figur 51: Kommunene i Akershus målt etter næringslivsindeksen for 2004. ** betyr at kommunen har mindre enn 50 regnskapspliktige foretak. * betyr at kommunene har 50-100 foretak. Tallene til venstre angir kommunens rangering for perioden 2000-2004.

Beste bykommuner 2004

Hvilke byer i Norge har den beste næringsutviklingen?

I figuren til venstre er kommuner med mer enn 1000 regnskapspliktige foretak rangert med hensyn til næringslivsindeksen.

Sandnes hadde den beste næringsutviklingen, fulgt av Stavanger og Kristiansand.

Skien, Asker og Ålesund er dårligst av byene.

Dersom vi ser på gjennomsnitt for de siste fem årene, er det Trondheim som er best, fulgt av Sandnes og Tønsberg.

Alle byene er rangert i øvre halvdel blant kommunene i Norge, både i 2004 og for gjennomsnittet de siste fem årene. Store kommuner gjør det systematisk bedre enn små.

Kommunene i Akershus

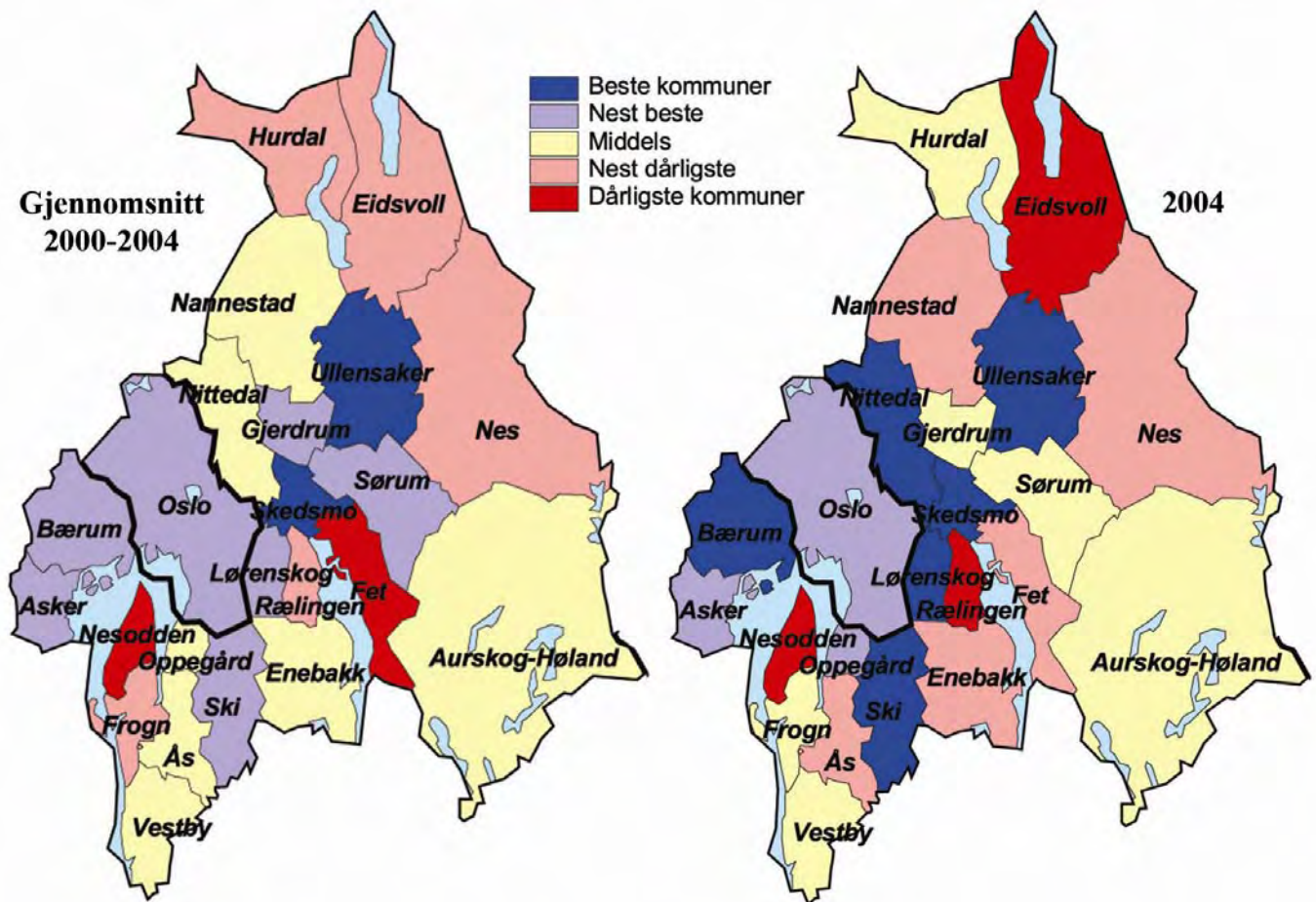
Kommunene i Akershus er rangert med hensyn til samlet næringsutvikling i figuren til venstre. Tallene til venstre angir kommunens rangering i forhold til de 433 kommunene i landet.

Ullensaker har den beste næringsutviklingen i Akershus og er rangert som nr 36 i Norge i 2004. Skedsmo er nummer to i Akershus (nr 62), mens Nittedal (nr 71) er på tredjeplass.

Nederst finner vi Nesodden, Eidsvoll og Rælingen.

Ullensaker og Skedsmo er også de beste kommunene når det gjelder samlet næringsutvikling i de siste fem årene. Her er Ullensaker på plass nr 11 og Skedsmo på plass nr 84 av 433 kommuner.

Kart næringslivsindeksen - kommunene i Akershus

Kartene over viser intervall på næringslivsindeksen i kommunene i Akershus, til venstre gjennomsnittstall for 2000-2004, og til høyre for 2004.

For hele perioden 2000-2004 er det to kommuner i beste kategori; Ullensaker og Skedsmo. I 2004 oppnådde ytterligere fire kommuner å komme opp til beste kategori: Bærum, Ski, Lørenskog og Nittedal.

I siste femårsperiode er Nesodden og Fet i dårligst kategori. I 2004 ble også Rælingen og Eidsvoll plassert blant kommunene med den dårligste næringsutviklingen, mens Fet rykket opp i nest dårligste kategori.

Ellers er det små endringer. Frogn, Oppegård, Sørum, Gjerdrum og Hurdal har rykket opp en klasse, mens Ås, Enebakk og Nannestad har rykket ned.

Vestby, Aurskog-Høland og Nes holder sine kategorier.

Det kan se ut til at også Akershus har sine periferier. Kommunene som ligger i sentrum, inntil Oslo, har bedre utvikling enn kommuner i ytterkantene. De sentrale kommunene er også gjennomgående større, målt i antall foretak, enn de perifere kommunene.

Sammenhengen mellom befolknings- og næringsutvikling

Regioner

Næringsutviklingen og befolkningsutviklingen påvirker hverandre på forskjellige måter. Hvis befolkningen øker vil mange bedrifter få et økt marked, noe som bidrar til vekst og lønnsomhet. Det blir også rom for flere nyetableringer, og flere personer som er potensielle etablerere.

Samtidig vil et fremgangsrikt næringsliv sysselsette flere, og skape nye jobber til potensielle innflyttere. Et næringsliv i tilbakegang vil kunne føre til at flere flytter ut for å få arbeid andre steder.

På regionnivå er det en sterk sammenheng mellom befolkningsutvikling og næringsutviklingen, som vist i figuren. Linjen i diagrammet viser forventet nivå på næringslivsindeksen med et gitt nivå på befolkningsendringen i en region.

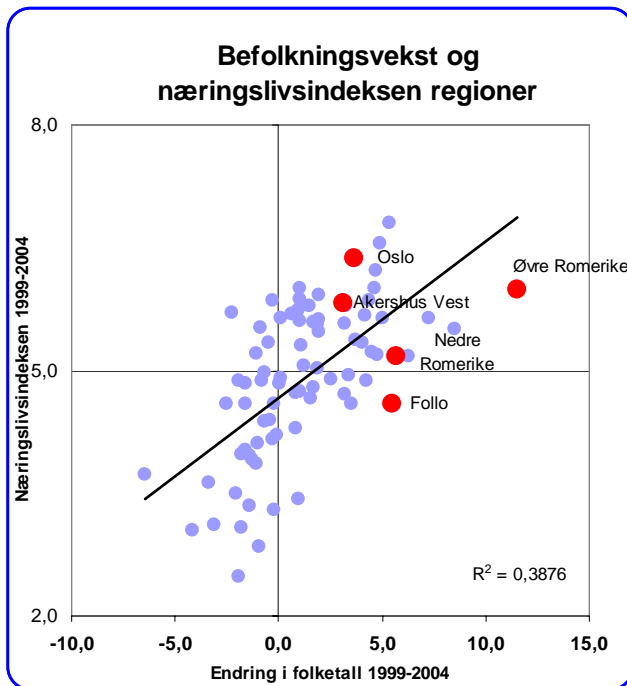
Alle regionene i Akershus har hatt sterk vekst i befolkningen i de siste årene, og en vil derfor forvente at også næringsutviklingen er bedre enn gjennomsnittet.

Vi kan se at Øvre Romerike, som har den sterkeste befolkningsveksten av alle regionene, har en verdi på næringslivsindeksen som ligger under forventet nivå, både for gjennomsnittet de siste fem år, og for 2004.

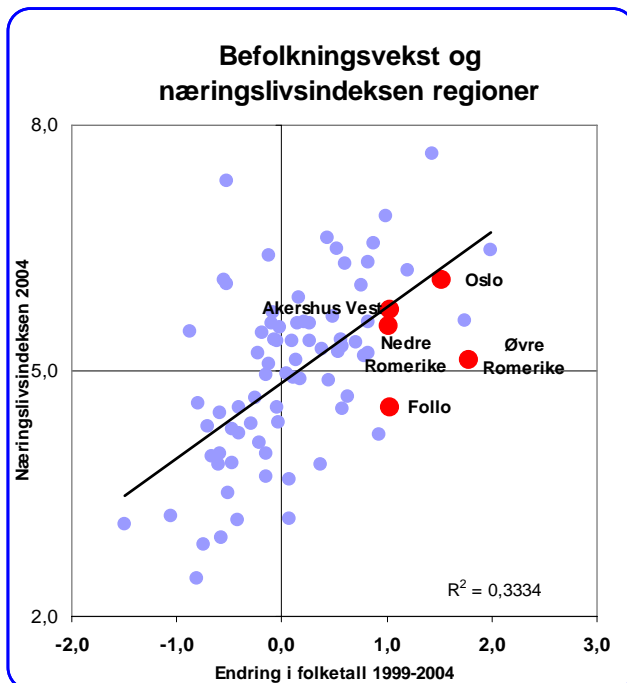
Næringslivet i Akershus Vest presterer bedre enn befolkningsveksten tilsier i de siste fem år, og omtrent som forventet i 2004.

Nedre Romerike presterer under forventet verdi siste fem år, men i 2004 er næringslivsindeksen for Nedre Romerike nesten på forventet nivå.

Næringsutviklingen i Follo ligger langt under forventet nivå, både i 2004 og siste fem år.

Figur 52: Sammenhengen mellom befolkningsendringen 1999-2004 (horisontal akse) og næringslivsindeksen (vertikal akse) for 1999-2004 for regioner i Norge.

Figur 53: Sammenhengen mellom befolkningsendring (horisontal akse) i 2004 og næringslivsindeksen (vertikal akse) i 2004 for regioner i Norge.

Befolkningsendring og næringsutvikling - kommuner

Vi kan sammenstille befolkningsutvikling og næringsutvikling i de enkelte kommunene på samme måte som for regionene. En slik sammenstilling er vist i figuren til venstre.

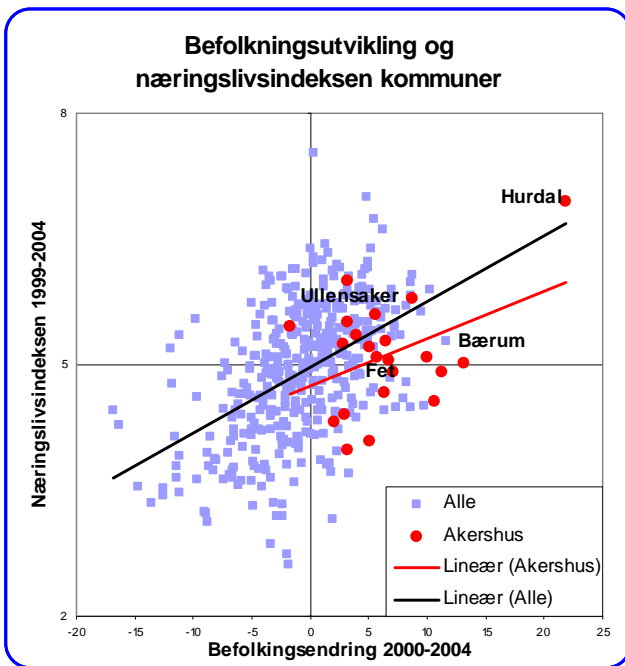
Sammenhengen mellom næringsutvikling og befolkningsendring i kommunene er langt svakere enn for regionene. Dette er naturlig, ettersom det er langt større "lekkasje" i arbeidsmarkedet mellom enkeltkommuner enn regioner. Det er også langt større handels- og tjenestelekkasje mellom kommuner enn mellom regioner.

Figuren viser at kommunene i Akershus, som er markert med rødt, stort sett har befolkningsvekst og er dermed plassert til høyre i diagrammet. Bare Hurdal har synkende folketall i perioden.

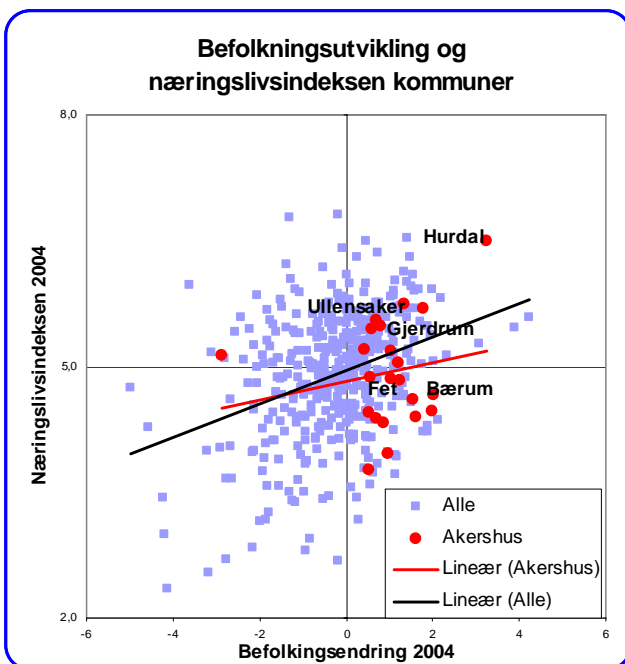
Åtte kommuner i Akershus skårer under middels på næringslivsindeksen, men hele 14 av 22 kommuner skårer lavere enn forventningsnivået som er markert med den sorte linjen. Kommunene i Akershus burde derfor ha en bedre næringsutvikling, på grunn av den sterke veksten i folketallet. Dette illustreres også ved at den røde linjen, som viser sammenhengen mellom næringsutvikling og næringslivsindeks, er lavere enn den sorte.

Dersom vi ser på befolkningsendring og næringslivsindeksen for 2004, er sammenhengene svakere. For et enkelt år vil tilfeldige variasjoner bli sterkere, enn når vi ser på gjennomsnittet for siste fem år.

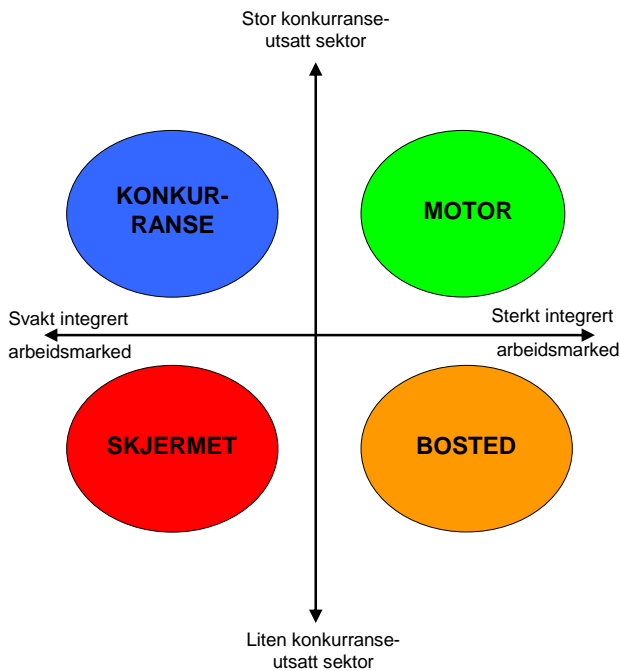
Bærum har den beste næringsutviklingen i forhold til folketallet for femårsperioden, og den beste næringsutviklingen uansett folketall i 2004 av kommunene i Akershus.

Figur 54: Sammenhengen mellom befolkningsendring (horisontal akse) i 2000-2004 og næringslivsindeksen (vertikal akse) i 2000-2004 for kommuner i Norge.

Figur 55: Sammenhengen mellom befolkningsendring (horisontal akse) i 2004 og næringslivsindeksen (vertikal akse) i 2004 for kommuner i Norge.

Figur 56: Modell for kategorisering av regioner i strategiske typer.

Strategiske typer

Vi har tidligere i denne rapporten rangert regioner og kommuner med hensyn til hvor integrert arbeidsmarkedet er med omkringliggende områder, og med hensyn til den relative størrelsen til konkurranseutsatt sektor.

Disse to dimensjonene kan brukes til å kategorisere regioner i fire ulike strategiske typer.

Motor-regioner er områder som har en stor konkurranseutsatt sektor, og samtidig har et arbeidsmarked som er integrert med naboregionene. Næringslivet i slike regioner skaper sysselsetting til omkringliggende områder og fungerer dermed som en "regional motor".

Konkurranse-regioner har stor konkurranseutsatt sektor, men liten pendling til og fra omkringliggende områder. Disse områdene er dermed avhengige av å opprettholde egne arbeidsplasser i konkurranseutsatt sektor.

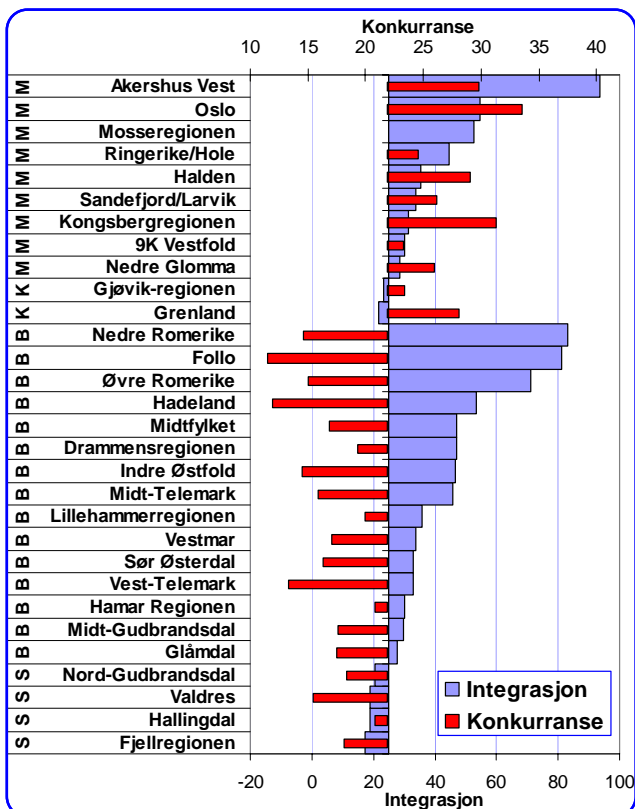
Bosted-regioner har lite konkurranseutsatt næringsliv og samtidig sterk integrasjon til arbeidsmarkedet i naboregioner. Dette er regioner hvor store deler av befolkningen pendler til naboregioner, og utviklingen i eget næringsliv er ikke lenger avgjørende.

Skjermede regioner har lite konkurranseutsatt næringsliv, og samtidig lite pendling til og fra naboregioner. Slike regioner er avhengige av å leve av skjermet sektor, som f.eks offentlig virksomhet, eller som handelssentrum for omlandet.

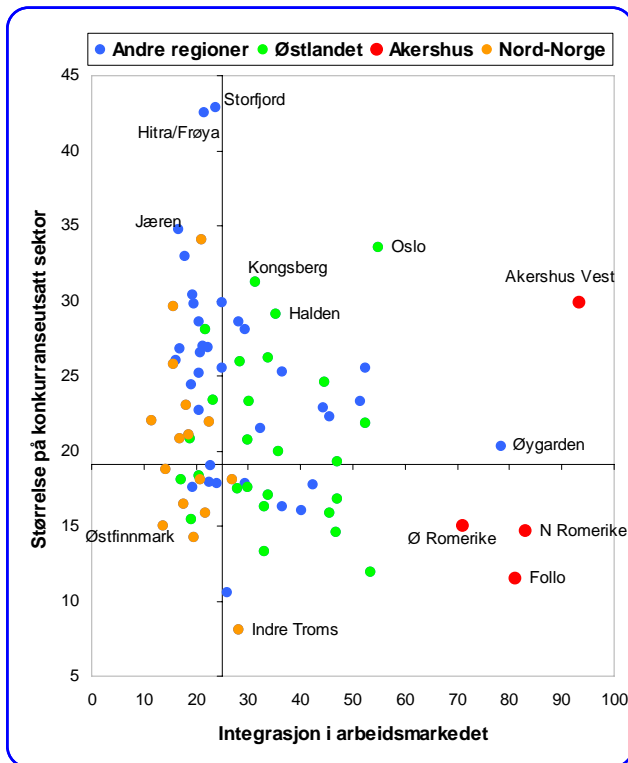
I figuren til venstre er regionene på Østlandet sortert etter de to dimensjonene.

Østlandet har høyest befolkningstetthet av landsdelene, og har derfor mange regioner med høy grad av arbeidsmarkeds-integrasjon. Det gjør at mange regioner er enten motor- eller bostedsregioner.

Grenland og Gjøvikregionen er imidlertid konkurranseregioner, og Fjellregionen, Hallingdal, Valdres og Nord-Gudbrandsdal er skjermede regioner.

Figur 57: Grad av integrasjon av arbeidsmarked, og størrelse på konkurranseutsatt sektor i regioner på Østlandet. Null-punktene er medianverdien, og bokstavene til venstre angir typen.

Figur 58: Regionene i Norge plassert i forhold til grad av integrasjon i arbeidsmarkedet og størrelse på konkurranseutsatt sektor.

Regioner i Norge

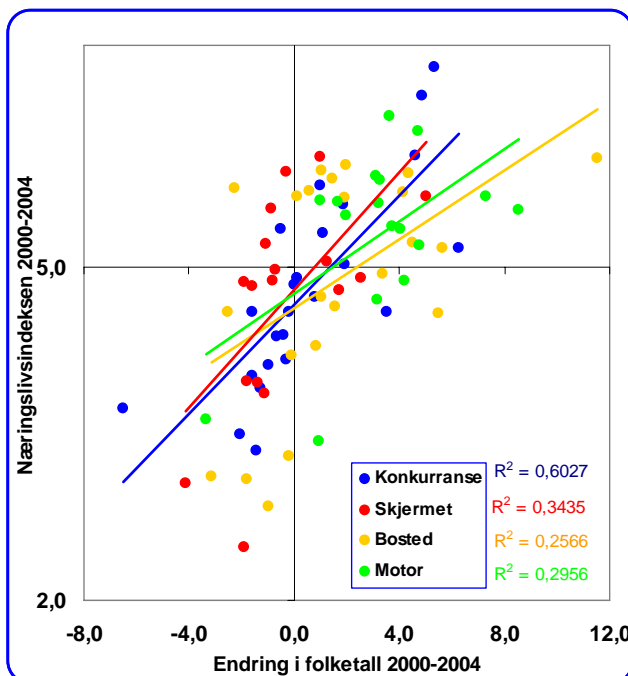
I diagrammet er regionene i Norge plassert i henhold til modellen.

De fleste regionene på Østlandet, som er markert med grønt, er hovedsakelig på høyre side av diagrammet, ettersom mange har høy grad av integrasjon med arbeidsmarkedene i omlandet. De fleste regioner i Nord-Norge er på venstre side, ettersom store avstander gjør det vanskelig å pendle mellom regioner.

Regionene i Akershus har spesielt høy integrasjon. Dette er først og fremst fordi regionene har Oslo som er en kraftig "motor" i sin midte.

Oslo og Akershus Vest er de mest typiske motorene av regionene i Norge, mens Follo er mest ekstrem bostedsregion, sammen med Nedre og Øvre Romerike.

Regionene Storfjord og Hitra/Frøya er de mest typiske konkurranseregionene, mens Øst-Finnmark er det klareste eksemplet på en skjermet region. I Øst-Finnmark er det en relativt stor offentlig sektor.

Figur 59: Sammenheng mellom næringslivsindeksen og befolkningsendringer for ulike typer regioner.

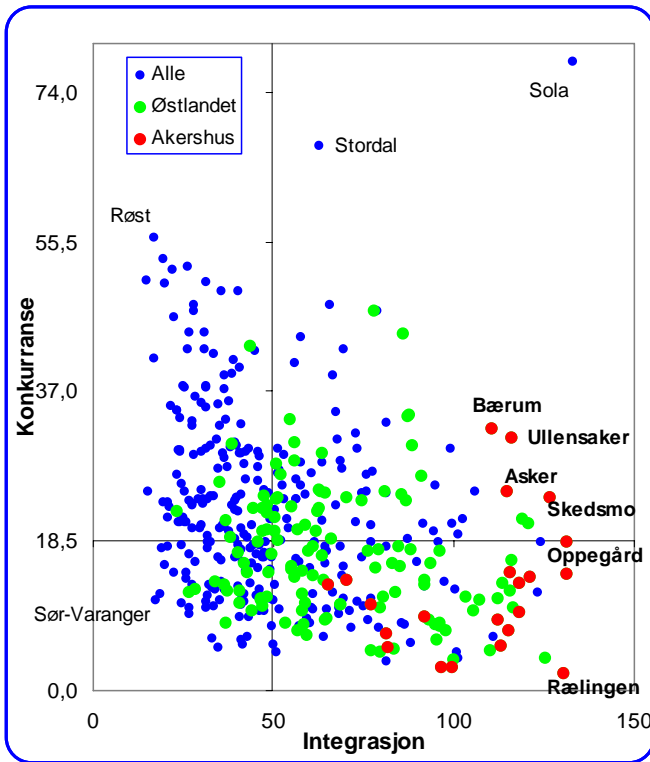
Regioner og næringslivsindeksen

Er det noen regioner som har bedre næringsutvikling enn andre?

I figuren er sammenhengen mellom næringslivsindeksen og befolkningsutviklingen vist for de ulike typene.

Hvis vi korrigerer for befolkningsutviklingen, er det ikke særlig store forskjeller på næringsutviklingen i de ulike typene.

I konkurranseregioner er det imidlertid langt sterkere sammenheng mellom befolkning og næring. I bostedsregionene er denne sammenhengen langt svakere.

Figur 60: Strategisk kommunetyper i Norge og Akershus.

Strategiske kommunetyper

Modellen for å definere regionstyper kan også benyttes til å klassifisere kommuner. Det er langt større spredning på kommunene med hensyn til både grad av integrasjon i arbeidsmarked og relativ størrelse på konkurranseutsatt sektor.

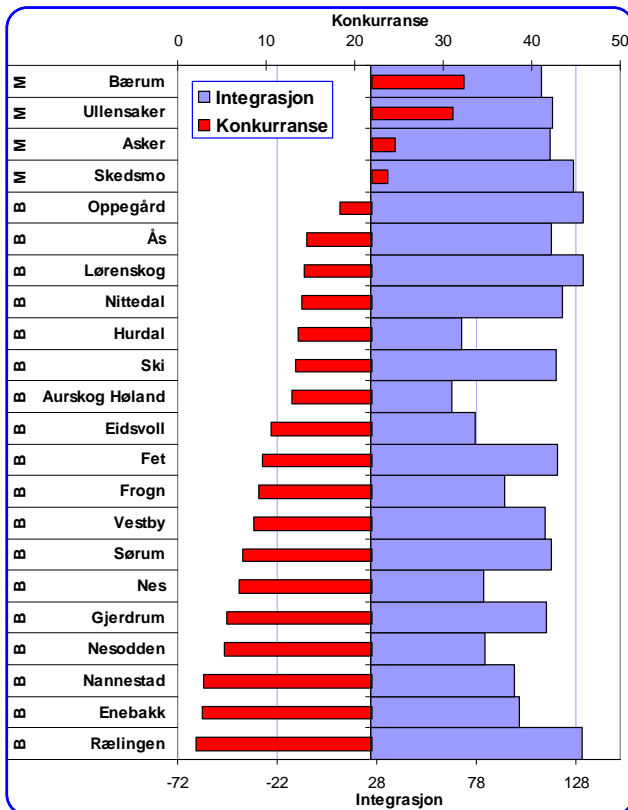
I diagrammet er kommunene i Norge plassert i forhold til de to dimensjonene: Grad av integrasjon av arbeidsmarked og relativ størrelse på konkurranseutsatt næringsliv.

Sola kommune representerer den mest ekstreme "motorkommunen". Kommunen har både den største konkurranseutsatte sektoren og den høyeste integrasjonen i det regionale arbeidsmarkedet.

Røst er den ekstreme konkurransekommunen. Arbeidsmarkedet er av naturlige grunner isolert, og kommunen lever hovedsakelig av konkurranseutsatt virksomhet innen fiske, fiskeforedling og oppdrett.

Sør-Varanger er den mest skjermede kommunen, med stor offentlig sektor.

Akershus har den mest ekstreme bostedskommunen i Rælingen. Mange av de mest typiske bostedskommunene er i Akershus.

Figur 61: Grad av integrasjon av arbeidsmarked, og størrelse på konkurranseutsatt sektor i kommuner i Akershus. Nullpunkt=Median. Bokstaven til venstre angir typen.

Kommunetyper i Akershus

I diagrammet er kommunene i Akershus rangert etter relativ størrelse på konkurranseutsatt sektor, og klassifisert i strategiske typer.

Alle kommunene i Akershus har stor grad av arbeidsmarkedsintegrasjon, som vi ser av figuren ved at alle de blå søylene peker mot høyre.

Fire kommuner har større andel konkurranseutsatt næringsliv enn gjennomsnittet, og blir dermed klassifisert som "motorer". Det er Bærum, Ullensaker, Asker og Skedsmo.

De andre kommunene er alle i kategorien bostedskommuner.

Næringsutvikling og befolkning for ulike typer

I det øverste diagrammet er sammenhengen mellom næringslivsindeksen og befolkningsendringen i perioden 2000-2004 vist for hver enkelt av de fire kommunetypene.

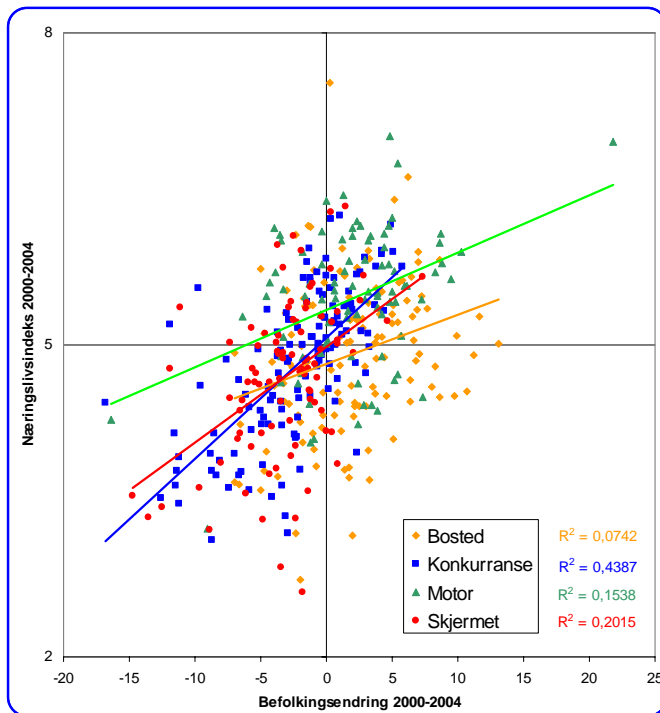
For konkurransekommuner, med stor konkurranseutsatt sektor og lite pendling, er det en sterk sammenheng mellom befolkningsutvikling og næringsutvikling.

For bostedskommuner er sammenhengen ganske svak.

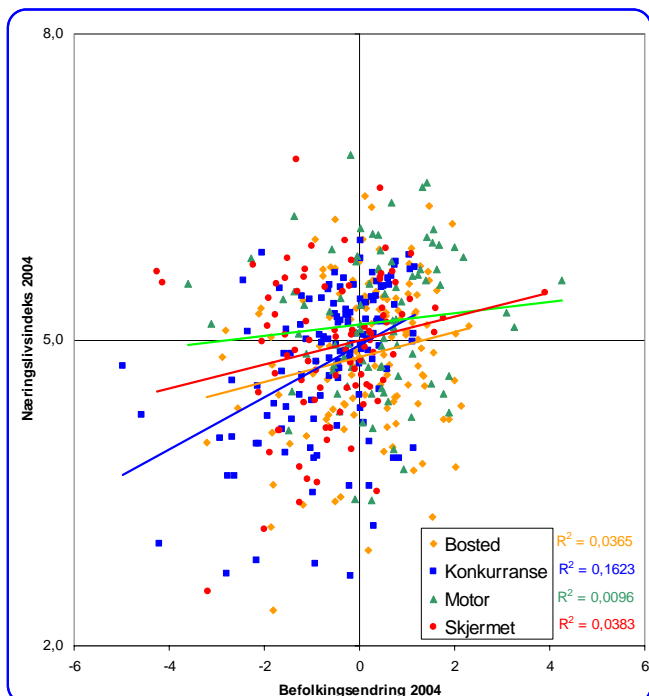
Regresjonslinjen for motorkommunene ligger over de andre. Dette kan indikere at disse kommunene generelt skårer bedre enn andre kommunetyper. Men dette skyldes at størrelse på konkurranseutsatt sektor inngår i indeksen.

Figuren nederst til venstre viser det samme som den øverste, men bare for 2004. I et enkelt år vil sammenhengene bli mye svakere, og tilfeldige utslag i både nærings- og befolkningsutvikling vil dominere.

Ellers kan en merke seg at regresjonslinjen for "motorer" er slakere enn for konkurransekommuner. Dette kan tolkes som at effekten av økende folketall på næringsutviklingen blir tynnet ut på grunn av at befolkningen i stor grad pendler til andre kommuner. Samtidig vil effekten av voksende næringsliv ikke nødvendigvis slå ut i økt folketall, ettersom omkringliggende kommuner kan forsyne kommunen med nødvendig arbeidskraft.

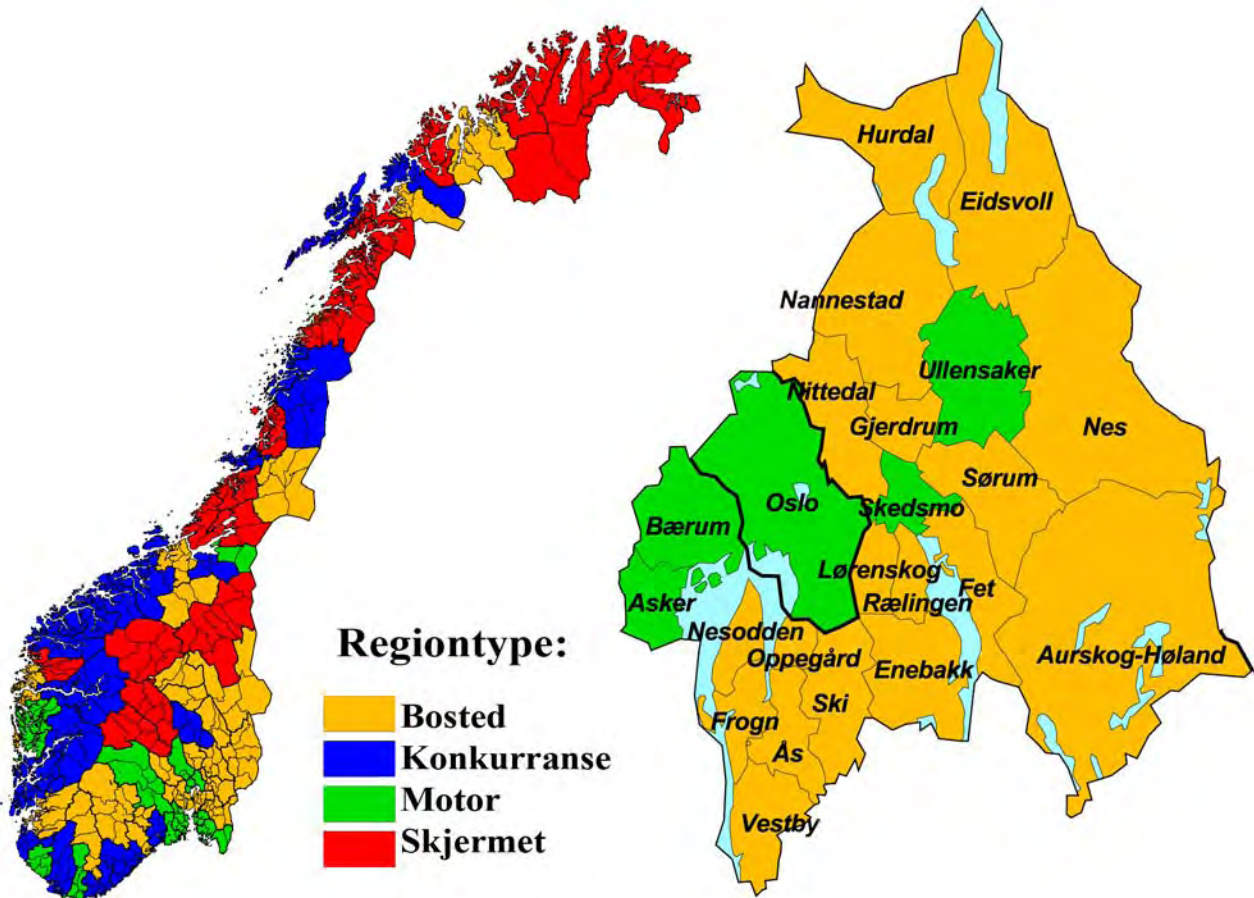
Figur 62: Sammenheng mellom næringslivsindeksen 2000-2004 og befolkningsendring 2000-2004 for ulike typer kommuner.

Figur 63: Sammenheng mellom næringslivsindeksen 2004 og befolkningsendring 2004 for ulike typer kommuner.

Kart region- og kommunetyper

Kartet til venstre viser hvordan regionene i Norge er klassifisert i forhold til de strategiske regiontypene. Kartet til høyre viser kommunene i Akershus kategorisert etter samme metode.

Motorkommunene Asker, Bærum, Skedsmo og Ullensaker skaper tilstrekkelig med arbeidsplasser til å skape nødvendig sysselsetting til innbyggerne i alle bostedskommunene.

Det er 16 regioner som er klassifisert som motor-regioner. Av disse er ni på Østlandet. Mandalsregionen og Dalane er motorer på Sørlandet.

Bergensregionen, Osterfjorden, Nord-Hordaland og Bjørnefjorden er en klynge motorer på Vestlandet.

Stjørdalsregionen er den nordligste motoren.

Østlandet har to konkurranseregioner: Grenland og Gjøvikregionen, mens fire regioner er kategorisert som skjermede: Fjellregionen, Hallingdal, Valdres og Nord-Gudbrandsdal.

I Akershus er det bare to typer kommuner; "motorer" og "bosted".

Sluttnoter:

¹ Norge er delt inn i 81 *politiske* regioner, det vil si at kommuner som har valgt å gå sammen i interkommunalt samarbeide er satt sammen.

² Intervallene i gruppene for befolkningsvekst er i 2004:

Beste regioner	> 0,8 %
Nest beste	0,2-0,8 %
Middels	-0,1-0,2 %
Nest Dårligste	-0,5--0,1
Dårligste regioner	< -0,5

Intervallene for 2000-2005 er:

Beste regioner	> 4,2 %
Nest beste	1,3-4,1 %
Middels	-0,6-1,3 %
Nest Dårligste	-1,1--0,6
Dårligste regioner	< -1,1

³ Intervallene i gruppene for befolkningsvekst i kommuner er i 2004:

Beste kommuner	> 0,8 %
Nest beste	0,2-0,8 %
Middels	-0,3-0,2 %
Nest Dårligste	-1,1--0,3
Dårligste kommuner	< -1,1

Intervallene for 2000-2005 er:

Beste kommuner	> 3,7%
Nest beste	0,7-3,7 %
Middels	-1,5-0,7 %
Nest Dårligste	-3,8--1,5
Dårligste kommuner	< -3,8

⁴ Sysselsatte inkluderer både heltids- og deltids sysselsatte.

⁵ Det er flere måter å måle hvilke deler av næringslivet som er mest konkurranseutsatt.

En metode er å se på handelsintensitet, dvs hvor stor verdien av eksport og import er i forhold til innenlandsk produksjon. Denne metoden ble benyttet i NOU 2005:4, Industrien mot år 2020. I denne rapporten har vi tatt med de bransjene som har en handelsintensitet over 0,2 som konkurranseutsatte. I tillegg har vi tatt med hotell og restaurant for å få med reiselivsbransjen som konkurranseutsatt.

⁶ Poengsystemet er slik at beste region i en kategori får poengsum 10, medianen poengsum 5 og dårligste region får poengsum 0. De mellomliggende regionene får en poengsum avhengig av avstanden fra ytterpunkt og median. Den samlede næringslivsindeksen er gjennomsnittet av oppnådd poengsum for de fire kategoriene; vekst, lønnsomhet, nyetableringer og næringslivets relative størrelse.

⁷ For å rangere kommunene har vi benyttet sum av rangering blant alle kommunene for de fire delindikatorene. Årsaken til at denne metoden er valgt er at enkelte små kommuner med svært få regnskapspliktige foretak lett får ekstreme verdier på indikatorene. Gjennom å bruke rangeringene unngår en at slike ekstreme verdier får fullt utslag. Denne metoden favoriserer kommuner med jevne resultat.